

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Diplomová práce

VÝTVARNÉ VYJÁDŘENÍ A REFLEXE PREKONCEPTŮ EMOCÍ ŽÁKŮ PÁTÉ TŘÍDY ZŠ

Bc. Jana Tolarová

Studijní obor: **Učitelství VV-PSY pro SŠ**

Vedoucí práce: **Mgr. Jindřich Lukavský**

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 9. 7. 2012

.....

Jana Tolarová

Zadání

Ráda bych poděkovala vedoucímu diplomové práce panu Mgr. Jindřichu Lukavskému za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Děkuji také všem, kteří mi s ochotou poskytovali potřebné informace.

.....

Anotace

Diplomová práce představuje didaktický experiment, v němž jsou zkoumána nefigurativní výtvarná vyjádření pojmů emocí u žáků páté třídy. Výzkum využívá kombinaci kvantitativní a kvalitativní metodiky, přičemž základem sondy je vyučovací jednotka výtvarné výchovy. K následné analýze přispěl zejména dotazník zadaný tvůrcům a nezávislým respondentům mimo akci.

Výzkum byl realizován ve snaze získat nové údaje, které by bylo možné komparovat s probíhajícími dlouhodobými analýzami. Jejich cílem je zabývat se zvláštnostmi a originálními rysy formy zobrazovaných emocí, jejich verbálním interpretováním a hodnocením. V neposlední řadě se výzkum zaměřuje na zkoumání intelektuálních a komunikačních operací, které doprovázejí výtvarná vyjádření a hodnocení reprezentující některé lidské emoce.

Na základě metodického přístupu kvalitativní analýzy výtvarného stylu jedince, je možné odhalit typické rysy prekonceptů u vybraných pojmů dětí.

Studie této práce je ovšem obohacena o dosud nezapojenou generovou žákovskou komparaci. Větší důraz je kladen na porovnávání, interpretace a hodnocení skupiny žáků a budoucích učitelů VV (expertů). Výsledky analýzy by měly odhalit patrné zvláštnosti u obou těchto porovnávaných skupin.

Klíčová slova: emoce, abstrakce, výtvarný projev, interpretace, reflexe, prekoncept, koncept

Annotation

The thesis shows a didactic experiment, in which nonfigurative art expression of emotions of the fifth-grade pupils is explored. The research uses a combination of quantitative and qualitative methodology, while the basic unit is one class of art. This is followed by a questionnaire assigned to the creators as well as independent respondents.

The research was realized to gain new data, which would be possible to compare with the data of currently running long-term analysis aiming at peculiarities and original features of the form of depicted emotions, their verbal interpretation and evaluation. The research also deals with the examination of intellectual and communicative processes accompanying the artistic expression and evaluation representing some of the human emotions.

Based on the methodology of quantitative analysis of the artistic style of an individual it is possible to reveal typical features of the children's pre-concepts of selected notions.

The study of the thesis is enriched with a generated pupil's comparison which has not been involved so far. A greater emphasis is added to comparison, interpretation and evaluation of a group of pupils and future teachers of art (the experts). The results of the analysis should reveal apparent peculiarities of both of these groups.

Keywords: emotion, abstraction, artistic expression, interpretation, reflection, preconcept, the concept

Obsah

1	Úvod.....	1
	Teoretická část.....	3
2	Emoce	4
2.1	Význam pojmu emoce	5
2.1.1	Fenomenologie vybraných emocí.....	9
2.1.2	Emoce v průběhu ontogeneze.....	14
2.2	Emoce v umění.....	15
3	Abstrakce.....	17
3.1	Význam pojmu abstrakce.....	17
3.2	Zrod abstraktního umění	17
4	Výtvarný projev	20
4.1	Ontogeneze výtvarného projevu.....	20
4.2	Hodnocení (reflexe) výtvarného projevu.....	22
4.3	Interpretace výtvarného projevu	23
4.4	Prekoncept, koncept a sociokognitivní konflikt	24
4.5	Mezi významem a výtvarnou hodnotou	24
	Empirická část.....	26
5	Výzkumné šetření	27
5.1	Cíl výzkumného šetření.....	27
5.2	Výzkumná otázka	28
5.3	Výzkumný vzorek	28
5.4	Metodologie	30
5.4.1	Kvantitativní orientace.....	31
5.4.2	Kvalitativní orientace	32
5.5	Realizace	33
5.5.1	Jazyk hry - Příprava na výzkum	33
5.5.2	Jazyk nad hrou – Úvaha nad podstatou učební úlohy a přístupy k tvorbě.....	36
5.5.3	Sběr, zpracování a analýza dat	37
5.5.4	Výsledky analýzy.....	37
5.5.5	Výsledky kvantitativní analýzy.....	38
5.5.6	Výsledky kvalitativní analýzy	57
6	Závěr	78
6.1	Závěr šetření	78
6.2	Podněty pro další výzkum	80
	Summary	83
	Seznam použité literatury a pramenů.....	84
	Monografie	84
	Elektronické zdroje.....	86
	Seznam doprovodných materiálů v textu.....	87
	Seznam tabulek.....	87
	Seznam grafů	87
	Seznam obrázků	87

1 Úvod

Diplomová práce se zaměřuje na nefigurativní vyjádření emocí žáků páté třídy ZŠ. K výběru tématu mě inspirovalo především evidentní propojení výtvarné tvorby s námětem z oblasti psychologie. Ta se jako věda zabývá studiem psychiky a s ní úzce související tvorbou a projevy emocí jedince.

Téma mě zaujalo zejména díky osobně neprozkoumané oblasti, kterou je abstraktní tvorba žáků páté třídy ZŠ. Pojí se k ní otázky: „Jak budou reagovat na zadání? Jaké náměty si k tvorbě vyberou? Jak zvládnou vyjádřit emoci abstraktní malbou, když podobné zadání je náročné i pro dospělého jedince? Jaká kritéria a normy se objeví v hodnocení? Zvládnou vhodně pedagogicky a didakticky žakovskou tvorbu provázet?“ Zadání učební úlohy ve mně vyvolávalo zvědavost zejména proto, že vím, že děti páté třídy se nacházejí u přechodu myšlenkových struktur z období konkrétních operací do období formálních operací. Zajímalo mě, s jakým přístupem budou tvořit.

Inspirací a východiskem diplomové práce je longitudinální studie, která probíhá již několik let. Hlavní oporou je poslední publikovaná fáze výzkumu s názvem „Didaktická analýza nefigurativního výtvarného vyjádření pojmů emocí u jedenáctiletých dětí“ autorů Jana Slavíka a Jindřicha Lukavského, kteří ji prezentovali na konferenci České asociace pedagogického výzkumu pořádaného Katedrou pedagogiky Fakulty pedagogické ZČU v Plzni v září v roce 2006. Následně vyšla ve sborníku anotací této konference. Jejich hlavním cílem je zkoumat: *„typické intelektuální a komunikační operace, které doprovázejí výtvarné vyjádření a hodnocení pojmů reprezentujících některé lidské emoce. Zjišťujeme pravidelné a individuálně nebo skupinově originální rysy výtvarné formy, jejího verbálního interpretování a hodnocení u zkoumaného vzorku. Zaměřujeme se na obecné analogie mezi sociálním fungováním výtvarného projevu ve „velké kultuře“ a v malém kulturním prostoru školní třídy.“*

Problematikou, již do velké míry zmapovanou, bych se ráda zabývala s malým vzorkem, který by bylo možné porovnat se zmiňovanou aktuální fází výzkumu. Ráda bych také naznačila další možné komparace v neuváděných oblastech.

V teoretické části diplomové práce je věnována pozornost tématům vztahujícím se k vysvětlení základních pojmů a jejich vztahů s částí praktickou.

Jádro empirické části diplomové práce tvoří výzkumné šetření, které je rozděleno do dvou hlavních bloků – kvantitativní, kde je analyzováno dotazníkové šetření a kvalitativní, které na první část navazuje výběrem reprezentantů k hloubkovému rozhovoru. Výzkumné šetření by mělo odhalit zajímavosti individuálně osobité a v neposlední řadě sdělitelné jednotky duševní reality jedenáctiletého jedince, vztahující se k emocím, jejich vyjádření a reflexe.

Text je doprovázen obrázky, tabulkami a grafy zapojenými v textu a zároveň přílohami, které nebyly z důvodu velkého rozsahu (62 stran) tisknuty. Jsou však připojeny v elektronické podobě na CD-R (upevněné na deskách tištěné práce.)

Teoretická část

2 Emoce

Kapitola se věnuje objasnění pojmu emoce. Ten je stěžejním pro celou sondu, ve které jsou emoce námětem tvorby, reflektivního dialogu a možné konceptualizace námětu.

Emoce – city se nacházejí všude kolem nás a v nás. V expertní rovině tento fenomén rozpracovává filozofie, sociologie, literatura, neurofyzologie atd. Mezi tyto vědy patří i psychologie, která mimo jiné úzce spolupracuje s vizuální kulturou.

Psychologie vytvořila zásadní přehled o tvorbě, projevování a působení emocí na jedince. Proto považuji za významné se přes tuto disciplínu s podstatným pojmem pro celou tuto práci seznámit. Mimo jiné je to také oblast, na niž se specializují v rámci aprobace. Následující definice jsou tedy čerpány zejména z prostředí věd psychologických.

Ambice vytvořit ucelený přehled definic a struktur, které by vedly k jasnému pochopení pojmů pojících se s touto problematikou, mělo několik teoretiků. K pojednání o emocích byli pro tuto práci jako opora vybráni ti, kteří se zasloužili o vytvoření ucelených publikací.

Následující expertně zaměřený text považuji za důležitý zejména z toho důvodu, že dává možnost uvědomit si emoce jako fenomén, na který žáci pohlížejí z různých pohledů. Čtenář se může také soustředit na to, jakou cestu musejí „páťáci“ vykonat, než je nějakým stylem uchopí a zpracují do předpokládané podoby, jež koresponduje se zadáním. Pojetí textu nezůstává na úrovni žákovského emočního vnímání a imaginace, ale snaží se posunout čtenáře k vědecktějšímu vnímání tohoto fenoménu.

Emoce mají souvislost s naším životem a se zkušenostmi, kterými se v následujících projevech inspirujeme. Emoce poznáváme, pojmenováváme, hodnotíme, interpretujeme. Díky těmto skutečnostem můžeme zároveň hovořit o různých přístupech k emocím př. kognitivním, behaviorálním...

2.1 Význam pojmu emoce

Na úvod je vhodné specifikovat pojem emoce a lehce proniknout do oblasti s ním spojené. Následující text naznačuje, jak tyto, pro člověka všední a přitom záhadné, jevy fungují a jak ovlivňují jeho život - jak významnou mají spojitost s lidským bytím.

Pojem „emoce“ vznikl z latinského movere, což může být přeloženo jako hýbat se, pohybovat se. „Emovere“ se vyslovuje jako „ex movere“ a tato předpona „ex“ vyjadřuje směr ven. Jedná se tedy o vyjadřování vnitřního prožitku navenek.

Fyziologickým základem jsou biochemické procesy probíhající uvnitř limbického systému. Centrum citů je hypotalamus. (Holeček, Miňhová, Prunner, 2007, s. 108-110)

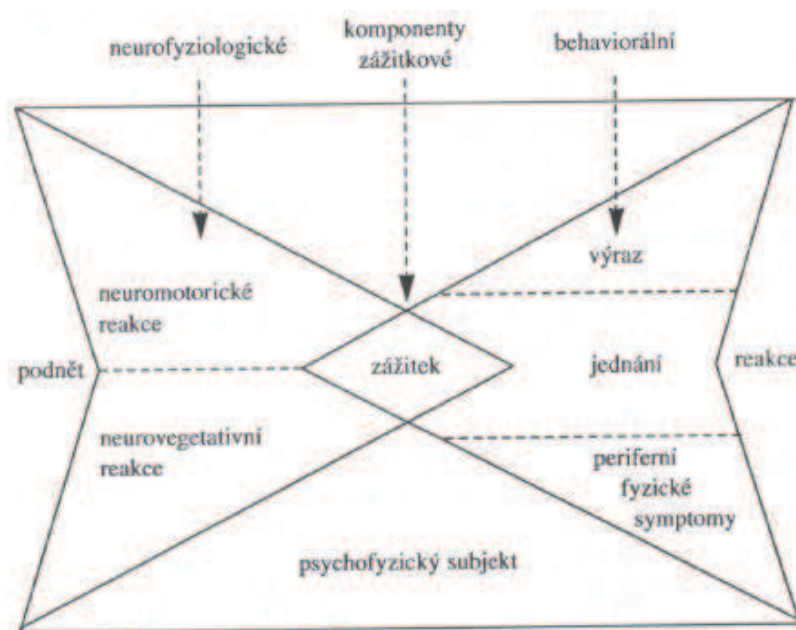
Nakonečný (2010, s. 16) ve své publikaci „Lidské emoce“ shrnuje definici: *„Emoce jsou fenomenálně specifické a komplexní psychické jevy hodnocení situace či stimulace. Mají komponentu zážitkovou (citovou), která je klíčová, protože se konstituuje v jednotě poznávání významu situace, a dále komponentu behaviorální (ikluzivně výrazovou) a somatickou (viscerální). Jako takové jsou reakcí na životně významné situace, která vedle identifikace jejich významu zahrnuje také aktivizaci individua k účelné adaptaci daným situacím. Emoce jsou klíčové psychické fenomény, protože vytvářejí základ organizace a motivace chování a tím mu propůjčují psychologický smysl. City jako hlavní složky emocí pak dávají lidskému duševnímu životu jedinečný kolorit.“*

Názory Nakonečného můžeme doplnit z tvrzení Stuchlíkové (2007, s. 25): *„Emoce jsou velmi komplexní jevy. Jejich charakteristickým rysem je citlivost na změny ve vnějším i vnitřním prostředí organismu a proměnlivost. V současné psychologii dominují dva přístupy k emocím – popis diskrétních emocí a dimenzionální přístup (zdůrazňující zejména dimenze intenzity a příjemnosti, resp. nepříjemnosti).*

Emoce jsou širší součástí tzv. afektivních jevů, kam patří dále např. nálady, či emoční epizody. Nálad jsou chápány jako trvalejší, méně intenzivní afektivní stavy bez přímé vazby na určitý objekt. Emoční epizody zahrnují emoční výměny mezi protagonisty určité scény. Emoce bývají chápány jako evolučně vzniklé mechanismy adaptace na určité problémy přežití. Emoční zkušenost je organizována podle určitých pravidel. Emoční význam prožitých situací je ovlivňován tzv. procesy „shora dolů“ – tzn. naše dosavadní zkušenost a naše očekávání v nich hrají mimořádnou roli. Nové

experimentální výzkumy prokázaly, že v procesu interpretace emocionálního významu je důležitá emocionální intenzita při vrcholném okamžiku dané epizody a její konec. Trvání epizody se zdá druhořadé.“

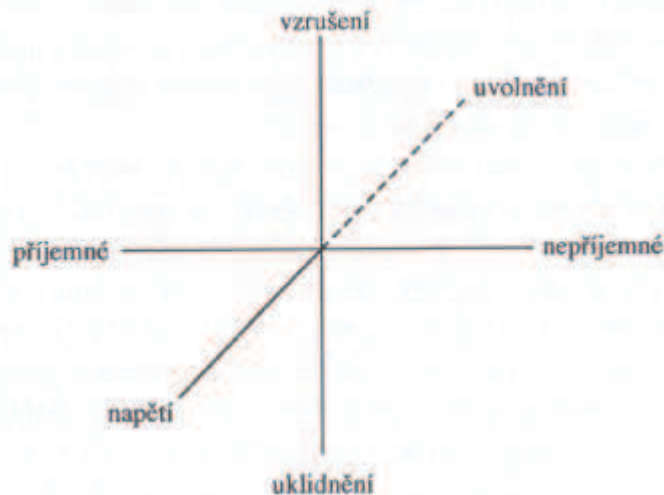
Obr. 1 představuje základní model struktury fenoménu emocionálního dění a vztahy mezi jednotlivými složkami (model podle současného paradigma). Pojem podnět zastupuje v této ukázce jak endogenní (vnitřní), tak exogenní (vnější) vlivy, které se na vzniku emocí podílejí. Zážitek v centru naznačuje, že je psychologickým centrem přístupu k emocím. (Nakonečný, 2000, s. 16. -17.)

Obr. 1 Struktura emocionálního dění (Nakonečný, 2000, s. 17)

Při vymezování základních složek emoce se stalo tradičním Wundtovo vymezení tří klasických charakteristik (kvalit) citů: libost-nelibost, úroveň vzrušení, zážitek napětí či uvolnění. Viz Obr. 2.

Zmíněné informace jsou v diplomové práci zapojeny z toho důvodu, že ovlivňují konceptualizaci námětu. Pokud má být námět pro diváka představen srozumitelně a výstižně, mělo by tyto kvality představovat také jejich zpracování malbou.

Obr. 2 Schéma tří klasických kvalit citů podle Wundta (Nakonečný, 2000, s.10)

Pokud se ve výkladu budeme držet publikace „Psychologie pro právníky“, získáme stručný a pro pochopení vhodný přehled druhů emocí, které jsou standardně uváděny v různých podobách v psychologické literatuře. Mezi základní druhy tedy patří:

- **Tělesné city**, které jsou projevem prožívání aktuálního stavu organismu a uspokojení biofyzilogických potřeb (únava, bolest, žízeň, touha)
- **Citové reakce** vyznačující se krátkodobými stavy, které vyvolávají nejrůznější vlivy prostředí. Dělíme je na útočné (hněv), obranné (strach, odpor, pláč, rozhořčení) a sociální (city závislosti, obdivu, respektu, úcty).

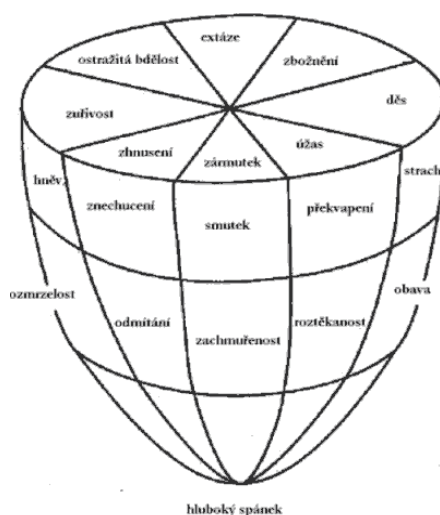
Lidé se liší v intenzitě citových reakcí. Rozlišujeme reakce slabé, střední a silné přičemž nejsilnější z této skupiny nazýváme **afekty**, což je velmi intenzivní bouřlivá citová reakce, která je doprovázena změnami v činnosti vnitřních orgánů a ve vnějším výrazu.

- **Nálady (citové stavy)** jsou déle trvající a ne moc intenzivní prožívání citových stavů. Po delší dobu ovlivňují chování člověka a to jak v kladném tak záporném slova smyslu. Vzhledem k této kategorii je nutné brát v potaz, že s optimistickým naladěním máme tendenci vnímat svět kolem pozitivněji než při náladě pesimistické.
- **Citové vztahy** jsou prožívány vždy k podnětům určité hodnoty. Tato oblast se utváří nezávisle na vůli člověka – nedá se rozumem ovládat a lze je jen

omezeně měnit (žárlivost, láska, sympatie, nenávisť). Tyto vztahy mají různou intenzitu a v nejsilnější podobě brání objektivnímu posuzování prožívaných situací.

- **Vyšší city** vznikají v procesu socializace jedince. Tyto city jsou na rozdíl od ostatních druhů citů typické pouze pro člověka. Dělíme je na intelektuální, které prožíváme při poznávací činnosti, dále estetické, které prožíváme při hodnocení vzhledu působících podnětů (city tragičnosti, komičnosti, vznešenosti) a etické, které zažíváme při dodržování mravních principů u sebe nebo druhých lidí. (Holeček, Miňhová, Prunner, 2007, s. 108-109)

Jedno z možných členění emocí přiblížil Plutchik prostřednictvím svého strukturálního modelu připomínajícího kužel (viz *Obr. 3*). Toto těleso představuje třídimenzionální vztahy mezi emocemi - vertikální směr, který reprezentuje intenzitu emocí, kruh určující míru podobnosti a polaritu, jež v tomto kruhu může reprezentovat protikladné emoce. Podle Plutchika není dobré lpět na jednom označení, které by mělo určit základní emoci. Za základní emoci vidí spíše dimenzi – „rodinu“ popisu této dimenze. Tzn., že základní emoci můžeme popsat celou řadou dílčích slov. (Stuchlíková, 2007, s. 51-52)

Obr. 3 Plutchikovo těleso emocí¹

Pro další chápání používaných charakteristik je také důležité v krátkosti vymežit rozdíl mezi emoci a citem. Označování těchto pojmů je v rámci výzkumu řízeno podle

¹ Zdroj: MPECHAC. Emoce: Plutchikova teorie emocí. [online]. 2005[cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://ei.czechian.net/webs/emoce/plutchik.php>

Dorsche, který tyto dva pojmy považuje za ekvivalent. V literatuře se ovšem objevuje i rozlišení těchto používaných pojmů např. L. Schmidt – Atzert (1996, s. 18) tvrdí, že: „Emoce není totéž co cit. Pojem emoce je možné užívat ve dvou významech, jeden se vztahuje k prožívání (když např. někdo řekne, že má úzkost), ale to je vhodnější označovat termínem cit. Druhý význam je globálnější a zahrnuje vedle citu také tělesný stav a tzn. výraz.“ Pojem emoce je tedy podle Atzerta nadřazen pojmu cit, který může být chápán jako zážitková složka nebo komponenta emoce.

2.1.1 Fenomenologie vybraných emocí

Jelikož zkoumáme reflexe dílčích emocí, měla by být reflektovaná oblast blíže specifikována. Tato kapitola se tedy zabývá pojetím lidských emocí v současném paradigmatu.

Důležité je u emocí zdůraznit jejich komplexnost. Právě jejich složitost je zesílena skutečností, že se emoce projevuje v celé řadě forem. Existuje řada typů emocí. Jednotlivé formy se přitom značně liší. Vysvětlování emocí je pak obtížným úkolem a různost a složitost emočních jevů vede k názoru, že nemá cenu pokoušet se o hledání společného konceptu. Stuchlíková tvrdí, že i přes to se dají na základě současného úrovně poznání činit určitá zobecnění. Tento pokus o základní přehled označuje za prototypický přístup k emocím, které právě vystihuje charakteristické jádro jednotlivých emocí. (Stuchlíková, 2007, s. 12)

Jak už bylo řečeno, téma emoce je stěžejní pro celou práci. Pro výtvarné nefigurativní zpracování a následný výzkum bylo vybráno několik základních citů nebo nálad, které by bylo vhodné představit v zobecněné rovině a pro orientaci podrobněji rozebrat. Jsou jimi: **Smutek, Úzkost, Zoufalství, Zlost, Naděje, Štěstí, Radost.**

Smutek je řazen k tzv. primárním emocím, tzn., že má člověk vrozený základ a můžeme ho porovnávat se zvířaty. Nakonečný uvádí pojetí smutku G. Dumase (1931), který smutek považuje za: „*Cit, který se rozprostírá na celý obsah vědomí a zabarvuje je.*“

Podle Nakonečného (2000, s. 252) je: „*Typická pro smutek touha po návratu toho, co bylo ztraceno.*“ Smutek je často spojován se zoufalstvím a s neodvratitelností či definitivností ztráty. Zažívaný smutek je tedy reakcí na postrádání něčeho. To, co bylo ztraceno, pak tento pocit zabarvuje onou specifickou neverbalizovanou kvalitou.

Obecně platí, že intenzita smutku je tím větší, čím větší životní hodnotu mělo to, co bylo ztraceno.“ Za lehčí formu smutků bývá považováno zarmoucení, za silnější žal. Extrémní forma je potom označována jako hoře. Je spojena s verbálními a motorickými reakcemi. Zvláštními formami potom můžeme označit nostalgii a splín.

Někteří psychologové uvádějí spojitost mezi smutkem a bolestí. Je tomu tak hlavně díky totožným fyziologickým změnám zažívaným při těchto stavech (poruchy krevního oběhu, arytmie, změny v rytmu dýchání atp.)

Častým doprovodným jevem smutku je pláč s charakteristickou mimikou, lkaním a produkcí slz, které, jak bylo zjištěno, obsahují kromě jiného endorfin, mozem produkovanou substanci, která ztišuje bolest. Se slzami odcházejí stresové hormony, které jsou tak z organismu vyplavovány. Proto je pláč pokládán za zdravý a žádoucí. (Nakonečný, 2000, s. 254)

Úzkost je podle Nakonečného (2000, s. 241): „*Nepříjemný duševní emoční stav doprovázený předtuchou nejasného nebezpečí, tedy hrozby, který subjekt není schopen pojmut a jednoznačně určit.*“ Zážitek úzkosti se vyznačuje přechodným stavem sevřenosti jedince, který je pociťován i tělesně.(Nakonečný, 2000, s. 240).

Vágnerová (2005, s. 218) tvrdí, že: „*Úzkost je aktuální emoční prožitek, signalizující ohrožení. Aktivizuje člověka, aby byl připraven bránit se něčemu, co je sice zatím nejasné a neurčité, ale mohlo by mu to nějakým způsobem ublížit.*“

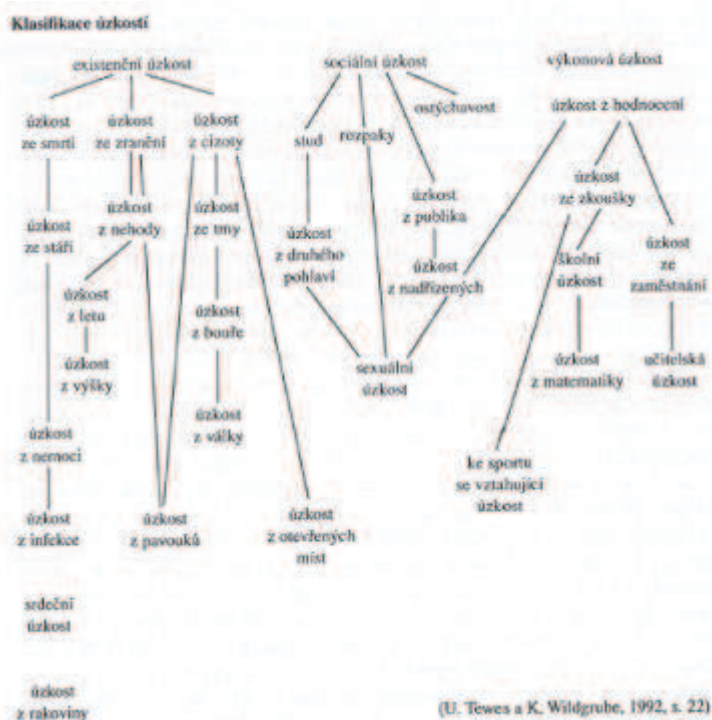
V psychologii je úzkost vymezována dvěma významy. První je brán jako synonymum psychické tenze a druhý je vnímán jako obava před něčím neurčitým, co může mít povahu nevědomého strachu.

Někteří psychologové a filozofové strach a úzkost spojují, jiní jsou přesvědčeni o odlišnosti těchto dvou kvalit (strach jako reakce na aktuální ohrožení – s přítomností podnětu a úzkost jako reakce na ohrožení očekávané – bez přítomnosti podnětu.)

Podle některých autorů může být úzkost rozlišována jako stav, ale i jako rys (charakteristika osobnosti). V druhém případě může být zdrojem úzkosti „energická tenze“ tj. napětí, které generuje aktivizované potřeby, nedostatek volní kontroly a zvýšenou reaktivitu na zatěžující podněty, popř. méně střízlivé myšlení. Cattell spojuje úzkostnost s emoční labilitou, sklonům k pocitům viny, se zvýšenou úrovní vnitřního napětí a dráždivostí, s nedůvěrou v sebe sama a slabou vůlí, váhavostí a zvýšenou vnímavostí vůči nebezpečí.

Fyziologické propojení se zažíváním této emoce může jedinec vnímat různě od změn kyselosti žaludečních šťáv až po difúzní svalové napětí. Protože je úzkost zažívána jako negativní, jedinec má tendenci se tohoto stavu zbavit. Většinou ho odreagovává nevědomě pomocí tzv. ego-defenzivních mechanismů. (Nakonečný, 2000, s. 240-246), (Stuchlíková, 2007, s. 145-149)

Obr. 4 představuje základní klasifikaci úzkostí zveřejněnou v publikaci Nakonečného.

Obr. 4 Klasifikace úzkostí (Nakonečný, 2000, s. 245)

Zoufalství označuje Tomáš Akvinský za něco, co jedince bezprostředně zasahuje, co je příjemné, avšak obtížné až nemožné dosáhnout (např. dívat se na dobroty ve výkladu a nemít peníze). V takových případech jsme zasaženi emocí zoufalství - desperatio.²

Obecně můžeme říci, že zoufalství často spojujeme s bezmocí a s bezvýchodnými okamžiky. S touto emocí se může jedinec setkat v situacích, ve kterých se snaží dosáhnout stanoveného cíle. Na cestě k němu však stojí překážky, které mu

² Zdroj: *Emoce a sklony* [online]. [cit. 2012-06-16]. Dostupné z: Emoce a sklony www2.tf.jcu.cz/~machula/vyuka/texts/mccabe.doc

naplnění stanoveného úseku maří. Psychologové tuto emoci spojují s náročnými životními situacemi, jako je frustrace, deprivace a konflikt.

Zlost je definována jako silnější forma hněvu, oproti tomu je jako slabší forma uváděn pocit rozzlobení. Hněv je většinou pojmenován jako emoce, kdežto vztek už bývá označován jako afekt. Jako „základní emoci“ se střední intenzitou tedy bude popsán hněv, od kterého můžeme zlost odvodit.

Hněv je podle Nakonečného (2000, s. 259) vrozenou reakcí na překážku, která se staví do cesty při dosahování nějakého cíle a brání rozvíjení jednání. Proto také hněv původně provázel útok na překážku, jehož smyslem bylo její rozbití či násilné odstranění. Nakonečný uvádí pojednání Seneci, který tvrdí, že hněv je název moudrých lidí pro „kratičké šílenství“. Existuje původní biologicky účelné spojení mezi hněvem a agresí (útočného chování směřující k poškození nebo zničení protivníka, který je zdrojem nějaké frustrace.) S touto emoci se také často pojí hostilita – nepřátelský postoj vůči předmětu agrese. (Nakonečný, s. 259-261)

Darwin (1964, s. 179-180) pak konkrétně popisuje pro okolí zjevné fyziologické projevy pojící se s afektem zlosti. Uvádí: *„Zlost se projevuje nejrozmanitějším způsobem. Působí vždy na srdce, krevní oběh, obličej zčervená nebo zrudne, přičemž žíly na čele a krku se rozšiřují. Někdy velká zlost tlumí činnosti srdce tak, že obličej zbledne nebo zesíná.“* K dalším projevům patří také: mračení, zatínání pěstí, výhružný postoj, vysouvání dolní čelisti a další mimické doprovody. Podle Darwina dává podrážděný mozek sílu svalům a zároveň energii vůli.

Naděje je podle fenomenologicky orientovaného psychologa P. Lercha pocit, v němž se horizont budoucnosti jeví jako uskutečňování životních hodnot, na kterých subjektu záleží. Naděje pak působí jako popud přijímat budoucnost s možností uskutečňovat životní cíle. Naděje se tak stává zdrojem vůle k životu. Je popudem k žití. Čím silnější popud u člověka k životu je, tím živější je naděje a tím více má budoucnosti. Emoce naděje je středem celého komplexu psychických jevů a souvisí s očekáváním, důvěrou a optimismem – její opak je beznaděj.

Někdo se k naději staví jako k pozitivní emoci. Př. Aristoteles a Platón v naději vidí vztah ke štěstí. Archaičtí a řečtí básníci nacházejí za nadějí jediné východisko a tím je prožívání neštěstí. Emoce naděje má tedy různé zdroje a je přirozeným projevem mládí, ale i stáří. Je spojena s reakcí na neštěstí, ale také sněním. Je to očekávání

radostného, ale také zbavení bolestného. Naděje se může skrývat za utrpením, ale také za vírou. Velký význam můžeme připsat právě vztahu mezi nadějí a křesťanským životem. Ten odkrývají tři jeho základní komponenty: víra, naděje a láska.³

Štěstí je centrálním zájmem v našem životě. Často se zajímáme o to, zda my sami a ti, co jsou kolem nás, jsou šťastni. Pátráme po povaze štěstí. Štěstí se dokonce uvádí jako základní lidské právo. Stuchlíková (2007, s. 127) rozlišuje dva typy štěstí: „*dlouhodobý přetrvávající pocit štěstí (subjektivní pohoda, spokojenost) a krátkodobou emoci intenzivního štěstí (radost, uspokojení).*“ Jako přetrvávající pocit je štěstí označováno jako nejobecnější pozitivní emoce. Není pouze příjemným pocitem, ale zahrnuje také hodnocení naší situace a věcí kolem nás jako v zásadě dobrých a správných.

Vztah mezi pozadím a bezprostředními projevy štěstí vstupujícími do popředí (pozornosti) je poměrně komplikovaný. Stejná událost totiž může být spojena s úplně odlišnými emocemi vzhledem k odlišným základním hodnotám na pozadí. Tu vlastně tvoří individuální historie jedince. Pro pocit štěstí je proto potřeba vytvářet tuto historii tak, že budeme zažívat a vnímat drobné radosti. Velmi důležitá půda pro tuto emoci je pocit spravedlnosti. (Stuchlíková, 2007, s. 130)

Radost je označována jako velice příjemný cit spojený s celkovým oživením. Vztahuje se k přítomnosti dobra, které se jeví jako naše. Ve své nejčistší podobě je radost vnímána jako to, co vládne po nějakém kreativním nebo sociálně užitečném činu, který nebyl vysloveně zacílen na dosažení radosti nebo konání dobra. Znamená to možná, že v radosti je dobro teprve objevováno. Někdy může být radost spojovaná s pocity sebedůvěry a významnosti nebo s pocity lehkosti a síly. Zvláštním druhem radosti je smyslová radost, která je spojena s banálními každodenními prožitky (jídlo, koupel, hudba...).

Výraz radosti je lehce rozpoznatelný (křivka úst, lesknoucí se oči, výrazné pohyby, smích, zvýšení tělesné teploty, prokrvení a další.) Rozeznáváme radost aktivní, která může mít až podobu dojetí.

³ Zdroj: WELLNER-POSPÍŠIL, Michael, PROCHÁZKOVÁ, Aleš PEJCHAL, Milan NAKONEČNÝ a František HOUDEK. Emoce: Naděje. *SANQUIS* [online]. 2009, č.64 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.sanquis.cz/index1.php?linkID=art2105>

Radost je produktem všeho, co se podílí na odstraňování stresu, strachu a dalších nepříjemností. Radost se významně podílí na kvalitním bytí jedince hlavně v oblasti sociální a biologické. Zároveň souvisí s rozvojem sebezpojetí a sebedůvěry. Vystupňovaný zážitek radosti se označuje jako pocit štěstí. Za vrcholný pocit radosti je považována extáze, jako vrcholný pocit blaha. (Nakonečný, 2000, s. 247-250)

Zvláštní případ, který je považován za nejsilnější moment radosti, je popisován Csikszentmihalyim, který mluví o zážitku typu „flow“. Tento zážitek je popisován jako stav splynutí, kdy jsme absolutně pohlceni aktivitou. (Stuchlíková, 2007, s. 132)

2.1.2 Emoce v průběhu ontogeneze

Emoce mají tendenci se proměňovat během vývoje vlivem sociálně - kognitivních pokroků v psychickém vývoji života jedince. Napříč ontogenezí se tedy projevuje a proměňuje jejich kvalita a významnost. V této kapitole je v krátkosti zmíněn vztah emocí a vývoje. Rozbor bude soustředěn zejména na období středního a pozdního dětství, vzhledem k zaměření výzkumu na horní věkovou hranici této části ontogeneze. Stuchlíková (2007, s. 95 – 104) dělí efektivně vývoj emocí do následujících vývojových stádií: Rané dětství (do 2 let), Batolecí a předškolní věk (2-5 let), Střední a pozdní dětství (6–12 let), dospívání, dospělost, stáří.

Rozsáhlá studie emočního výrazu u novorozenců a kojenců ukázala, že zájem, radost, smutek a hněv představují více než 95% obličejového výrazu u těchto malých dětí. (Izard a kol., 1995, in Stuchlíková 2007, s. 97). Každá z těchto emocí slouží adaptivním funkcím v průběhu celého životního cyklu, ale jejich relativní převaha v raném dětství má speciální význam pro raný vývoj.

Mezi 2. a 5. rokem zaznamenali vývojoví psychologové dramatický nárůst hněvu. Opozice a odchylné chování se pak projevuje zejména v průběhu 2. roku života. To vše je spojeno s tzv. dětským negativismem poutajícím se k tomuto období. V průběhu se zvyšuje kapacita pro soucit, zahanbení a vinu – tedy první kroky k sebereflexi a autonomnímu „já“. Posledním mezníkem tohoto období je nárůst citlivosti vůči morálním normám a sociálním pravidlům.

Nejvýznamnější částí tohoto výčtu je období středního a pozdního dětství (šest – dvanáct let). S nástupem do školy se dramaticky mění život dítěte. Emoce sebehodnocení a sebezprosazení mají obrovský význam.

Prvním milníkem v tomto období je schopnost zapojit se do sociálního pozorování. Důsledkem těchto skutečností dochází k tomu, že se děti stávají skromnějšími a přesnějšími v hodnocení sebe sama.

Druhým milníkem je výskyt rysových aspektů sebepojetí. A třetí významnou oblastí v následujícím vývoji, která ovlivňuje emocionální život jedince, je rozšířená sociální perspektiva – nárůst schopnosti chápat druhé lidi, myšlenky, pocity. To je připisováno poklesu egocentrismu a nástup etapy konkrétních operací. Nárůst sociální perspektivy se přičítá hlavně socio-emocionálním interakcím s vrstevníky. Čtvrtý milník je schopnost jemněji popisovat a rozlišovat sebehodnotící emoce jako je vina, zahanbení, hrdost.

V dospívání, které je charakterizováno dramatickými biologickými sociálními a kognitivními změnami, získává jedinec více různých sociálních rolí a dosahuje hlavního milníku tj. pokroku v rozvoji abstraktního myšlení. Řada studií dokumentuje nárůst životního zmatku. Období je dokumentováno v souvislosti s nárůstem negativních emocí – strach, smutek, znechucení.

2.2 Emoce v umění

Jak už bylo řečeno, žáci budou prostřednictvím techniky abstraktní malby vyjadřovat jednu ze zadaných emocí. Proto je tato část věnována zapojování emocí do výtvarného projevu. O emocích bude tedy zmínka v souvislosti s uměním.

Velmi často se tvrdí, že hodnota umění spočívá v tom, že vyjadřuje a vyvolává city neboli emoce. City, jak už víme, jsou stavy či úkony snaživé schopnosti člověka. Jejich základní podoby jsou láska a nenávisť, radost a bolest, touha a odpor, naděje, zoufalství, odvaha, zbabělost, hněv a mnohé další.

Podle Grahama se obecně můžeme setkat s tvrzením, že podstatou umění je jeho projevování a stimulace emocí. O umění tedy můžeme říci, že je expresivní (od slova exprese - emocionálně zdůrazněné vyjadřování, s tím souvisí slovo expresivní - citový, emocionální). Expresivismus je třeba odlišit od expresionismu, což je zvláštní umělecký směr zaměřený na vyjadřování individuálních prožitků, zvláště emocionálně silných (protiklad naturalismu a impresionismu). Existují dvě verze expresivismu: běžná a kritická.

Podle běžné verze expresivismu je podnětem k vytvoření uměleckého díla citová zkušenost umělce. Dalším kritériem je, že se umělec zabývá tím, že vyjadřuje emoce, a jediné emoce, které může vyjadřovat, jsou jeho vlastní. Dílo je vyjádřením citů umělce, obsahem díla jsou jeho vlastní city. Vnímání díla vyvolává v publiku city analogické citům tvůrce díla. Dílo je umělecky tím dokonalejší, čím dokonaleji vyjadřuje city umělce a čím dokonaleji vyvolává city v divákovi/posluchači. Umělecké dílo tedy pouze převádí city do barvy nebo hudby nebo do slov emoci, kterou umělec plně pocítil ještě předtím, než tvůrčí práce vůbec započala.

Kritická verze expresivismu tento předpoklad odmítá. Na počátku procesu je pouze neurčité psychické vzrušení, které je v procesu postupně identifikováno a zjemňováno, dokud je umělec nerozporná jako cit, kterým je.

Podle kritické verze expresivita neznamena nic jiného, než smyslovou zkušenost (ve velmi obecném smyslu) vnesenou do vědomí. Když s citem zacházíme imaginativně, dostáváme ho do vědomí. Vnést však nějakou zkušenost do vědomí znamená uvědomit si ji a prožít ji. Odhalujeme tak, co naše vědomí obsahuje. Díky tomuto procesu docházíme k sebepoznání. (Graham, 2000, s. 37. – 59.)

Podle Slavíka jsou obecně city kladeny do úzkého vztahu s uměním. Emoce v umění můžeme označit jako „emoce rozumu“, protože v uměleckém zážitku, kde se cit vztahuje vždy k nějaké látce, vztahu, tvaru, rozporu apod. lze city odhalit, strukturovaně vyjadřovat i jmenovitě popisovat.

O jednotlivých druzích a podobách citů můžeme mluvit, protože je dokážeme intelektuálně rozlišovat. Jak už ale bylo uvedeno v předcházející kapitole, výraz emoce nikdy neumí vyjádřit přesně to, co cítíme. Pro artefiletiku a umění obecně je zvlášť zajímavé to, že citové účinky a stavy bývají často kladeny do souvislosti s barvami. Můžeme říci, že člověk dokáže poměrně dobře přiřadit svůj stav odpovídajícímu stupni na barevné škále a dovede posuzovat, do jaké míry se k němu ta či ona barva hodí. Zadání malby emocí žákům páté třídy tedy vychází z přesvědčení, že barvy a „barevné metafory“ jsou jedním z nejvhodnějších prostředků k projektivnímu vyjadřování citové stránky zážitku. (Slavík, Wawrosz, 2004, s. 63-65)

3 Abstrakce

Součástí zadání učební úlohy projektu je technika abstraktní malby. Proto, aby bylo jasné, čemu se žáci věnovali, je nutností vysvětlit význam pojmu abstrakce. Žákům bylo naznačeno, že se jedná o způsob nefigurativního zobrazení, přičemž výsledný výraz by měl korespondovat s jejich individuální představou emoce. Tato kapitola více objasňuje souvislosti pojící se s tímto pojmem.

3.1 Význam pojmu abstrakce

Na úvod je důležité přiblížit, co je vlastně pojmem abstrakce myšleno a jak je na něj možné pohlížet.

Abstrakce je podle Slavíka a Wawroze proces, kdy jsou převáděny konkrétní věci, které jsou z určitého hlediska rovnocenné, na společného jmenovatele – na abstraktní objekt. To znamená, že jsme schopni popsat společného jmenovatele objektů, mezi nimiž jsme shledali nějakou shodu. Abstrahování je přirozeným důsledkem opakované zkušenosti s rysem objektu. Hledání rozdílů, podobností, souvislostí, shody, rovnocenností atp. patří k nejběžnějším duševním aktivitám. Za abstraktní může být považováno vše, co je označeno společnou kategorií a množinou. (Slavík, Wawroz, 2001, s. 87-91)

Wilhelm Worringer chápe abstrakci jako pud, který je přímým protipólem potřeby vcítění. Nutkání abstrahovat a konstatovat význam stojí na počátku každého umění. Podle něj je potřeba abstrahovat obecně způsobena strachem z nezměrného duchovního prostoru, což můžeme popsat jako stav zneklidnění člověka způsobeného jevy vnějšího světa. Tento pocit úzkosti je považován i za kořen umělecké tvorby. (Worringer, 2001, s. 32-33)

3.2 Zrod abstraktního umění

Za důležité považuji podotknout oblast v umění - směr, ve které se abstrakce jako taková uplatnila nejvíce. Tímto směrem je stejnojmenná Abstrakce (Abstraktní umění).

Podle Richarda Osbornea (2008, s. 113): *„Abstraktním uměním rozumíme tradici nezobrazivého umění, které je v západním umění spojována s modernismem a*

odmítnutím starého dogmatu ztvárnění čili mimeze. Abstraktní umění lze považovat za stvoření nového vizuálního jazyka.“

S ohledem na převládající tvary se téměř od samého vzniku abstraktního umění začaly vydělovat dvě jeho tendence. Na jedné straně linie organická, resp. biomorfní abstrakce vycházející především z expresionismu. Na druhé straně geometrická abstrakce. Ke geometrizující linii položil základy kubismus a stavět na nich začala ruská avantgarda. Třetí linii bychom mohli označit jako znakově dekorativní, emblematickou. U její kolébky stál dadaismus a surrealismus. (Gawlik, 2010, s. 66-67)

Takto vyřčený teoretický rámec pohledů na abstrakci vybízí ke specifikaci směru zadané abstraktní tvorby žáků páté třídy. Jinými slovy se tedy můžeme zaměřit na abstraktní linii, která je při tvorbě uplatněna. Vzhledem k tomu, že nám nejde o přísnou redukci myšlenky do jednoho elementu spojenou s vysokou mírou až filozofického abstrahování, ke kterému většinou inklinuje geometrická linie, můžeme mluvit o přiblížení se k linii organické. Žáci totiž tvoří bez jasného vymezení pravidel a odhalují svůj vlastní pohled na výběr námětu. Jde o vyjádření prožitku - skutečnosti přes barevné figurace, rytmus a harmonii.

Jedním z umělců, který se tendencemi ve své tvorbě značně přibližuje předpokládaným žakovským projevům, je americký malíř a grafik Mark Rothko. Z internetových stránek Artmuzea se můžeme dočíst, že umělec ze své abstraktní tvorby eliminoval veškerý intelektualismus – oprošťoval obrazy od symbolů a tvarů a nechával působit intimní barvy. Vytvářel tak ve svých dílech velice spirituální atmosféru. Jeho nová forma abstrakce byla definována nevšedním uvědoměním si působení barev, tvarů, rovnováhy a kompozice, které měly v jeho pojetí umění společně s předmětem hlavní vliv na konečný dojem z obrazu. Rothkovy jednoduché barevné kompozice působily dojmem, že obsahovaly zvláštní hlubokou pravdu, jako by byly výsledkem dlouhé a namáhavé meditace. Rothkova plátna bez určitých forem představovala pravé učení abstraktnímu expresionismu – přímou odpověď na nerozlušitelné tajemství lidské duše.⁴

O počátcích abstrakce Golding (2003, s. 5) tvrdí: *„Žádná standardní práce o počátcích a zrodu šíření abstraktního umění ve dvacátém století neexistuje, a už vůbec*

⁴ Zdroj: GLENN, Martina. ARTMUSEUM. *Mark Rothko* [online]. 1. vyd. 1999, 2009 [cit. 2012-04-23]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=637

nemáme k dispozici nějakou autoritativní studii o tomto předmětu: jeho projevy jsou příliš různorodé, jeho souvislosti příliš složité.“

Odlišné přístupy k abstrakci a měnící se kritické postoje vyznačují dvě historicky důležité výstavy. V roce 1936 byla v New Yorku v Muzeu moderního umění uspořádána epochální výstava Alfreda Baara „Kubismus a abstraktní umění“ Jak naznačuje její název, zdůrazňovala formalistické implikace abstrakce a jejích předchůdců.“

O kubismu se Golding dále zmiňuje jako o hlavním výtvarném hnutí 20. století. Kubistickým autorům šlo zejména o zpochybnění okolní vnímané reality a tomu přizpůsobují své výtvarné vyjadřování. Kubismus byl jakousi branou do světa abstrakce a spousta autorů touto branou procházela. Golding uvádí, že kubismus jako takový se rozhodl ve své práci ignorovat pouze Kandinskij, i když byl s jeho vývojem a myšlenkami seznámen. Baarův katalog je rozdělen na části, které jsou věnovány významným pojednáním jednotlivých autorů, přičemž nejvýznamnější je určena právě Kandinskému. (Golding, 2003, s. 5-6)

Za zakladatele opravdové abstraktní malby je tedy považován ruský malíř Vasilij Vasilijevič Kandinskij. Ten o abstraktním umění píše takto: *„Cílem abstraktního umění je individuální a originální tvorba, nezávislá na přírodě, neboť se nejedná o nápodobu, ale o skutečné umělecké dílo, samostatný námět, který dýše duchem, o výtvor, který svou existenci nachází v umělci a jenž je podroben vnitřní potřebě.“* (Kandinskij In: Debicky, 2001, s. 251).

Kandinského kompozice přešly z volných ztvárnění ke skutečně bezpředmětnému umění. Jeho abstrakce kladly rovnítko mezi volnými tvary a barvami a „duchovním“ pojetím. Svou tvorbou a myšlenkami ovlivnil příslušníky raně modernistické avantgardy, k nimž patřili suprematisté, konstruktivisté, De Stijl a neoplasticisté a další. (Osborne, Sturgis, 2008, s. 113-114)

4 Výtvarný projev

4.1 Ontogeneze výtvarného projevu

Diplomová práce se zabývá především tvorbou žáků 5. třídy. Je proto vhodné připojit informace o specifických výtvarného projevu pojících se s tímto obdobím.

Ontogeneze výtvarného projevu úzce souvisí s kognitivním vývojem, kterému se nejvíce věnoval známý švýcarský psycholog Jean Piaget. Vytvořil teorii kognitivního vývoje, která se stává ze čtyř vývojových stádií. Jejich nástup v ontogenezi jedince přibližně odpovídá uvedenému věku dítěte.

- Senzomotorické stádium: od narození do 2 let života (děti poznávají svět pomocí pohybů a smyslů a získávají vědomí stálosti objektů)
- Předoperační stádium: od 2 do 7 let (používání jazyka, egocentrické myšlení)
- Stádium konkrétních operací: od 7 do 12 let (dokáže logicky přemýšlet o konkrétních událostech, pochopení stálosti počtu, množství a hmotnosti)
- Stádium formálních operací: 12 let a více (dokáže logicky myslet o abstraktních pojmech).

Pro vymezení ontogeneze výtvarného projevu je vybrána periodizace navržená Lowenfeldem (1967), která je významná především pro svůj úzký vztah k Piagetovi. Lowenfeldův koncept zohledňuje způsob nahlížení výtvarného projevu na obecně více individuální charakter vývojového mechanismu s přihlédnutím ke komplexnímu pojetí výtvarného vyjádření. (Hrouzek, 2006, s. 98)

Pro přehled jsou zveřejněna všechna stádia. Největší důraz je ve výčtu kladen na období 9-12 let, které je významné zejména z hlediska zkoumaného vzorku (převážně jedenáctiletí žáci 5. třídy ZŠ Zbůch) v této práci.

Lowenfeld (1967, s. 474-479 In Hrouzek, 2006 s. 102-103) předpokládá vývoj spontánního výtvarného vyjádření v následujících stádiích:

-
- Stadium čáranic: 2– 4 roky, počátky sebevyjádření
 - Preschematické stadium: 4 – 7 let, první zobrazovací pokusy
 - Schematické období: 7 – 9 let, dosažení formálního konceptu
 - Gang age / období party: 9 – 12 let, kresebný realismus
 - Umění adolescentů: 14 – 17 let, věk rozhodování

Gang age / období party: 9 – 12 let, kresebný realismus

Pokud bychom se zabývali charakteristikou kresebných projevů, je z činnosti patrné větší uvědomění si vlastní kresby, širší představy o detailu a atmosféře zobrazovaného, avšak bez pochopení tónů a stínů. Události jsou spíše charakterizovány než naturalisticky vykresleny.

Typické pro ztvárnění prostoru je eliminace postavení na dolní hraně papíru a větší využívání plochy. Začínají se objevovat vnitřní vztahy mezi objekty. Obloha se dostává od vrchního okraje až k horizontu. Je patrná snaha vyjádřit hloubku pomocí překrývání či velikosti objektů.

U vyjádření lidské postavy postupně ustupuje rigidní schéma, vynechávání, pokřivení a přehánění tělesných proporcí, objevuje se užití profilu. Části těla si ponechávají svůj význam i po ztrátě kontextu k celku. Jedinec má větší povědomí o detailu. Figury jsou strnulejší. Pozvolna je opouštěno schematizované užívání barvy. Větší důraz je kladen na subjektivní zkušenost a afektivní kritéria. V intencích konkrétních operací dochází k diferenciaci na úrovni jednotky.

Jinými slovy intrapsychická pojmová struktura již umožňuje postihnout všechny známé, třeba i protichůdné aspekty téhož jevu. Významnější se, ve vztahu ke způsobu ztvárnění prostoru, stávají dynamické složky osobnosti. Burt v tomto období předpokládal potlačení výtvarných aktivit. Významné je, že z hlediska klasické psychoanalytické teorie vrcholí v tomto věku období latence. (Dle Eriksona pak dochází k přechodu od uchopení vlastních kompetencí k procesu vytvoření vlastní identity „Já“).

Proto je možné usuzovat směrem k narůstající kognitivní kompetenci, která má tendenci korigovat či potlačovat afektivní složky, které mohou být subjektem prožívány jako „dětinské“ nebo omezující kognitivní kompetence. Takto lze ve stručnosti objasnit jeden z možných zdrojů „výtvarného vyhasínání“. Významným důkazem intenzivního

prožívání „Já“ ve vztahu k prostředí je nástup ztvárnění postav z profilu, který je více „konfrontační“ nežli dosavadní ztvárnění. Interakční charakteristiky je možné sledovat v zobrazování prostoru pomocí překrývání objektů. Tyto charakteristiky se dále upřesňují v následujícím stádiu. Nastupuje-li utlumení výtvarné aktivity již v tomto věku, je třeba hledat důvod v dynamické vazbě „Já“ – prostředí. V jistém smyslu by mohlo být považováno za obranný mechanismus. (Hrouzek, 2006, s. 102-103)

4.2 Hodnocení (reflexe) výtvarného projevu

Jelikož mají respondenti v dotazníkovém šetření za úkol hodnotit předložená díla slovně a známkou (jde tedy o formalizované hodnocení), je důležité odhalit, co je pojmem hodnocení myšleno.

Obecně je hodnocení chápáno jako: porovnání „něčeho“ s „něčím“ přičemž rozlišujeme „lepší“ od „horšího“ a vybíráme si lepší, nebo se snažíme najít cestu k nápravě či aspoň zlepšení „horšího“. (Slavík, 1999, s. 15–16)

V případě dotazníkového šetření se nabízí podstatná otázka: Jak respondenti vybírají a porovnávají „lepší“ od „horšího“, když není stanovena všeobecná hodnotící norma? Jaké postupy a kritéria jim k hodnotícím soudům slouží?

U zvolené logické struktury výzkumu, je nejpravděpodobnější, že při hodnocení výrazu emocí hrají u hodnotitelů stejně tak roli emoce. Znamená to, že hodnocení je založené na celkovém dojmu z hodnoceného objektu a dá se vyjádřit slovy líbí - nelíbí. U tohoto hodnocení převažuje oproti analytickému spíše povšechné - holistické. Hodnocení, které využívá dotazník, můžeme také nazvat jako sumativní, jelikož nám nejde o formování jedince, ale o konečný verdikt a souhrn pohledů a hodnocení k danému dílu. Jde nám o to, získat finální pohled na hodnocený objekt. (Slavík, 1999, s. 15–119)

Pokud budeme chtít rozebrat dílčí použitá hodnocení prostřednictvím známek a slovního hodnocení, zjistíme, že se v tomto případě vzájemně doplňují, ale ve výzkumu jsou komparována i samostatně bez kontextu druhého přístupu. Zapojené hodnocení vychází z předpokladu, že respondenti se s oběma formami setkávají a dokáží je použít za účasti vlastních stanovených kritérií.

Důležité je podotknout, proč je obecně hodnocení ve VV tak důležité. Podle Slavíka s. 119: „*Hodnocení rozlišuje věci na důležité a méně důležité. Ten kdo neumí hodnotit průběh a výsledky nějaké činnosti, není schopen rozeznat, co dělá hůře a co lépe. Nedokáže odlišit důležité od nedůležitého. Neví, co nového by mohl poznat. Kdo neumí určitou činnost hodnotit, neumí uspokojivě ovládat, nerozumí jí a nedokáže jejím prostřednictvím dost dobře obohatit ani sebe, ani druhé lidi.*“

4.3 Interpretace výtvarného projevu

Interpretace výtvarného projevu je jednou z dalších významných částí dotazníkového šetření. Respondenti v ní tipují - interpretují námět, jenž byl vybrán k realizaci zadání. Proto je důležité se v teoretické části tímto pojmem zabývat.

Courbet (přední představitel realismu v malířství) prohlašoval, že umělci mají právo stanovit si umělecká kritéria, i kdyby byla v naprostém protikladu s konvencí. Podobně mají diváci právo nebrat v úvahu zažitá názory na interpretaci a vzít si z díla jen to, co jim je citově blízké a srozumitelné.

Každý obraz v člověku vyvolává nějaké pocity, dojmy, emoce – ale také narativ (příběh), který má potřebu nějakým způsobem vykládat. (Golding, 2003, s. 4)

Jiří Kulka (2008, s. 365) ve své publikaci Psychologie umění popisuje, že: „*Interpretace je tak řečeno posledním krokem k relativní kompletizaci ideálního uměleckého modelu – završuje estetický zážitek z uměleckého díla. Vychází nejen z toho, co vidíme nebo slyšíme, nýbrž z celkového prožitku a souhrnu různých představ, které v nás příjem uměleckého artefaktu vyvolává. V průběhu obohacování s uměleckým dílem je uveden do chodu asociační mechanismu, jenž podstatně obohacuje obsah estetického předmětu – stává se součástí ideálního uměleckého modelu – je předpokladem a současně i výsledkem interpretace uměleckého sdělení.*“

Vnímání uměleckého díla, jeho dekodování a interpretace jsou podmíněny znalostmi a zkušenostmi recipienta, jeho osobností a celkovým obsahem psychického života. Různé vjemy, prožitky a estetické představy jsou ovlivněny individualitou vnímatele. Soubor psychických procesů, které vedou k neopakovatelné interpretaci uměleckého textu, nazýváme apercepce. Prostřednictvím apercepce má každé vnímání uměleckého díla neopakovatelné „zabarvení „ a zcela zvláštní „vůni“. To znamená, že

když divák vidí na obraze starou chalupu, pro každého je tato chalupa něčím jiným. Jinak ji vnímá, spojují se mu s ní jiné představy, její obraz jinak prožívá. (Kulka, 2008, s. 364-365)

4.4 Prekoncept, koncept a sociokognitivní konflikt

Realizovaný pedagogický experiment se týká hlavně osobitého pojetí a zobrazení vybrané emoce. Je vhodné se zmínit o tom, jak artefietika pohlíží na individuální přístup jedince k tvorbě a obecně k pojmání světa. Otázkou také je, jak dokáže jedinec individualitu respektovat, vnímat a porovnávat s vlastní tvorbou.

Tento jedinečný přístup se jistě formuje díky zkušenosti či osobnímu zážitku se zvoleným pojem. Podle Slavíka a Wawrosze (2004, s. 145) mluvíme o prekonceptu: *„Individuálně osobité a v posledku sdělitelné jednotky duševní reality, kterou lze vyjadřovat různými druhy výrazu a pojmenovat ji nebo vysvětlit. Lze vyjadřovat i vzpomínky na jedinečné zážitky, které nějak s prekonceptem souvisejí a dodávají mu osobitost.“*

Velký význam má to, že každý si ze situací prožívaných společně odnáší jedinečné zážitky a s nimi i jedinečné vzpomínky. Člověk však dokáže svou vizi prezentovat tak, že některé stránky zážitků jsou srovnatelné s druhými lidmi a i přes rozdíly jsou různými lidmi vnímány jako společné. Pokud jedinci najdou toto společné pole výkladu, můžeme hovořit o společném konceptu. Pro odhalování konceptů je důležitá komunikace jako zvláštní průnik rozmanitých mínění o tomtéž. K vyjednávání rozdílů, uvědomění si jedinečnosti, k poznávání interpretačních rozmanitostí a ke vzájemnému intelektuálnímu citovému i motivačnímu podněcování a k inspiraci je důležité využívat tematizace sociokognitivního konfliktu. (Slavík, Wawrosz, 2004, s. 148-154)

4.5 Mezi významem a výtvarnou hodnotou

Podstatou dotazníkového šetření je mimo hodnocení také odhalování námětu a významu předkládaného díla. V následujícím textu je zapojeno vysvětlení, vztahující se k těmto pojmům.

Význam ve výtvarném zážitku zaostřuje naši pozornost na to, k čemu výtvarné dílo odkazuje - na jeho věcné obsahy nebo na námět. Zaměřuje se zde tedy pozornost

na referenci. Na základní úrovni obvykle dochází k interpretační shodě mezi diváky, mají-li alespoň shodné kulturní zkušenosti a návyky.

V našem případě – v abstraktnější rovině může interpretace rychle nabývat složitosti. Shoda mezi interprety nemusí být přesvědčivá nejen proto, že odhalení významových figur v obraze rozehrává řadu možných souvislostí, ale i z toho důvodu, že samotné odhalení významu rozehrává řadu možností, jak se zabývat nejenom samotnou mimoobrazovou skutečností, ale i vztahy mezi ní a způsobem jejího zobrazení.

Za takových podmínek vstupují inter-individuální rozdíly mezi interprety (rozdíly ve zkušenostech, znalostech, osobním založení, momentálním ladění). (Slavík, 2001, s. 256 – 257)

Výtvarnou hodnotou rozumíme vyústění funkce výtvarného díla. Je to něco, k čemu funkce směřuje a v čem se v důsledku realizuje. To znamená, že pokud dílo vyvolá předpokládaný zážitek, naplnilo svou funkci – uplatnilo i prokázalo se jako specifická (výtvarná) hodnota.

V dotazníkovém výzkumu, vztahujícím se k vytvořeným dílům žáků ZŠ Zbůch, můžeme sledovat všechny stránky výtvarné hodnoty - hodnotící reakce na uspořádanost struktury, prožívání díla (pocity ve vztahu k dílu), hodnotící soudy, které jsou odvozeny od zážitku s předmětem. K tomuto odhalení slouží hlavně slovní hodnocení, které je součástí dotazníkového šetření. (Slavík, 2001, s. 216)

Empirická část

5 Výzkumné šetření

5.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem šetření je na základě didaktické analýzy posoudit prekoncepce pojmů emocí žáků 5. tříd a získat představu o jejich vyjadřování prostřednictvím abstraktní nefigurativní tvorby. Díky použité metodologii byly zjištěny nejrůznější skutečnosti, které se dají vyslovit a v některých případech komparovat s poslední publikovanou fází výzkumu. Ta byla zveřejněna v roce 2006 na Konferenci České asociace pedagogického výzkumu, v rámci šetření doc. PaedDr. Jana Slavíka a Mgr. Jindřicha Lukavského. Jejich cílem bylo: *„Zkoumání typických intelektuálních komunikačních operací, které doprovázejí výtvarné vyjádření a hodnocení pojmů reprezentujících některé lidské emoce. Zjišťujeme pravidelné a individuálně nebo skupinově originální rysy výtvarné formy, jejího verbálního interpretování a hodnocení zkoumaného vzorku. Zaměřujeme se na obecné analogie mezi sociálním fungováním výtvarného projevu ve „velké kultuře“ a v malém kulturním prostoru třídy.“*

Podstatné pro tento výzkum je: *„Lepší pochopení obecnějších vztahů, mezi „expertním“ fungováním výtvarného díla ve vizuální kultuře a jeho funkcemi v pedagogickém procesu výtvarné výchovy ve škole.“* (Slavík, Lukavský, 2006, s. 1)

Cíl posledního publikovaného výzkumu se stal inspirací i pro tuto práci s tím, že byl místy obohacen o komparaci výsledků právě s touto fází. Skupina žáků je navíc zkoumána genderově. Je tedy možné hlouběji proniknout do statistiky výzkumu a vytvořit si přesnější představy o zkoumaném vzorku. Další oblastí, zapojenou do výzkumu, se stalo hodnocení a interpretace žákovských děl skupinou tzv. expertů – budoucích pedagogů VV a současných studentů ZČU v Plzni oboru Učitelství VV pro SŠ a ZUŠ.

Tato hlediska nám mohou poskytnout zpětnou vazbu o rozdílech v interpretaci děl a hodnotící úrovni hledisek formy výsledných děl.

(Pozn. Zde je vhodné znovu upozornit, že citované PŘÍLOHY čtenář nalezne na přiloženém CD-R na deskách tištěné diplomové práce.)

5.2 Výzkumná otázka

V šetření se bude zaměřovat na hledání odpovědi na následující otázky:

- „Jak působí na kvalitu žákovské tvorby (reakce) zprostředkovaný model lidské aktivity vztahující se k fungování ve vnějším sociokulturním světě?“
- „Jaké jsou nejčastější volby námětu u dětí a jak korespondují s již dříve získanými daty?“
- „Jaká je úspěšnost při rozpoznávání námětu a jaké jsou její příčiny?“
- „Jaké typy prací jsou hodnoceny nejlépe a jak se dají tyto výběry zdůvodnit?“
- „Jaká hodnotící kritéria jsou dětmi používána nejčastěji?“
- „Jak žáci postupují při zprostředkování významu výrazu netradiční formou projevu?“

Všechny tyto otázky budou zodpovězeny po vyhodnocení dat a informací získaných během výzkumu. Záznam odpovědí na výzkumné otázky je k dispozici v kapitole Závěr šetření.

5.3 Výzkumný vzorek

Experimentální učební úloha byla zadána na základní škole v obci Zbůch nedaleko Plzně. ZŠ Zbůch je typická vesnická škola s jednou třídou v každém ročníku, se školní družinou a školní jídelnou. V současnosti ji navštěvuje 170 žáků, což je historické minimum. Výběr reprezentační skupiny byl učiněn na doporučení mé přítelkyně, která na popisované škole vyučuje výtvarnou výchovu.

Do výzkumu bylo zapojeno 18 žáků páté třídy této školy (plánovaných 21 žáků). Důraz byl kladen na různorodou skupinu s přibližně vyrovnaným počtem chlapců a dívek. Tento požadavek se ve finále naplnil, protože realizace se účastnilo přesně 9 chlapců a 9 dívek.

Je nutné poznamenat, že veškeré výroky a výsledky tvorby žáků v této práci jsou zveřejněny s vědomím zákonných zástupců žáků. Všichni potvrdili prohlášení, viz PŘÍLOHA 5.

Pro představení třídy bylo využito posudku třídní učitelky. Vytvořená charakteristika tak pochází od jedince, který má možnost dlouhodobého pozorování

třídy a tvorby komplexního pohledu na její všeobecné klima. Pro představení specifík zkoumaného vzorku se tak Mgr. Lenka Miarková jeví jako nejdůvěryhodnější zdroj.

Doprovodná promluva učitelky je zapojena proto, aby si čtenář mohl udělat představu o atmosféře ve třídě, která může mimo spoustu dalších jiných faktorů ovlivnit volbu námětu, ale i interpretaci emoce a hodnocení díla prostřednictvím dotazníku.

„Třída je ovlivňována několika dominantními jedinci, mezi kterými panuje rivalita. Často dochází ke sporům, které třídu rozdělují do táborů. Velmi těžce se zde uskutečňuje práce ve skupinách, skupinky často nejsou schopné se shodnout, vážne komunikace a spolupráce. Žáci nejsou schopni se navzájem respektovat, dle sociometrického testu (konec září 2011) se někteří v třídním kolektivu necítí dobře.

Třída je schopna soustředit se pouze krátkodobě, klima narušuje několik pomalejších jedinců, kteří obsah učiva zvládají hůře. Dalším faktorem významně ovlivňujícím chování je dospívání a narůstající zájem především o sociální vztahy a postavení v kolektivu. Třetina třídy vyrůstá v neúplné rodině, dětem chybí komunikace, zájem rodiny (často se svěřují mně) a základní vzorce chování včetně způsobu řešení problému.

Polovina žáků vyrůstá v ekonomicky silném prostředí (mají vlastní počítač s přístupem na internet a vlastní profil na facebooku), ale odpoledne tráví sami, domácí úkoly jsou nuceni řešit sami a často na nich chybí i podpis rodičů.“ (Zdroj: Třídní učitelka 5. třídy ZŠ Zbůch)

Přiblížení zkoumaného vzorku učitelkou je zapojeno pro možnost důslednějšího pohledu na skupinu, v rámci které probíhala sondáž. Tento intimní pohled samozřejmě při vyhodnocování a zpracování výsledků tvorby není brán v potaz. Do hry se ale dostává ve chvíli, kdy nad výsledky sondy přemýšlíme a uvažujeme o jejich korektnosti. Otázkou je, zda se hodnocení žáky vztahuje opravdu pouze k výsledku tvorby a do jaké míry ho ovlivňuje aktuální vztah k dané osobě.

Typické pro hodnocení lidí jsou chyby v sociální percepci. Hodnotící korektnost je tedy často ovlivněna vztahy mezi lidmi. Tyto chyby jsou zejména u žáků ZŠ nevyhnutelné. K sondě by se tedy, pro zhodnocení tohoto aspektu, dala, jako doprovodné šetření, zapojit sociometrie třídy, která by vztahovost testovala. Dále by tedy mohlo dojít k porovnání výsledků v závislosti na vztazích ve skupině.

Při hodnocení a komparaci byla brána v potaz individualita každého žáka, třída jako celek a třída rozdělená na dvě části genderově.

Dalšími účastníky hodnocení a interpretace produktů činnosti žáků po akci bylo, mimo jich samotných, zvoleno 8 expertů (dívek) z řad budoucích pedagogů VV - současných studentek druhého ročníku navazujícího magisterského studia ZČU v Plzni oboru Učitelství VV pro SŠ a ZUŠ.

5.4 Metodologie

Podstatou projektu je empirické šetření s kvantitativně kvalitativním návrhem. Je to zvláštní přístup ke zpracování informací tzv. smíšený přístup, který je Hendlem (2005, s. 60) definován jako: *„Obecný přístup, v němž se míchají kvantitativní a kvalitativní metody, techniky nebo paradigmatata v rámci jedné studie.“* Realizované šetření spadá do typů **smíšeného výzkumu**, kde se (podle stejnojmenného autora) používají na úvod metody sběru dat, po jejich shromáždění a analýze následuje dotazování pomocí strukturovaného dotazníku v rámci statistického šetření a potom se provede dodatečné hloubkové dotazování vybraných účastníků šetření. Tomuto postupu se říká výzkum pomocí míchání metod. (Hendel, 2005, s. 60)

Podle Hendela se u typu výzkumů, jako je tento uplatňují tzv. Smíšené strategie. Musíme přitom řešit teze kompatibility a zaručit, že oba typy výzkumu se dají využít v jedné studii.

Hendel rozlišuje v rámci smíšených strategií různé fázové modely, které se různí systematizací zpracování dat. Rozlišuje se siltmultální přístup, kdy se kvantitativní a kvalitativní přístup používá ve stejném časovém okamžiku a sekvenční kombinování, o kterém se dá mluvit v případě této práce. Zde jsou výsledky jednoho přístupu podstatné pro uplatnění dalšího přístupu. (Hendel, 2005, S. 271-277)

Postup **sekvenčního kombinování** můžeme definovat jako Hendlem (2005, s. 278) uváděné schéma QUAN – qual. Znamená, že: *„projekt primárně vychází z deduktivního procesu a testování, jež se uskuteční pomocí kvantitativního přístupu. Kvalitativní přístup se použije pro zkoumání vychýlených nebo neočekávaných výsledků.“*

Pokud bychom měli vytyčit obecné zásady kvantitativního a kvalitativního šetření, můžeme se inspirovat Reichlem (s. 40 - 42), který oba tyto přístupy definuje.

„Kvantitativní přístup stručně vzato předpokládá, že fenomény sociálního světa (různé jeho aspekty, objekty, procesy ad.), které činí předmětem zkoumání, jsou svým způsobem měřitelné, či minimálně jinak tříditelné, uspořádatelné. Informace o nich, získávané v jisté kvantifikovatelné a co nejvíce formálně porovnatelné podobě. Pak je analyzuje statistickými metodami se záměrem ověřit platnost představ o výskytu nějakých charakteristik zkoumaných fenoménů, případně o vzájemných vztazích těchto charakteristik, také o jejich vztazích k dalším objektům a jejich vlastnostem apod.

Kvalitativní přístup: představuje řadu rozdílných postupů, které se snaží najít porozumění zkoumanému sociálnímu problému. Kvalitativní výzkum je nenumerické šetření a interpretace sociální reality. (Disman, 1993, s. 285) Jedinečnost kvalitativních přístupů není pouze v tom, že nepracují s měřitelnými charakteristikami. Pokoušejí se o určitý fenomén, aspekt, proces apod.) nahlížet v pro něj autentickém prostředí a vytvářet jeho obraz v co možná nejkompexnější podobě, včetně podob jeho vztahů s dalšími aspekty apod. Údaje jsou získávány hlubším a delším kontaktem s terénem. „Předmětem kvalitativní metodologie je studium běžného každodenního života lidí v přirozených podmínkách. V zásadě platí, že oba přístupy jsou naprosto rovnocenné a navíc se vzájemně účelně doplňují.“ (Petrušek, 1993, s.129)

Výzkum této práce vychází z didaktické transformace abstraktního zobrazování emocí a jejich hodnocení v hodině výtvarné výchovy u žáků 5. třídy. Průběh studie je založen na reálném – přirozeném prostředí školy/třídy.

K získání dat bylo využito kvantitativní metody dotazníku a kvalitativní metody hloubkového rozhovoru. K analýze sloužily jednoduché statistické funkce.

5.4.1 Kvantitativní orientace

První část je zaměřena především kvantitativně.

K šetření v této oblasti bylo využito metody dotazníku. Na jeho základě se zjišťovalo hodnocení abstraktních děl od dvou skupin respondentů. První skupinu oslovených účastníků tvoří autoři děl, druhou jedinci mimo přirozené prostředí třídy.

Dotazník pro žáky obsahuje hlavičku pro základní informace o respondentovi: jméno, příjmení, věk, pohlaví, škola, třída. Dále prostor pro číslo – označení každého

z tvůrců a pro název vybrané emoce. Hlavní část je členěna do 4 sloupců. První sloupec naznačuje číslo díla (autora), další blok (CO TO JE?) je určen pro identifikaci zobrazené emoce, blok (HODNOCENÍ) je určen pro oznámkování příslušného díla a (DŮVOD HODNOCENÍ) představuje prostor pro slovní hodnocení.

Zápis do dotazníku probíhal v rámci experimentální vyučovací jednotky. Žáci byli seznámeni s tím, že mezi sebou nesmějí sdílet zvolené náměty k tvorbě. Ve fázi vyplňování dotazníků došlo na tipování námětů jednotlivých děl současně s jejich hodnocením. Instruktaž k vyplňování byla uvedena v hodině, tudíž nebylo nezbytné uvádět ji písemně před dotazníkem.

Dotazník expertů byl předložen dva dny po odučené jednotce studentkám ZČU oboru Učitelství VV pro SŠ a ZUŠ. Respondentky vyplňovaly dotazníky elektronicky. Hlavička se základními informacemi obsahuje prostor pro jméno, příjmení, věk, pohlaví a zaměření v oblasti VV. Hlavní blok koresponduje s dotazníkem žáků. Viz PŘÍLOHA 3 a 4.

5.4.2 Kvalitativní orientace

Následující část výzkumu se vyznačuje rázem kvalitativním. Po vyhodnocení dotazníků došlo ke komparaci získaných dat. Díky nim mohly být vybrány extrémní případy autorů, kteří byli se svým výtvozem vybráni k hloubkovému rozhovoru. Hloubkový rozhovor má v těchto případech sloužit k odhalení motivů výběru námětu a k rozboru postupu jedince při malbě. Měl by také nastínit představu o přesahu autorova života, osobního zážitku či aktuálního stavu do tvorby.

V této fázi došlo ke koncentraci na dílčí vzorek, ze kterého můžeme odvozovat sociokulturní souvislosti. Šetření zde tedy částečně koresponduje s podmínkami empirického designu případové studie.

Polostrukturovaný rozhovor se skládal z otázek typu: „Setkal/la ses někdy v minulosti s abstraktní tvorbou?“ Tento dotaz byl zapojen zejména kvůli zjištění, do jaké míry je technika abstraktní malby žákům dostupná. Další otázka, „Bylo pro Tebe náročné namalovat vybranou emoci?“, je zaměřena na osobní pocítování náročnosti při plnění úkolu. Dotazy: „Přemýšlel-la jsi o jiné emoci?“ a „Myslel-la jsi na něco během tvorby?“ představuje zájem o žákovskou reflexi v akci a o imaginaci. Na proces tvorby byl žák dotázán otázkou: „Dokázal/la bys popsat proces tvorby (postup při zapojování

barev)?“ Dotaz: „Jak si myslíš, že Tě spolužáci hodnotili a proč?“ je dotaz na odhad selfkonceptu v rámci society. Jde tedy o sebehodnocení.

Otázky byly kladeny v závislosti na průběh a reakce respondentů. Jejich strukturace tedy není dogmatická.

Ke sběru dat bylo využito kombinace přístupů kvalitativního a kvantitativního. Dílčí výsledky analýzy budou přiblíženy v následujících kapitolách.

5.5 Realizace

5.5.1 Jazyk hry - Příprava na výzkum

V této části je prostřednictvím předpokládaného tvaru pedagogického díla naznačena osobní promluva k žákům při realizaci sondy. Díky ní si můžeme uvědomit i nutné ukotvení pojmů (didaktickou transformaci učiva) na úroveň žáků posledního ročníku prvního stupně.

Místo realizace: ZŠ Zbůch

Den a čas: 16. listopadu, 10:35 – 12:35

Třída: 5.

Předpokládaný počet žáků: 21

Třídní učitelka: Mgr. Lenka Miarková

Časová dotace: 2x45 min

Pomůcky: dotazníky, čtvrtky A4 s kódy, tempery, štětce, palety, hadříky, kalíšky na vodu

Zadání: (10 minut)

Co je emoce? Už jste se setkali s pojmem emoce? Co to jsou emoce, city, pocity? (*Tabule, kde jsou napsané pojmy je zakrytá.*) V případě, že žáci nebudou znát odpověď na otázku, jim poradím tak, že odkryji sedm pojmů (*Definujeme si pojem emoce.*)

Emoce je zvláštní druh zážitku, něco co často prožíváme a neumíme to popsat slovy. Vzniká v našem nitru a vyvolává v nás příjemné nebo nepříjemné pocity. Většinou vzniká ve spojitosti s nějakou událostí. (Můžeme nějaké události jmenovat.)

Dnes budeme pracovat s emocemi. Vaším úkolem bude vybrat jeden z pojmů, označujících právě lidské city, pocity neboli emoce z uvedených na tabuli: **smutek, úzkost, zoufalství, zlost, naděje, štěstí, radost**. Vámi vybraný pocit se pak budete snažit co nejvýstižněji vyjádřit abstraktní, nefigurativní malbou. Důležité je, abyste si vámi zvolenou emoci utajili. Nikdo se nesmí dovědět, co malujete. Dojde-li k prozrazení, naše tvorba ztratí význam. Téma a vybranou emoci svěříte pouze dotazníku, který schováte do lavice, tak aby ho nikdo jiný neviděl. *(Kam mají žáci vpisovat název vybrané emoce, ukážu po rozdáni dotazníku.)* Malovat budete temperami *(pomůcky na malbu si žáci připraví o přestávce)* na čtvrtky formátu A4, které vám rozdám společně s dotazníkem. *(Čtvrťka je vzadu označená specifickým kódem, který souhlasí s kódem na dotazníku. Toto označení slouží pro pozdější identifikaci díla. Bezpodmínečně proběhne kontrola zapsání.)*

Co znamená abstraktně, nefigurativně?

Malovat máte abstraktně, nefigurativně. Uměli byste vyjádřit co je abstraktní, nefigurativní malba?

Nezávislá na reálném světě, nejsou ztvárněny figury – postavy, věci, obraz vycházející z naší fantazie

Tvůrčí činnost: (30 minut)

Nyní můžete začít pracovat. Na plnění úkolu máte přibližně 35 minut.

Úklid pomůcek (5 minut)

Receptivní činnost (40 minut)

(Reflexe a vyhodnocení dotazníků)

Nejprve shromáždíme díla v prostoru za lavicemi. Všichni se můžete v tichosti na díla podívat a porovnat je. *(Po chvíli)* Nyní si každý vezměte svůj výtvar a vraťte se s ním do lavice.

Dále se budeme zabývat vyhodnocováním dotazníků, které máte uložené v lavici. Nyní si je můžete vyndat. V následujících kolonkách vidíte kódy. Nyní budu brát postupně jeden obrázek po druhém. Vždy vám nadiktuji kód. Vy si ho najdete ve vašem dotazníku a uděláte si u něj křížek. Naznačíte tak, že se zrovna zabýváme příslušným

obrázkem. Vedle každého čísla jsou v řádce kolonky, které budeme vyplňovat. Nyní vám vysvětlím, jakým způsobem. Do první kolonky předváděný obrázek oznámujete 1-5 jako učitelé. Nebojte se používat všechny známky. Svým spolužákům rozhodně neuškodíte a ani jim nezhorsíte prospěch. Ohodnoťte obrázek přesně podle toho, jak se vám osobně líbí, či nelíbí. Do hodnocení by se neměly promítnout vztahy ve třídě. Druhá kolonka je určena pro název díla. Sem napíšete váš odhad, který ze sedmi pocitů se snažil autor ztvárnit. Připomínám, že názvy všech pocitů, citů máte uvedeny na tabuli. Poslední kolonka je určena k záznamu zdůvodnění vašeho hodnocení. Krátce slovně vyjádříte, co se vám líbilo, co se vám nelíbilo a proč. Jednoduše proč jste udělili takovou známku. Rozhodování je jen na vás. Nespolupracujte se sousedem a opravdu se snažte jen sami za sebe hodnotit tak, jak se vám obrázek líbí. Vyvarujte se prosím bezobsažných hodnocení typu „protože se mi to líbí“, „je to hezké“. Zaměřte se na kompozici, na barevné zpracování, techniku, můžete popsat blíže to, co ve vás obrázek vyvolává, co vám připomíná. Na ohodnocení máte dostatek času, ale zbytečně se dlouho nezdržujte a nezamýšlejte. Po skončení a zhodnocení všech děl mi dotazník odevzdejte.

Nyní máme chvíličku na to odhalit výběr ztvárněných emocí. Na koberci máte vytvořená stanoviště s nadepsanou emocí na kartičce. Sedněte si k tomu, ke kterému volbou emoce příslušíte. Nyní si můžete podle počtu osob zastoupených u všech stanovišť všimnout, jaká emoce byla volena nejvíce a jaká naopak nejméně. Můžete díla se stejným námětem porovnat – všimnout si shod a rozdílů.

Děkuji vám za pozornost, za spolupráci a za to, že jste byli ochotní dodržovat stanovená pravidla. Za týden se opět setkáme a ještě si k naší dnešní aktivitě něco povíme.

(Pozn. V případě, že by se aktivita realizovala v rámci klasického vyučování, předpokládá se, že budou na činnosti zapojené v experimentu navazovat další. Minimální samozřejmostí je reflexe využívaná ve stavbě artefietické hodiny, ve které by se měl na vlastní tvorbu i tvorbu spolužáků reagovat každý z tvůrců.

V rámci příloh na CD-R je k nahlédnutí reflektivní bilance realizované jednotky (viz PŘÍLOHA 2).

5.5.2 Jazyk nad hrou – Úvaha nad podstatou učební úlohy a přístupy k tvorbě

Žákům je formulován výrazový konstrukt v podobě zadání tvorby vybraných emocí. Součástí učební úlohy, je specifikace techniky: abstraktní (nefigurativní) malba temperovými barvami na bílou čtvrtku formátu A4. Výrazová hra je zaměřena na individualitu projevu, na proces, na vznik jedinečného originálního díla bez představy ideálního produktu. Tvorba je vlastně limitována pouze výše uvedeným námětem a zadanou technikou. Můžeme tedy říci, že první fáze inklinuje ke kreativně expresivnímu pojetí výchovy.

Další částí obsahu učební úlohy je kritický přístup k tvorbě, který je motivován dotazníkovým šetřením (žáci zapisují do dotazníků hodnocení děl spolužáků a vlastní). Žáci si sami pro sebe musí vytvořit normu pro hodnocení známkou/slovně. Kritéria si vytvářejí improvizovaně po zhlédnutí dílčích děl. Na základě těchto individuálních norem se vyjadřují k výsledkům tvorby spolužáků, tedy k výslednému produktu tvorby. Na individuální hodnotící škále si stanovují varianty, které jsou pro ně přijatelné a naopak ty, které jsou už za hranicí krásy - správnosti, přijatelnosti. Druhá část výrazové hry se zejména z důvodů výzkumu přesouvá spíše do roviny normativně estetického pojetí.

Obsah mezi vstupem a výstupem žáků slouží jako analogie k uvědomění si spoju mezi vlastní tvorbou a prožitkem a kulturní tradicí/společenskými souvislostmi. Žáci v rámci řešení učební úlohy zjišťují, že aby mohlo být dílo nazváno uměleckým, musí být zaručeně podrobena kritickému hodnocení. Díky didaktické transformaci učiva a tvorbě (včetně vyplňování dotazníků) si žáci profilují své sociokulturní a interpersonální preference. Zjišťují výstupy své a svých spolužáků, seznamují se s rozlišnými vizuálními kvalitami stejného námětu - tzn. zjišťují, že předměty se shodnou výtvarnou hodnotou mohou mít rozdílnou vizuální kvalitu (shodné náměty emocí mají různou vizuální podobu) a naopak, že dva předměty s rozdílnou hodnotou mohou mít shodnou vizuální kvalitu (zobrazené štěstí může mít jiný výraz např. spíše radosti). (Lukavský, 2007, s. 129-123)

Oblast vyjadřování emocí prostřednictvím výtvarného zpracování je spojena s běžným emocionálním projevem citů, se kterým se setkáváme v každodenním životě.

Pro jejich čtení u ostatních jedinců, které je potřebné pro zorientování se ve světě a možné reagování na druhého, potřebujeme jistou míru empatie. Žáci skrze tuto výtvarnou aktivitu a následné hodnocení mají možnost zjistit, jak citliví a empatičtí vůči projevu druhého dokážou být.

5.5.3 Sběr, zpracování a analýza dat

K vyhodnocování dat z dotazníků pedagogického experimentu bylo využito jednoduchých statistických funkcí, jako je měření relativní četnosti vyjádřené v procentech, zápisu kontingence a míry ústřední tendence pomocí aritmetického průměru. (Podle Chráska (2007, s. 7) *určuje aritmetický průměr hodnotu, která by měla všechny naměřené veličiny úspěšně „reprezentovat“*. *V pedagogických výzkumech se k tomuto účelu obecně užívá právě této jednoduché metody zpracování dat. Pomocí aritmetického průměru odhadujeme střední hodnotu základního souboru, jejíž skutečná hodnota zpravidla není známá. Aritmetický průměr X , z číselných hodnot $x_1, x_2, x_3, \dots, x_n$, lze vypočítat podle vzorce $X = (x_1 + x_2 + x_3 + \dots + x_n) / n$, kde n je celková četnost všech hodnot.*)

Pro zpřehlednění jsou vyhodnocené skutečnosti podpořeny grafickým doprovodem (tabulkami, grafy a obrázky).

5.5.4 Výsledky analýzy

V této fázi je odhalen možný způsob přístupu k hodnocení uměleckých děl, o kterých může být tzv. hlasováno (kvantitativní část), ale zároveň nesmí unikat složka sociální a komunikační (kvalitativní) tzn. zdůvodnění hlasování. Díla jsou v první části podrobena „tvrdému“ způsobu hodnocení (v potaz je brán pouze výsledek, nejsou stanoveny hodnotící kritéria). Ve finále je primární holistické hodnocení jakýmsi sítlem pro společensky žádoucí analytické hodnocení.

V kvantitativní i kvalitativní části výzkumu jsou k interpretaci a analýze souboru vzniklých děl zohledňována data získaná prostřednictvím vyplněných dotazníků (viz PŘÍLOHA 1). V rámci dotazníkového šetření byly od respondentů získány ke každému dílu následující údaje: Hádání námětu práce (výběr ze sedmi emocí), holistické hodnocení daného díla v podobě známkování (1-5) a krátké analytické slovní hodnocení vztahující se k dílu a udělené známce.

Zahrnuté materiály pocházejí ze zkoumaného vzorku (žáci 5. třídy) a od respondentů z řad studentů 5. ročníku ZČU v Plzni oboru Výtvarná výchova pro SŠ a ZUŠ.

Po kvantitativním třídění v různých rovinách byly zjištěny extrémní výsledky u dílčích reprezentantů. Těchto významných statistických odchylek bylo využito k výběru reprezentantů pro reflektivní dialog resp. kvalitativní rozbor. Cílem podrobnějšího zkoumání vybraných prací bylo přiblížit pozadí přístupu autora k námětu a tvorbě.

Analýzu vybraných děl doprovází komentář třídní učitelky týkající se charakteristik osobností dílčích autorů. Tento výklad „nezaujatého“ pozorovatele dotváří intimní pohled na tvůrce a podporuje možnou spekulaci nad volbou emoce.

5.5.5 Výsledky kvantitativní analýzy

Tato část je věnována komparacím získaných dotazníkových dat vztahujících se ke stavu uvnitř vzorku, ale v některých případech i k souvislostem mezi vzorkem a dlouhodobými výsledky podobných šetření.

Vyplnění očíslovaných dotazníků (viz PŘÍLOHA 3) bylo zadáno jednotlivcům zkoumané skupiny žáků jako součást receptivní činnosti v den realizace výzkumu. Obsahovaly kolonky pro základní sdělení vlastního námětu práce, pohlaví, jména a příjmení. Další prostor pro vyplňování se již vztahoval k odhadování ztvárněných emocí spolužáky, k slovnímu hodnocení a hodnocení známkou. Žáci se takto měli možnost vyjádřit ke všem vytvořeným dílům včetně svého vlastního. Do zpracovaných výsledků zkoumaného vzorku bylo tedy zapojeno i sebehodnocení.

Podobný dotazník byl předložen studentům ZČU v Plzni studujících na Fakultě pedagogické obor Učitelství VV pro SŠ a ZUŠ v navazujícím magisterském programu. I jejich data byla zapojena k podrobnému šetření a porovnání (viz PŘÍLOHA 4).

Výroky záměrně vybraných skupin budoucích pedagogů a žáků zkoumaného vzorku jsou mezi sebou porovnávány. Předpokládá se, že budou odhaleny rozdíly v kvalitě hodnotících argumentací.

Další komparace jednotlivých hledisek probíhají na základě členění zkoumaného žákovského vzorku genderově. Tato data bohužel nemohla být porovnána s aktuální fází výzkumu, jelikož v předchozích šetřeních zohledněna nebyla.

Vyhodnocené informace jsou čtenářům předkládány v podobě tabulek, grafů, ukázek citovaných děl a samozřejmého doprovodného komentáře.

Všechny zvolené zdroje byly zapojeny ke zkoumání **výběru četností námětů** emocí, které spočívá v porovnání procentuálně vyčíslených autorských voleb zkoumaného vzorku s aktuálním výzkumem. Druhá komparace v této rovině se týká voleb žakovského vzorku členěného genderově.

Další část kvantitativního šetření je zaměřena na **rozpoznávání námětů** emocí dílčími skupinami respondentů. K tomuto účelu bylo využito členění dílčích hodnot do kontingenčních tabulek a jejich vypočítání a zpřehlednění pomocí znaménkového diagramu. V rámci oblasti úspěšného rozpoznávání námětů byla zveřejněna díla, u nichž vyhodnocená úspěšnost přesahuje 50%.

Díky holistickému hodnocení známkami a následnému vypočítání aritmetických průměrů těchto dat, si můžeme udělat představu o **nejlépe a nejhůře hodnocených dílech** jednotlivými skupinami a následně i o **rozporuplném známkování komparovaných skupin**.

5.5.5.1 Porovnávání četností výběru námětů

Práce se mimo jiné zaměřuje na průzkum četností voleb zadaných námětů. Tato kapitola odhaluje výsledky u žáků 5. třídy ZŠ Zbůch. Pro upřesnění byly zapojeny výsečové grafy včetně relativních hodnot, které jsou uvedeny u voleb emocí předložených k výběru.

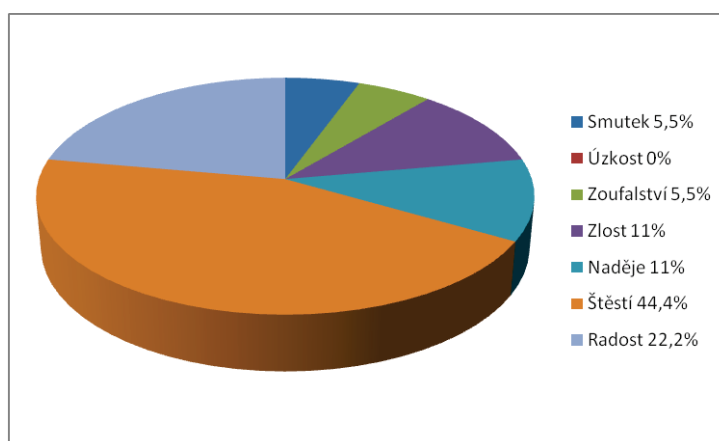
- **Porovnání výběru námětů žáků ZŠ Zbůch s výsledky dlouhodobého šetření**

Graf 1 reprezentuje rozložení četností výběru námětů u aktuálního vzorku – tedy žáků 5. třídy ZŠ Zbůch. Výsečový graf naznačuje relativní četnost voleb. Z přehledu výsečí vyplývá, že nejčastěji voleným námětem bylo téměř z poloviny Šťěstí (40%). S 22% je vzápětí Radost, dále Naděje a Zlost se shodnými 11%. Předposlední preferencí je opět ve shodě Smutek a Zoufalství s 5,5%. Úzkost žáci 5. třídy ZŠ Zbůch nevolili vůbec. Na základě tohoto přehledu můžeme tvrdit, že žáci vzorku preferovali převážně kladné emoce.

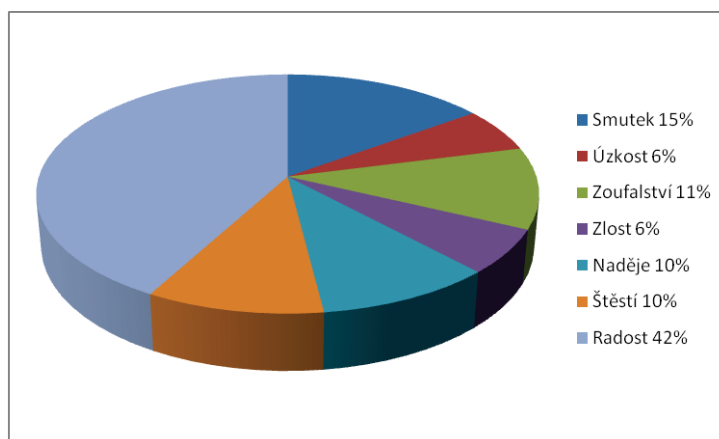
Pokud bychom měli porovnávat s *Grafem 2*, reprezentujícím výsledky výzkumu Slavíka a Lukavského, zjistíme, že velkou převahu má u jejich zapojených autorů volba

Radosti (v podobném procentuálním vyčíslení jako u vzorku preferované Štěstí). Pro porovnání je v aktuálně zaznamenané fázi výzkumu na druhém místě Smutek s 15%, dále Zoufalství s 11%, Naděje shodně se Štěstím s 10% a 6% z celkového množství tvůrců volilo Úzkost a Zlost.

Shodu mezi vzorkem a výsledky aktuálního výzkumu můžeme najít v preferování volby kladné emoce. Úzkost můžeme po rozboru považovat za námět nejméně atraktivní.

Graf 1 Rozložení četností výběru námětů žáků 5. třídy ZŠ Zbůch (Ž+M)

Graf 2 Rozložení četností autorského výběru námětů (poslední publikovaná fáze výzkumu), (Slavík, Lukavský, 2006, str. 8)

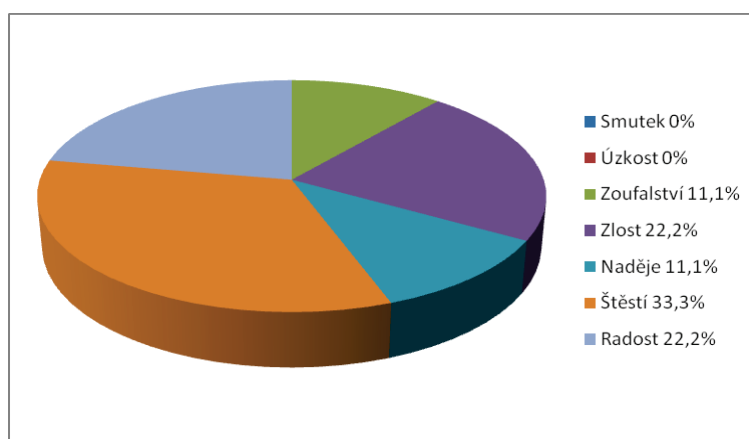
- **Porovnání výběru námětů chlapců (M) a dívek (Ž)**

Graf 3 a 4 představují sledování voleb zkoumaného vzorku, zvláště u dívek a chlapců. Zohledněna je při komparaci skutečnost shodného počtu tvůrců u obou pohlaví – tedy devět u každého.

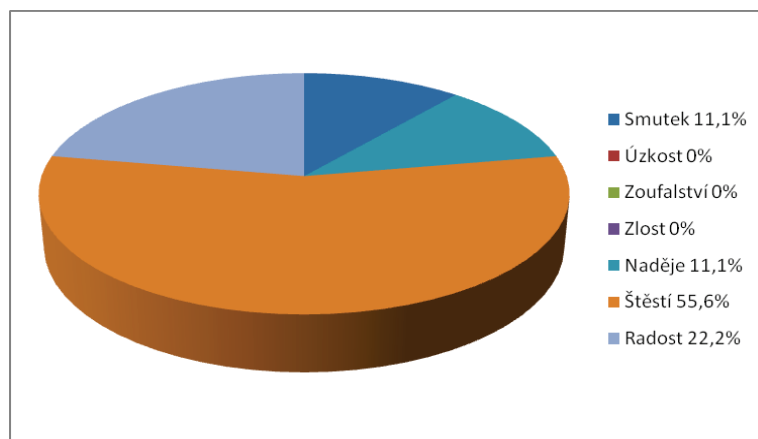
Z vyhodnocených dat vyplývá, že přes polovinu dívek a přesná třetina chlapců volila k tvorbě emoci Štěstí. Tato emoce se u žáků stala jednoznačně nejpreferovanější. Se shodnými 22,2% se hned za Štěstím umístila druhá volba – Radost. U chlapců se Radost o tuto příčku dělí se Zlostí. Čtyři volby se shodnými 11,1% byly třetí nejfrekventovanější. Společnou mají v tomto případě obě pohlaví volbu Naděje. U chlapců je druhá volba Zoufalství se stejnou relativní hodnotou. Dívky shodně s Nadějí volily Smutek. Zajímavostí je, že poslední jmenované emoce Smutek a Zoufalství, byly vždy preferovány jen u jedné z genderově rozdělených skupin.

Už z počtu výsečí a barevnosti grafů je patrná pestrost voleb. U chlapců je spektrum volených námětů širší a preference emocí vyváženější.

Shrnuté informace napovídají, že ani jeden člen mužského vzorku neinklinoval ke Smutku a Úzkosti. Dívky se omezily na pouhé čtyři ze sedmi možných voleb. Jak už bylo uvedeno, jasnou preferencí je pro ně volba Štěstí. Druhou, menší část, pokrývají téměř rovnoměrně volby tří emocí. Skutečnost platná pro obě dvě skupiny je maximální eliminace volby emoce Úzkost.

Graf 3 Rozložení četností výběru námětů žáků 5 třídy ZŠ Zbůch (M)

Graf 4 rozložení četností výběru námětů žáků 5 třídy ZŠ Zbůch (Ž)

5.5.5.2 Identifikace námětů emocí jednotlivými respondenty

V této kapitole se budeme věnovat identifikaci a interpretaci námětů. První fáze přibližuje kontingenční tabulky, které slouží pro další možné výpočty. V tomto výzkumu však nejsou dále analyzovány a komparovány.

Větší pozornost je věnována další fázi, která se zaměřuje na úspěšné identifikaci námětů minimálně s 50% úspěšností.

Do obou částí byly zapojeny výsledky genderové analýzy.

- **Kontingence rozpoznávaných emocí**

V rámci dotazníkového šetření měli žáci za úkol rozpoznat záměr tvůrce – vybrat ze sedmi emocí tu, která podle nich nejvíce odpovídá výtvarnému zpracování. Jedná se tedy o základní interpretaci.

Níže uvedené kontingenční tabulky rozpoznávání malovaných emocí fungují na principu horizontálního a vertikálního čtení. V řádcích je vyjádřen stejný autorský záměr a ve sloupcích se k nim vztahuje rozložení četností jeho rozpoznávání diváky – tzn., že odhalují, jaká emoce byla ke zvolené autorem fakticky přisouzena.

Jelikož přehledy a výpočty kontingenčních tabulek nebyly stanoveny jako priorita výzkumu, jsou pro zajímavost a případné další zpracování uvedených dat zveřejněny pouze tři tabulky, u kterých nedošlo k další analýze a komparaci. První tabulka (*Tab. 1*) zahrnuje volby a interpretace žáků. Druhá (*Tab. 2*) je citována z poslední fáze výzkumu a poslední (*Tab. 3*) má podobu voleb žáků a reakcí (interpretací) expertů.

	Smutek	Úzkost	Zoufalství	Zlost	Naděje	Štěstí	Radost
Smutek	6	1	7	1		1	2
Úzkost							
Zoufalství		3	3	1	3	3	5
Zlost	16	2	2	15		1	
Naděje	5	1	2	2	6	9	9
Štěstí	9	7	10	6	9	41	62
Radost	7	3	3	4	5	21	30

Tab. 1 Kontingenční tabulka - identifikace žáků

	Smutek	Úzkost	Zoufalství	Zlost	Naděje	Štěstí	Radost
Smutek	20	30	27	31	32	43	76
Úzkost	12	9	11	16	20	14	23
Zoufalství	26	21	14	20	39	34	60
Zlost	11	7	8	22	15	15	26
Naděje	24	18	13	23	36	34	44
Štěstí	18	10	11	18	42	32	40
Radost	90	58	65	73	122	150	298

Tab. 2 Kontingenční tabulka – identifikace žáků (poslední fáze výzkumu Slavíka a Lukavského) (Slavík, Lukavský, 2006, s. 6)

	Smutek	Úzkost	Zoufalství	Zlost	Naděje	Štěstí	Radost
Smutek	5			3			
Úzkost							
Zoufalství		2		1	3	1	1
Zlost	2	2	6	5	1		
Naděje		2			6	4	3
Štěstí	6	6	11	3	10	16	12
Radost	10	10	10	10	10	10	10

Tab. 3 Kontingenční tabulka – identifikace expertů

- **Úspěšná identifikace námětů s minimální 50% úspěšností**

Odhadování námětů děl, je jedna z podstatných částí výzkumu. Na základě této oblasti můžeme vyjádřit, do jak čitelné míry se jedinec vůči skupině emocionálně projevil.

V následujících tabulkách můžeme sledovat procentuálně vyjádřenou úspěšnost rozdělenou podle jednotlivých skupin diváckého publika. U děl, která jsou zveřejněna, byla odhalena 50% úspěšnost při tipování (tzn. polovina a více jak polovina respondentů dané oblasti tipovala námět shodující se s autorským záměrem).

První tabulka (*Tab. 4*) odkazuje na úspěšnost tipování žáků daného vzorku, druhá je výsledkem odhadů studentů ZČU v Plzni (budoucích pedagogů VV).

Následující dvě tabulky (*Tab. 5 a Tab. 6*) umožňují porovnat úspěšné odhadování dívek a chlapců zkoumaného vzorku.

Komparace je inspirována poslední publikovanou fází výzkumu, kde se autoři vyjadřují k úspěšné identifikaci děl. V poslední publikované fázi výzkumu je však hledisko vztaženo pouze k jedné emoci. Tato práce se zaměřuje na posouzení úspěšné identifikace všech vyjádření. Z toho důvodu komparace s poslední publikovanou fází výzkumu Slavíka a Lukavského není možná.

- **Úspěšná identifikace námětů žáky a budoucími pedagogy**

První tabulka (*Tab. 4*) naznačuje, že více jak s 50% úspěšností byla u žáků celkově odhalena jen tři díla. S největší přesností se dívkám i chlapcům dařilo označit námět Radost u autora s č. 7. Žáci s úspěšností nad 50% označili dvě pozitivní a jednu negativní emoci.

Shodu mezi žáky a experty můžeme sledovat u díla č. 4. Námět Radost je zde u obou těchto skupin označený s 50% úspěšností. U dalších děl se úspěšnost odhadů mezi skupinami rozchází.

Z doplněných obrázků (*Obr. 5*) můžeme pohlédnout na díla, kterých se údaje v tabulkách týkají. Pokud bychom se zaměřili na možná vodítka k mimezi volených emocí, mohli bychom poukázat na barevnostní škálu, tvar, kompozici, vizuální či haptické charakteristiky jednotlivých děl a další oblasti, na které je odkazováno v dotazníkovém slovním hodnocení.

Z projevů vyplývá, že stěžejní pro vytváření sémantického ekvivalentu emocí byla u poznávaných zejména volená barevnost. Můžeme tedy říci, že barvy mají jedinci k citům intuitivně vztažené. Velkou roli sehrála samozřejmě i kompozice jednotlivých elementů. K výraznosti také přispívá atypická expresivita, která z děl čiší díky rozdílně uvolněným tahům štětce.

Spojitosť mezi díly můžeme najít na základě nepřítomnosti významnějšího objektu uvnitř celku. Pro diváka to může znamenat omezené přepínání mezi figurou a pozadím. Můžeme říci, že má tedy možnost vnímat dílo komplexně.

U budoucích pedagogů je úspěšnost v identifikaci námětů vyšší. Na 50% úspěchu dosáhly odhady k pěti dílům (*Tab. 5 a Obr. č. 6*). Podle statistických výsledků můžeme konstatovat, že experti dobře rozpoznávali zejména pozitivní emoce. Nejlépe identifikovatelným se stal obrázek č. 14., který svou podobou 75% respondentům tohoto vzorku připomíná autorčin námět. Pokud bychom hledali společné prvky, které vedly k odhalení námětů, mohli bychom naznačit, jako v předešlých případech, příznačnou barevnost pro jednotlivé city. Zejména u prvních dvou obrazů je možné sledovat odkaz emoce zakódovaný do pravděpodobného odlišení figury a pozadí. Dílo obsahuje objekty, o kterých se dá tvrdit, že starším respondentům odkázaly na významovost více než předcházející skupině.

POŘADÍ	AUTOR	TÉMA	POHLAVÍ	%	Smutek	Úzkost	Zoufa.	Zlost	Naděje	Šťěstí	Radost
1.	7	Radost	Ž	66,6	0	0	0	0	0	33,3	66,6
2.	9	Zlost	M	61,1	33,3	5,5	0	61,1	0	0	0
3.	4	Radost	M	50	0	5,5	0	0	16,7	33,3	50

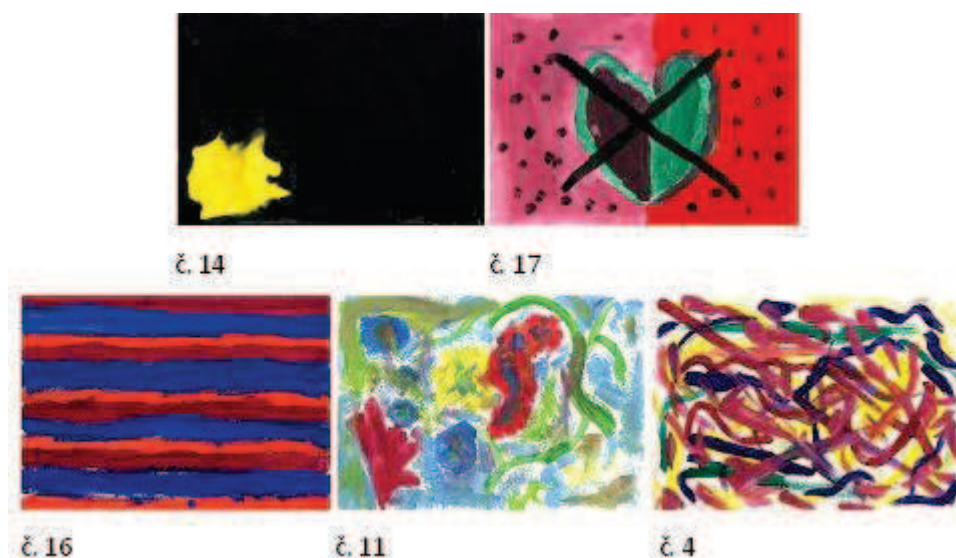
Tab. 4 Úspěšné identifikace námětů žáky (Ž+M)

Obr. 5 Nejlépe rozpoznávané náměty děl žáky (Ž+M)

POŘADÍ	AUTOR	TÉMA	POHLAVÍ	%	Smutek	Úzkost	Zoufa.	Zlost	Naděje	Štěstí	Radost
1.	14	Naděje	Ž	75	0	25	0	0	75	0	0
2.	17	Smutek	Ž	62,5	62,5	0	0	37,5	0	0	0
3.	16	Radost	M	50	0	25	0	12,5	0	12,5	50
3.	11	Štěstí	Ž	50	0	0	0	0	0	50	37,5
3.	4	Radost	M	50	0	0	0	0	0	50	50

Tab. 5 Úspěšná identifikace námětů budoucími pedagogy

Obr. 6 Nejlépe rozpoznávané náměty děl budoucími pedagogy

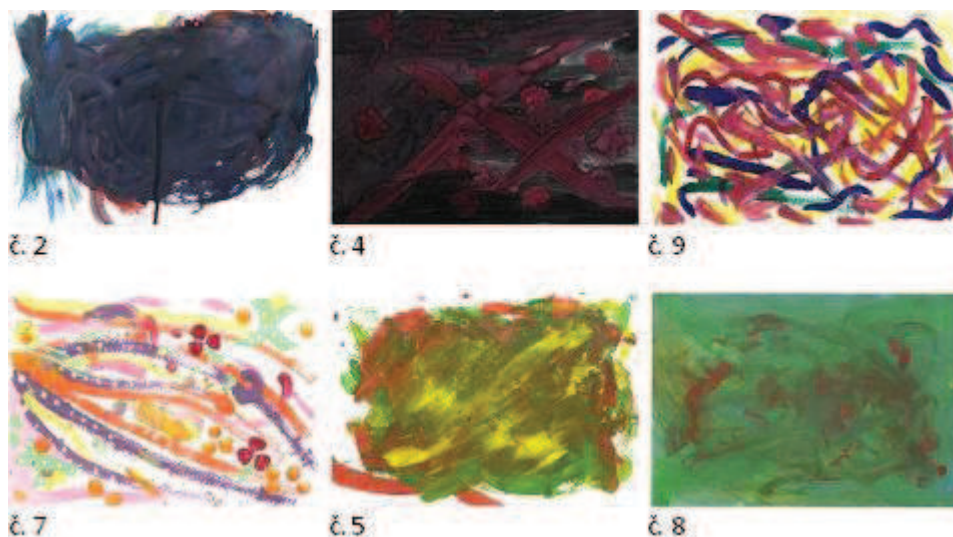
- **Úspěšná identifikace námětů dívkami a chlapci**

Výsledky dotazníkového šetření obecně naznačují, že dívky byly úspěšnější v odhalování námětu u deseti děl, chlapci pouze u šesti. Shoda obou pohlaví při identifikaci námětu byla nalezena u dvou výtvorů.

Tabulky (Tab. 6 a Tab. 7) odhalují, že dívky náměty odhalovaly s větší přesností. V rámci skupiny dívek bylo s úspěšností do 50% odhaleno šest námětů shodných s výběrem autora. U chlapců můžeme tuto skutečnost konstatovat pouze u dvou z celkových osmnácti námětů.

POŘADÍ	AUTOR	TÉMA	POHLAVÍ	%	Smutek	Úzkost	Zoufa.	Zlost	Naděje	Štěstí	Radost
1.	2	Zlost	M	77,8	0	0	22,2	77,8	0	0	0
1.	9	Zlost	M	77,8	22,2	0	0	77,8	0	0	0
2.	4	Radost	M	66,7	0	0	0	0	11,1	22,2	66,7
2.	7	Radost	Ž	66,7	0	0	0	0	0	33,3	66,7
2.	8	Štěstí	Ž	66,7		11,1	0	0	11,1	66,7	11,1
3.	5	Štěstí	Ž	55,6	0	22,2	11,1	0	11,1	55,6	0

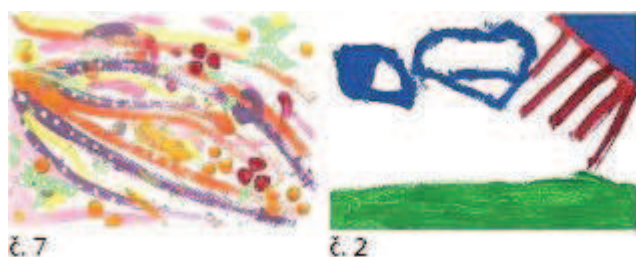
Tab. 6 Úspěšná identifikace námětů u dívek (Ž)

Obr. 7 Nejlépe rozpoznávané náměty děl dívkami (Ž)

POŘADÍ	AUTOR	TÉMA	POHLAVÍ	%	Smutek	Úzkost	Zoufa.	Zlost	Naděje	Štěstí	Radost
1.	7	Radost	Ž	66,7	0	0	0	0	0	33,3	66,7
2.	15	Štěstí	M	55,6	0	0	0	0	22,2	22,2	55,6

Tab. 7 Úspěšná identifikace námětů u chlapců (M)

Obr. 8 Nejlépe rozpoznávané náměty děl chlapci (M)

5.5.5.3 Hodnocení děl známkami

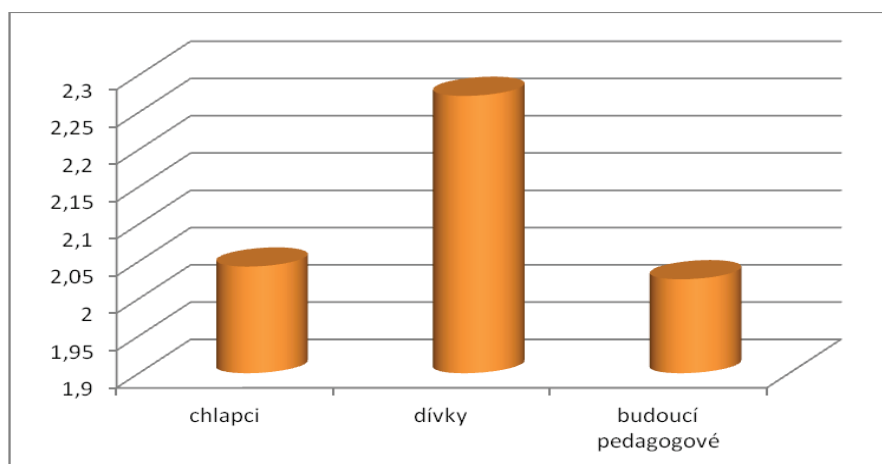
Malba emocí je otázka především dimenze výrazu. Pro laika to znamená velký otazník nad tím, jak hodnotit dílo známkou. Dotazníkové šetření zahrnovalo mimo jiné

právě holistické hodnocení v podobě hodnocení známkami. Respondenti se tedy nějakým způsobem museli soustředit především na dimenzi formy, výsledek tvorby a jeho dokonalost.

Každá osoba, která dotazník vyplňovala, musela ohodnotit jednotlivá díla známkou 1-5 (jako ve škole). V potaz byla brána jen celá čísla. Dílčí hodnocení byla sečtena a vyhodnocena pomocí aritmetického průměru. Započítány byly výsledky z příslušných oblastí s přesností na tři desetinná místa. Do hodnocení je započítáno i sebehodnocení – tedy známkování vlastního díla autorem. Na základě rozboru této sekce můžeme vyvodit závěry uvedené v následujícím textu.

Průměr hodnocení ze všech zpracovaných dotazníků je 2,068. Žáci zkoumaného vzorku celkově hodnotili s průměrem 2,157. Z toho chlapci s průměrem 2,043 a dívky s průměrem 2,272. Po zprůměrování známek budoucích pedagogů VV je výchozí hodnotou výsledek 2,026.

Na základě těchto faktů můžeme tvrdit, že známkování bylo nejmírnější u budoucích pedagogů a nejpřísnější u dívek 5. třídy zkoumaného vzorku. Rozdíl mezi průměry těchto dvou skupin je $\frac{1}{4}$ stupně. Můžeme si všimnout, že známkování bylo mírné a pohybuje se ve všech zmíněných případech lehce za hranicí známky 2. (Graf 3)

Graf 5 Průměrné hodnocení známkou u sledovaných skupin

Jako nejlépe známkou ohodnocené dílo všech respondentů můžeme označit výtvar s č. 7, jehož námětem je pozitivní emoce Radost s celkovým výsledkem 1,264. Zajímavostí je, že tento námět byl zároveň nejlépe rozpoznávaným u skupiny žáků zkoumaného vzorku. (Tab. 1 a Obr. 5)

Naopak nejhorší prospěch byl zaznamenán u díla č. 2 s námětem Zlost s výslednou známkou 2,931. V tomto případě sehrálo velkou roli hodnocení dívek 5. třídy, které vychází po zprůměrování na známku 4.

Na základě těchto informací můžeme potvrdit výsledky dlouhodobého průzkumu, ve kterém je odkazováno na skutečnost, že kladné emoce jsou většinou hodnoceny lepšími známkami, než emoce záporné.

Chceme-li se věnovat podrobněji nejlépe a nejhůře známkou hodnoceným dílům, nabízí se možnost komparace těchto výsledků u jednotlivých skupin. Tedy hodnocení žáků a budoucích pedagogů a sledování rozdílů genderových mezi žáky. Pro další zvažování byla podle výsledků vybrána z každé skupiny 3 nejlépe a 3 nejhůře hodnocená díla. V přílohách jsou díla seřazena zleva doprava od nejlépe hodnocených k nejhůře hodnoceným.

- **Nejlépe hodnocená díla**

V této části máme možnost sledovat, jaká díla byla posouzena nejlepšími známkami. Na základě vyjádřených výsledků mohly být porovnány aritmetické průměry známek žáků zkoumaného vzorku, pedagogů a žakovských skupin dělených genderově.

- **Nejlépe hodnocená díla žáky a budoucími pedagogy**

S průměrem 1,333 nejlépe prospěl u žáků autor s č. 7, s emocí Radost. S průměrem 1,556 a 1,611 sadu doplňují autor s č. 4, opět s námětem Radost, a autor s č. 14 se ztvárněnou emocí Naděje. První dvě díla spojuje námět pozitivní emoce a evidentní barevná pestrost. Ve volené široké paletě barev nechybí tóny červené, žluté, modré až fialové. Třetí ze sady je emoce ambivalentní, která je pozitivně hodnocena zejména pro svoji zřejmost a čitelnost.

V poslední publikované fázi výzkumu Slavíka a Lukavského byla jednoznačně žáky nejlépe hodnocená díla s náměty pozitivních emocí, což se poměrně shoduje i se vzorkem v této práci. Jinak je tomu u formy preferovaných děl. Zatímco v aktuálním výzkumu jsou nejlépe hodnocená díla založena na jednoduchosti tvarů a větší působivosti barevných ploch, jsou v tomto vzorku shledány nejlépe hodnocená díla (mimo č. 14) s mnohem vyšší tvarovou rozmanitostí a stavbou z menších barevných ploch.

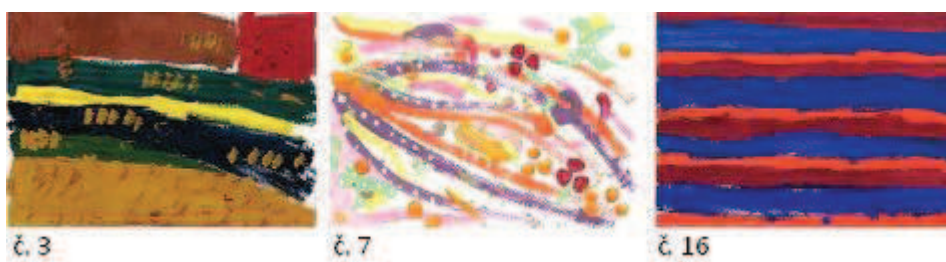
U budoucích pedagogů byla vyhodnocena s nejlepším prospěchem díla č. 3 Zoufalství s průměrem 1, č. 7 Radost a č. 16. Radost se shodným s průměrem 1,125. Zajímavostí je, že nejlépe hodnocené dílo č. 3 se objevuje jako páté s nejhorším průměrem (2,5) u žáků 5. třídy. Dílo č. 16 se objevuje jako kladně hodnocené i u chlapců.

U skupiny budoucích učitelů VV je patrná inklinace k harmonii, rytmizaci volených prvků a minimalističtějšímu pojetí. Je také možné tvrdit, že mezi pozitivně ohodnocenými díly se nacházejí ztvárnění s výraznými pastózními nánosy a jasnými čistými barvami.

V aktuálním výzkumu Slavíka a Lukavského nacházíme se stávajícím vzorkem velké rozdíly. Zatímco u starší analýzy byl u pozitivně hodnocených děl shledán důraz na vyšší malířskou kultivovanost, vyšší kázeň při vedení štětce, složitější míchání barev a vyšší úroveň v rozmanitosti, u stávajícího vzorku můžeme mluvit zejména díky dílům č. 3 a č. 16 o tendencích k pozitivnímu hodnocení minimalistických sklonů s horizontálním řešením. Rozhodně se zde nedá podotknout vyšší úroveň v rozmanitosti a v složitějším míchání barev. Pozitivně je přijímána zejména kombinace základních barev a barevná výstižnost. Ke shodě s verdikty poslední publikované fáze výzkumu inklinuje v této rovině pouze autor s dílem č. 7.

Obr. 9 Nejlépe hodnocená díla žáky (Ž+M)

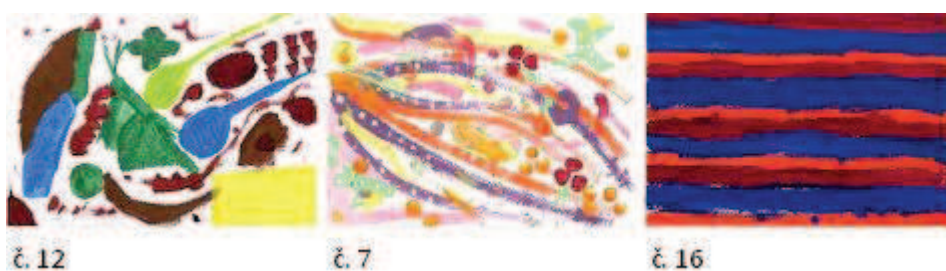

Obr. 10 Nejlépe hodnocená díla budoucími pedagogy

- **Nejlépe hodnocená díla chlapci a dívkami**

Průměry hodnocení známkou chlapců naznačují, že jimi nejlépe hodnocená díla jsou č. 12 s námětem Šťěstí a průměrem 1,333 a č. 7 a č. 16 se shodným průměrem 1,444 a námětem Radost. Tito tři nejlépe zhodnocení autoři se podle mého názoru výrazově absolutně různí. Spojení nacházíme ve volbě námětu, který byl ve všech případech zástupcem pozitivní emoce. Za povšimnutí stojí skutečnost, že nejlépe hodnocené dílo chlapců s č. 12 je jako jedno s nejhorším prospěchem u budoucích pedagogů (2,875).

Dívky nejlepšími známkami hodnotily č. 7 Radost, č. 13 Šťěstí a č. 14. Naděje. U všech těchto děl byl shledán shodný průměr 1,222. Zajímavostí je, že u díla č. 14 se dívky ve slovním hodnocení vyjadřují především k výborné čitelnosti emoce. Toto minimalistické dílo, znázorňující ambivalentní emoci, je jedním z mála ve zkoumaném vzorku, které bylo známkou pozitivně hodnoceno hlavně z důvodu čitelnosti.

Obr. 11 Nejlépe hodnocená díla chlapci (M)

Obr. 12 Nejlépe hodnocená díla dívkami (Ž)

- **Nejhůře hodnocená díla**

V této části máme možnost sledovat, jaká díla byla vyhodnocena známkováním jako nejméně přijímaná.

Na základě vyjádřených výsledků mohly být jako v předcházejícím případě porovnány aritmetické průměry známek žáků zkoumaného vzorku, pedagogů a žákovských skupin dělených genderově.

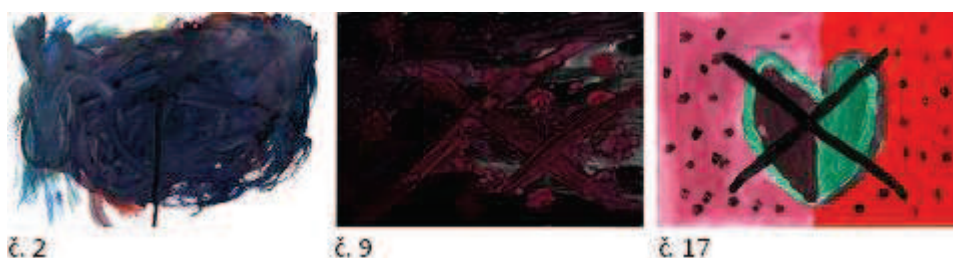
- **Nejhůře hodnocená díla žáky a budoucími pedagogy**

Mezi nejhůře ohodnocenými díly všemi žáky zkoumaného vzorku byly shledány obrazy s č. 2 a č. 9. se shodnou emocí Zlost a s průměrem 3,333 a č. 17 se zobrazenou emocí Smutek a průměrem 2,667. Spojitost mezi negativně známkovánými emocemi nacházíme u všech skrze autorovu volbu negativní emoce. Zde se tedy potvrzuje dosavadní výzkumné tvrzení, které zaznamenává negativní přístup k emocím člověku nepřijemným. Jak už bylo naznačeno, první dvě emoce jsou shodné s námětem Zlost a shodný je i největší negativní přístup. Pojítka mezi vítězi v kategorii „Nejhůře hodnocené známku“ je jasná dominantní černá barva, která zabírá většinu možné plochy. Třetí nejhůře hodnocené dílo se objevuje i v negativním hodnocení experty s podobným průměrem (2,75). Jedním z důvodů takového hodnocení může být, mimo jiné, autorem nedodržená technika abstraktní tvorby emoce.

U známkování budoucími pedagogy se nacházejí mezi nejhůře hodnocenými díly také č. 15 s průměrem 3 a č. 12 s průměrem 2,875. Obě díla mají shodný námět Štěstí. Díla si jsou podobná prázdnými plochami mezi jednotlivými prvky, zdánlivou nedokončeností a použitím názorných a příliš popisných symbolů ve snaze co nejdůsledněji dodržet výraz vybraného námětu.

Stejně jako u poslední publikované fáze výzkumu Slavíka a Lukavského je možné shledat i u negativně hodnocených děl současné analýzy markantní rozdíly ve výsledcích u budoucích pedagogů a dětí. Po porovnání můžeme říci, že pro žáky jsou méně přijatelné tmavé plochy označované jako „začerněné“, které jsou evidentně spojované s negativními emocemi. U expertů jsou hůře hodnocena díla, která působí nedokončeně a obsahují popisné symboly. U pedagogů je tedy negativně přijímána hlavně přiměřená jednoznačnost vyjadřovací a sdělovací formy díla a slabá kvalita

barevné kompozice. Podobné výsledky byly odhaleny i u posledního publikovaného výzkumu Slavíka a Lukavského.

Obr. 13 Nejhůře hodnocená díla žáky (Ž+M)

Obr. 14 Nejhůře hodnocená díla budoucími pedagogy

• Nejhůře hodnocená díla chlapci a dívkami

Nevelký rozdíl můžeme shledat u dvou skupin žáků zkoumaného vzorku rozdělených podle pohlaví. U chlapců se mezi negativně hodnocenými objevily jasné náměty negativních emocí, jako je s č. 2 a č. 9 Zlost (shodný průměr 2,667), ale také č. 13 Štěstí (průměr 2,556). Můžeme si všimnout, že všechny reprezentanty spojuje centrální kompozice a velké procento zaplněné souvislé plochy. Dalším prvkem je červená barva, která je ve všech dílech jakoby utajena. Najdeme ji skrytou pod dalšími vrstvami jiných barev nebo utlumenou černým pozadím. Pokud se budeme dále věnovat barevnosti, můžeme si všimnout, že první a druhý obraz spojuje na tvorbě emoce velký podíl černé. První a druhý zase vrstvení a překrývání barev v rámci centrálně ohraničeného tvarově podobného objektu. Zajímavostí je podíl a zapojení vody do barevného nánosů, která vzestupně od prvního po třetí představené dílo ubývá.

Negativně hodnocená díla dívkami jsou znovu č. 2 a č. 9 Zlost s opět překvapivě shodným průměrem 4 (o 1,333 stupně horší než u chlapců). Třetím reprezentantem této roviny je autor s č. 17. se známkou 3,222. Pokud nebudeme brát v potaz průměr,

můžeme tvrdit, že výběr těchto extrémů v rámci empirického vzorku je totožný se sledováním celkového průměru u všech žáků. Z tohoto tvrzení vyplývá, že na rozhodující pořadí negativně hodnocených autorů mělo vliv zejména známkování dívek. Pokud bychom sledovali hodnocené náměty, opět se nacházíme v rovině negativně přijímaných a nepříjemných citů. Definitivně se potvrzuje ztotožnění se s výroky dlouhodobého výzkumu. Tj. žáci pátých tříd mají všeobecnou tendenci lépe hodnotit ztvárněné pozitivní emoce a zhoršený prospěch naznačovat u emocí negativních, ačkoliv výrazově se některé mohou zdát jako vcelku čitelné.

Obr. 15 Nejhůře hodnocená díla chlapci (M)

Obr. 16 Nejhůře hodnocená díla dívkami (Ž)

5.5.5.4 Rozporuplná hodnocení děl

V následujícím bloku jsou uvedena díla, která se nacházejí v extrémní rovině rozporuplnosti hodnocení. Opět byly ke komparaci využity aritmetické průměry vztahující se k jednotlivým dílům. Zdrojem těchto dat jsou všichni žáci empirického vzorku bez rozlišení, experti, a skupiny žáků vzorku rozdělených genderově. Při této komparaci byly sledovány nejmenší rozdíly a největší rozdíly v dílčích průměrech daných děl. Tato fáze je zapojena bez možné komparace s poslední fází výzkumu.

- **Rozporuplnost v hodnocení mezi žáky a budoucími pedagogy**

První sada reprezentantů představuje extrémní vzorky, které jsou výsledkem rozdílů průměrných hodnocení všech žáků a průměrných hodnocení všech expertů – budoucích učitelů. (V následujícím textu je uveden u příslušných děl celkový průměr po zapojení známek všech hodnotitelů a následuje údaj o rozdílu mezi skupinami žáků a budoucích pedagogů.)

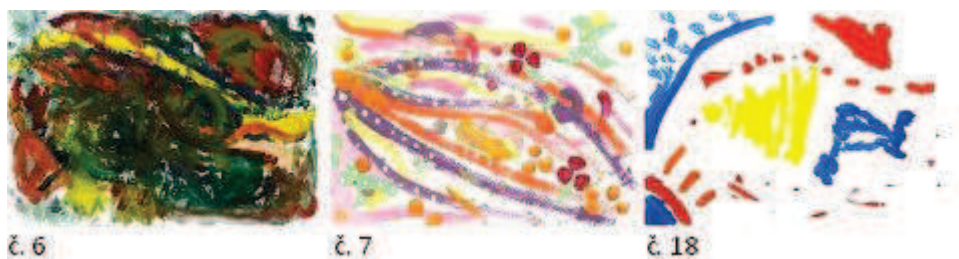
Největší rozdíl v hodnocení skupin byl zaznamenán u tvorby autora č. 9 – Zlost s celkovým průměrem po zapojení všech známek 2,906 a s rozdílem mezi žáky a budoucími pedagogy s hodnotou 2,375. Lépe v tomto případě hodnotili experti. Dalším extrémem byl autor s č. 2 – Zlost s celkovým průměrem po zapojení všech známek 3,031 a rozdílem v hodnocení mezi žáky a budoucími pedagogy s hodnotou 1,875 a č. 3 – Zoufalství, jehož průměrná hodnota všech známek činí 2,125 a rozdílem hodnocení mezi žáky a experty s hodnotou 1,556

Naopak největší shoda mezi těmito skupinami panuje u děl č. 6 – Radost, s celkovým průměrným hodnocením obou komparovaných skupin 2,229 a rozdílem 0,028. Další shodu reprezentuje autor obrazu č. 7 - Radost, s průměrným hodnocením známkou 1,281 a s minimálním rozdílem 0,097. Poslední z reprezentantů je č. 18 – Naděje, s průměrným hodnocením 2,687 a rozdílem pouhým 0,111.

Z této komparace vyplývá zajímavá skutečnost, která souvisí s náměty vyhodnocených extrémů v rámci zkoumaného vzorku. Největší rozdíl mezi aritmetickými průměry byl zaznamenán u negativních námětů emocí. U pozitivních můžeme shledat tento rozdíl mizivý.

Obr. 17 Nejvíce rozporuplná hodnocení děl žáky a budoucími pedagogy

Obr. 18 Nejméně rozporupná hodnocení děl žáky a budoucími pedagogy

- **Rozporupnost v hodnocení mezi dívkami a chlapci**

Další pohled v uvedené oblasti je možný na komparaci genderovou – mezi devíti dívkami a devíti chlapci zkoumaného vzorku. V této části se podíváme na souhrnné rozdíly v hodnocení těchto skupin. (V následujícím textu je uvedena vždy průměrná hodnota známek všech žáků a následuje údaj o rozdílu v hodnocení mezi dívkami a chlapci.)

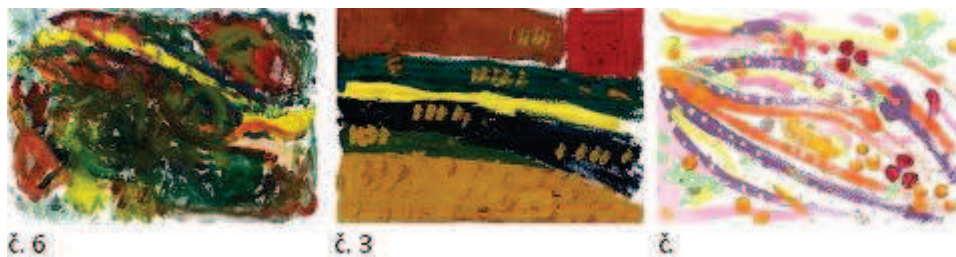
Nejvíce rozporupná hodnocení zkoumaného vzorku se vztahují k dílům č. 13 Štěstí s průměrem 1,889 a rozdílem 1,334. Téměř stejný rozdíl tj. 1,333 byl shledán u děl č. 2 Zlost a č. 9 se shodným průměrem 3,334.

Ke shodě došli podle pohlaví dělení respondenti u děl autorů č. 6 – Radosti, kde se jak dívky, tak chlapci shodli na známce 2,222, u č. 3. – Zoufalství s průměrem vztahující se k této hodnotící skupině 2,5 a rozdílem 0,112 a preferovaného autora č. 7 Radosti, s průměrem 1,333 a rozdílem s hodnotou 0,222.

Zajímavostí je, že nejvíce rozporupnými díly jsou č. 2 - Zlost a č. 9 - Zlost, které zastávají extrém jak u porovnání výsledků expertů a žáků, tak v porovnání hodnocení žáků genderově. Celkově nejméně rozporupná hodnocení se vztahují k dílům č. 3 Zoufalství a č. 7 Radosti.

Obr. 19 Nejvíce rozporupná hodnocení děl dívkami a chlapci

Obr. 20 Nejméně rozporuplná hodnocení děl dívkami a chlapci

5.5.6 Výsledky kvalitativní analýzy

Základní normou pro výběr děl k podrobnější analýze intimního rozměru je osobní zaujetí a extrémní odchylka od průměru, zjištěná v různých rovinách po vyhodnocení dostupných dotazníků.

- **Kritéria pro užší výběr reprezentantů**

Pro hodnocení a rozbor je rozhodující, jak už bylo uvedeno výše, extrémní rovina reprezentanta zjištěná v kvantitativním šetření. Výběr také podpořil osobní holistický pohled na proces tvorby, dílo a samotného autora. Objektivní i subjektivní hlediska jsou podtržena reflektivním dialogem s autorem díla, realizovaným při individuální konzultaci týden po akci.

Dalšími začleněnými aspekty ovlivňující pohled na tvorbu autora jsou informace získané z dotazníků žáků i expertů. Zapojena byla také krátká reakce v podobě charakteristiky zvoleného jedince třídní učitelkou. (Pozn. Tučně zvýrazněné informace odkazují na sebereflexi autora.)

Poslední část kvalitativního pohledu odhaluje induktivní proces, prostřednictvím kterého je možné shledat souvislosti (kulturní přesah) mezi tvorbou žáka 5. třídy a profesionálními ukázkami uznávaného umělce. (Odhalení možných vzdělávacích motivů.) Do výběru byla zapojena díla s intuitivní vizuální kvalitou na základě rekonstrukce obou děl.

Výběr reprezentantů pro užší rozbor

Pro reflektivní dialog a podrobnější analýzu byl vybrán autor **díla č. 2**. Výtvar je zajímavý zejména proto, že byl velice dobře rozpoznatelný pro skupinu dívek, ale zároveň je jimi nejhůře hodnocený. Totéž můžeme říci o chlapcích a tedy i o celé

skupině žáků. Toto dílo se stalo i jako nejvíce rozporuplným pro žáky a budoucí pedagogy a pro skupinu žáků členěnou genderově.

Autor s **č. 3** a jeho výtvar je další volba ke kvalitativní analýze, a to z důvodu nejlepšího hodnocení pedagogy, nejvíce rozporuplného hodnocení mezi žáky a pedagogy a nejméně rozporuplného hodnocení mezi žáky rozdělenými podle pohlaví.

S **č. 7** bylo vybráno dílo z důvodu extrémní polohy - v pozitivním slova smyslu. Na základě statistického šetření můžeme zjistit, že dílo je nejlépe rozpoznávané skupinou žáků, a to i po genderovém rozdělení. Je zároveň žáky nejlépe hodnocené – na druhém místě u chlapců a na prvním místě u dívek. Na druhém místě bylo shledáno jako nejlépe hodnocené pedagogy. Ve všech sledovaných porovnáních rozporuplnosti může být v dané kategorii označeno jako dílo s nejmenší hodnotou.

Autor s **č. 9** se v několika rovinách shoduje s autorem č. 2. Jedná se zejména o námět a položky týkající se hodnocení. Námět tohoto reprezentanta byl jako druhý úspěšně rozpoznáván žáky celkově a to zejména dívkami (také na druhém místě). Toto dílo je v hodnocení známkou nejhorší u žáků celkově a i po dílčím členění na dívky a chlapce. Zároveň byl zaznamenán největší rozdíl mezi hodnocením známkou všemi žáky a experty, ale i mezi dívkami a chlapci.

Další extrém, který byl motivací do užšího výběru, byl u autora s **č. 14**. s označením nejúspěšněji rozpoznávaný u budoucích pedagogů, třetí nejlépe hodnocený žáky a s největším podílem kladného hodnocení dívek (také na třetím místě).

Posledním voleným hraničním dílem je **č. 17**, které se po rozboru ukázalo jako jedno z nejhůře hodnocených děl žáky obecně (druhé místo) – hlavně dívkami (třetí místo) a taktéž pedagogy (třetí místo). Námět je navíc druhým nejlépe rozpoznávaným pro dívky.

5.5.6.1 Autor č. 2

ZLOST

pohlaví M

Dílo bylo vybráno na základě velice dobré rozpoznatelnosti pro skupinu dívek, ale i nejhoršího hodnocením touto skupinou. O hodnocení známkou můžeme říci totéž u chlapců a tedy i u celé skupiny žáků. Ztvárněná Zlost se stala i jako nejvíce rozporuplná v hodnocení známkou pro žáky a budoucí pedagogy a pro skupinu žáků členěnou genderově.

Autor na sebe upozorňoval již v průběhu výrazové hry svým extrémním zaujetím pro zadanou aktivitu. Celkově k tvorbě přistupoval velice zodpovědně. V akci měl potřebu ověřovat a reflektovat vznikající dílo.

Vzhledem k těmto faktům je nečekaný výsledek tvorby, který zdánlivě odporuje výše uvedeným skutečnostem. Výsledné dílo může na mnohé kritiky působit rozporuplně ve všech možných kriteriálních oblastech estetického hodnocení výtvarného projevu tj. integrity, intenzity a komplexity. Pokud se ovšem zaměříme na námět, odpovídá mu malba dokonale, což potvrzuje i informace z kvantitativního šetření zejména od skupiny dívek zkoumaného vzorku.

Spolužáci se k dílu slovně vyjadřují především negativně. Nelíbí se jim volba tmavých barev s dominující černou a zmatená kompozice. Výroky u některých respondentů odkazují na věcnou rovinu a pocity, které v nich dílo vyvolává. Tuto skutečnost potvrzuje negativním hodnocením v hraniční pozici.

„M: pavučina., jedna barva a je to černá., je to začmárané., je to málo barevné., složení barev, je to napatlané barva přes barvu., dobře smíchané barvy., moc černé., krásné barvy

Ž: černé barvy – nelíbí se mi to., jsou tam nesympatické barvy., takový zmatek – je to velmi smutné – jako válka., je to nesympatické a divné., hodně tmavé barvy., jen černá

barva., mohlo by být více barev., je to hodně tmavé., je to tmavé a špatně smíchané barvy“

U expertů už je slovně hodnotící rovina rozmanitější. Mimo barevné zpracování reagují také na působení centrální kompozice, která obecně vzbuzuje napětí. Ve spojitosti s černou barvou je obraz jasným odkazem k negativní a velice dynamické emoci. Kvality spatřují také v technickém zpracování v podobě dynamických tahů štětce, kterými se autor snažil zvolený námět více přiblížit.

Velice mě zaujal názor respondentky, která se domnívá, že se autorovi dílo nelíbilo, a proto ho nakonec celé začernil. Tento fakt se projevil během reflektivního dialogu s žákem. Ten tvrdil, že byl s výsledkem spokojen jen napůl. V dotazníku se dokonce objevilo sebehodnocení v doslovném znění: „Jedna barva a je to černá.“ a hodnocení známkou 5. V této chvíli můžeme zvažovat, zda bylo začárání volené záměrně vzhledem ke zvolenému námětu, či jestli autor nedocílil přesnosti ve vyjádření náhodně.

temné barvy, "mračno zoufalství", beznaděj, je vidět, že pod tím něco bylo, ale je to začmárané a nedostupné., U tohoto obrázku je jednoznačně vystižena negativní emoce, avšak není zcela jasné která., I přesto, že dílo vypadá jako jedna velká čmáranice, spatřuji v něm určité výtvarné kvality a vidím jakési „volání o pomoc“., Vyplněn pouze centrální prostor – kompozice v podstatě veškerá žádná – na druhou stranu kumulace všeho dění působí velmi silným dojmem vzteku.,

Kvalitu spatřuji v zachycení emoce v pohybu štětcem Vyjádření dynamikou Kompozice a barevnost není příliš řešena Nedbalost v pečlivosti provedení, stékající barva, Postupně se horní vrstvy barev ztmavují a pocit je spíše vyjádřen tahy., Příliš prvoplánové (černá)., Domnívám se, že se autorovi dílo nelíbilo a proto, ho nakonec celý zapatlal. Na díle se mi líbí zbytky staré malby, líbí se mi zobrazené barvy.

Z rozhovoru s tvůrcem vyplývá, že emoci nezvolil náhodně, ale nechal se inspirovat událostí před dvěma roky, kdy mu zemřela babička. Během malby myslel na to, co prožíval před časem, kdy k nešťastné události došlo. Vnuknutí negativních vzpomínek zapříčinilo změnu původního záměru malby štěstí.

Nejdříve maloval červenou, kterou pak doplňoval černou. Tyto barvy jsou pro žáka symbolem zlosti. Nepřemýšlel nad žádnou jinou variantou zobrazení zvolené emoce. Byla pro něj rozhodující centrální kompozice.

Na otázku: „Jak si myslíš, že Tě hodnotili spolužáci?“ odpověděl, že zřejmě negativně. Zastával názor, že hodnocení nemohla být příliš vstřícná, protože emoce

typu zlost nebo neštěstí nelze hodnotit pozitivně. Tipoval, že spolužáci si v dotazníku pletli malbu se smutkem.

Informace doplňuje krátká charakteristika autora podle třídní učitelky. Autor pochází z východního Slovenska, je milý, přátelský, oblíbený, v učení pomalejší, ale snaživý. Velkou podporu pro žáka podle vyučující představuje rodina.

Závěrem je možné v rámci sociokulturního kontextu zhodnotit možný přesah díla do tzv. „Velkého umění“, tedy do oblasti všeobecně uznávaných výtvarných děl. Obraz žáka 5. třídy se může stát odkazem významnému americkému současníkovi Jasperu Johnsovi a jeho obrazu Passage. Umělec byl ve své tvorbě ovlivněn, mimo pop artu, abstraktním expresionismem.

Na obrazových reprodukcích jsou evidentní podobnosti v rámci dimenze formy. Intuitivní výběr byl učiněn zejména na základě podobného rukopisu – volných tahů štětcem s nánosy barev ředěných vodou. Významná je volená barevná paleta, která se zdá být pestřejší u Jonese, ale konzument ji může tušit i za „černým oblakem“ autora č. 2.

Jasper Jones, Passage

Obr. 21 Komparace děl 1

5.5.6.2 Autor č. 3

ZOUFALSTVÍ

pohlaví M

Ztvárněná emoce č. 3, je v průměru nejlepším hodnoceným dílem skupinou dotazovaných expertů. Přes to je námět pro většinu respondentů včetně žáků nečitelný a malba často připomíná emoce za prahem výběru. Výběr díla dále podporuje rovina rozporuplného hodnocení mezi žáky a pedagogy a nejméně rozporuplného hodnocení mezi žáky rozdělenými podle pohlaví.

Po zahájení výrazové hry žák dlouho zvažoval zásah do bílé plochy. Po rozvážném začátku se do tvorby ponořil a koncentroval na nanášení čistých zemitých pastózních barev. Jednotlivé úrovně obrazu dotvářel okamžitě opakovaným vrstvením původního nánosu identické barvy až k úplné spokojenosti. Po té zónu opustil a věnoval se další.

Lineární kompozici narušil červeným elementem v pravém horním rohu a béžovými stopami ve středovém a horním plánu, prostřednictvím kterých propojil dolní část se zbytkem obrazu. Pokud bychom se měli zaměřit na námět v kontextu s výjevem autora, přichází v úvahu interpretace prekonceptu jednotlivých konzumentů. Zde je naznačen možným výklad předpokládané úzkosti skryté v obraze. Tu může představovat žlutá linie, která je stlačována (zatížena) horním a dolním polem. Tyto negativní části, které jsou nejmasivnější v centrální oblasti ji tak utiskují a snižují její průtok. Nadějí pro život zlaté „tepny“ jsou okrové stopy, které se negativní síly snaží narušit.

Na působivosti přidává dílu několik úryvků slovního hodnocení respondentů, které vyvolávají ve spojitosti s dílem další asociace, otázky a domněnky.

Spolužáci reagují jako v předešlém případě zejména na barevnou stavbu. Častým jevem v hodnocení jsou výroky: „Zvláštní, divné, děsivé“, které můžeme pokládat za důkaz inovativnosti díla vůči zkoumanému vzorku. Některé vznesené soudy se vztahují k imaginativní části tvořivé činnosti. Je tomu tak zejména u některých dívek, které vytvářejí metaforickou alternativu vůči reálnému objektu: „*Jsou tam cesty – jako kdyby se chtěl k něčemu dostat, vypadá to jako silnice, je to jako dům.*“

M: *nelíbí se mi kombinace barev., je to jako dům., hezké barvy., je to hezky pruhované., dobrá kombinace barev., nelíbí se mi barvy., složení barev, je to hezky namalované., není to zbarvené, moc barev., nelíbí se mi barvy a tvary.,*

Ž: *divné, mám z toho depresi – je to děsivé., jsou tam cesty – jako kdyby se chtěl k něčemu dostat., ty barvy jsou zvláštní., zvláštní kombinace., ukazuje to pozici autora k obrázku., je to tmavé., vypadá to jako silnice*

Slovní hodnocení expertů je mnohem rozmanitější. Využívají pestrou kritériální škálu, která je mimo objektivních reakcí pozitivně laděná v rovině subjektivní. Zde se tedy nachází kontrast mezi hodnocením expertů a žáků.

Mnoho odkazů směřuje u tohoto případu k vnitřnímu řádu díla pojícího se s barevností a celkovým výrazem. Opět se zde objevují reakce k intenzitě: „*Obrázek na mě působí uklidňujícím dojmem., Příjemné barvy, dobře se mi kouká na lineární usazení jednotlivých pruhů*“, k integritě: „*Vyvážená kompozice, promyšlená kompozice*“ a komplexitě (metaforicky pojaté) : „*pohled do vesnické krajiny, kde pás lesa obklopuje pole, které lemuje tmavě modrá řeka*“.

Podobně jako u žáků se experti zaměřují na netradiční dílo spojené s emocí, které na část respondentů působí uklidňujícím dojmem a u některých vyvolává stísněné pocity až pocity úzkosti.

vypadá to jako "pole", na kterém roste něco nového a nadějného :)., Domnívám se, že žák zobrazuje cestu, což je pro mě symbol naděje. Barvy jsou příjemně tlumené, ale přitom veselé. Obrázek na mě působí uklidňujícím dojmem., Příjemné barvy, dobře se mi kouká na lineární usazení jednotlivých pruhů., Barvy jsou na sebe naskládány tak, že mi připomínají pohled do vesnické krajiny, kde pás lesa obklopuje pole, které lemuje tmavě modrá řeka. Výběr barev na mě působí pestře a živě, přestože je téměř polovina palety v zemitých odstínech., Příjemná barevnost. Vyvážená kompozice. Zajímavé detaily štětce- dynamické. Podobné jako cesta., Promyšlená kompozice, úzkost mi evokují malé žluté body, které jsou jakoby ztracené v okolní ploše., Výstižné, impulsivní, gradující., Autor zajímavě kombinoval barvy, zaplnil plochu nevšedním způsobem.

Zvláště a pro mě velice poutavě doplnil malbu otisky štětce. Právě tyto otisky ve mně evokují emoci zlost, jakoby tyto otisky sám dělal ve zlosti.,

Pokud se zaměříme na spojitosti mezi výpovědi žáků a expertů nacházíme reakce na lineární zobrazení, které mnohým asociuje dům, cestu, řeku, části krajiny. Všechny podobné výpovědi jistě podporuje výběr a kombinace zemitých přírodních barev v pastózních nánosech. Jejich volba je ovšem v porovnání se zkoumaným vzorkem neobvyklá.

Žák při rozhovoru tvrdil, že rád používá pruhy při zobrazování objektů, navíc barvy, které použil, patří mezi jeho preferované, ale zároveň mu v takové kombinaci připomínají Zoufalství. Líbí se mu také opakování prvků a jistý stereotyp v zobrazení. Žák s přesností popsal posloupnost kladení barev. Obraz zahájil použitím žluté následně modré, světlezelené, tmavozelené, hnědé a závěrem červené barvy. Poslední fází bylo nanesení okrových stop, kterými chtěl celý obraz oživit. Nanášené barvy nemíchal.

Na co při tvorbě myslel, si již žák v den rozhovoru nevzpomněl. Tvrdil však, že jistě na nějakou událost či okamžik, který mu emoci přiblížil. Žák se vyslovil, že aktivita v podobě malby emocí ho i přes počáteční obavy z nekonkrétního zadání bavila. Lehce náročné mu připadalo tvořit a nemít specifikované požadavky.

Hodnocení známkou ostatními spolužáky odhadoval v rozmezí 1-3. Co se týká odhadů emocí ze strany spolužáků, zastává názor, že jeho práci jistě odhadovali na smutek nebo naději (naděje nejčastěji tipovaná u expertů – 3 osoby z 8). Namalovanou emoci považuje za dostatečně čitelnou.

Původně se žák rozmyšlel, zda se místo emoce zoufalství nebude raději věnovat Štěstí.

Opět je možné dodat vyjádření třídní učitelky na osobnost autora díla. Podle ní má chlapec velmi živou povahu, je dominantní, zbrklý a nesoustředěný. Žák se jeví jako soutěživý a orientovaný na výkon.

Pokud se budeme zabývat komparací díla s kulturně označenými uměleckými díly, mohli bychom sledovat intuitivní vizuální kvalitu s díly Paula Klee s názvem Flat Landskape a Kazimira Maleviche a jeho obrazem Red house. Všechna díla se vyznačují lineární kompozicí. Elementy jsou vyjádřeny pásy a u všech jsou více méně zapojeny

zemité barvy. Obraz Maleviche s konkrétními odkazy ke skutečnosti (dům) byl volen záměrně pro komparaci s č. 3 zejména z důvodu nálezu podobného červeného elementu na obou těchto dílech.

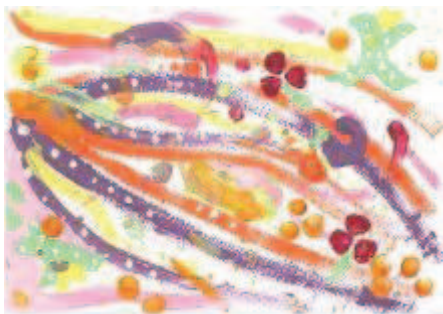

Paul Klee, Flat Landscape

Kazimír Malevich, Red house

Obr. 22 Komparace děl 2

5.5.6.3 Autor č. 7

RADOST

pohlaví Ž

Dotazník vypovídá o pozitivním působení díla na respondenty. Důkazem je nejlepší hodnocení známkami, jejichž celkový průměr dosahuje hodnoty 1,25 a slovní hodnocení, ve kterém z jednotlivých soudů pramení pozitivní dojmy respondentů. Emoce je pro většinu z nich dobře identifikovatelná. Autorka je se svým dílem zvolena k podrobnější analýze ze statistického důvodu, a tím je fakt, že dvě třetiny spolužáků s přesností odhadli zvolený námět, a dílo se tak stalo nejlépe rozpoznávaným. U expertů je to o něco méně – pouhá čtvrtina. Ve všech sledovaných porovnáních rozporuplnosti se jeví jako s nejmenší hodnotou.

Dílo může sloužit jako důkaz pozitivního hodnocení v případě, že je použito převážně teplých pastelových barev doplněných mírnými studenými prvky (v našem případě fialová a zelená), které si vzájemně neodporují a přesto je můžeme považovat za kontrastní (odkaz k impresionismu). Dílo většině respondentů lichotí a považují ho za harmonické pro smysly.

Při koncentraci na barevné ladění můžeme v porovnání s ostatními jedinci daného vzorku konstatovat, že autorka jako jediná zakomponovala do svého díla fialovou barvu (studený odstín). V tomto případě by bylo tedy možné do „hry“ zapojit symboliku barev a zajímavý odkaz k fialové barvě. Jelikož se autorka zajímá, podle slov vyučující, o módní trendy, můžeme také usuzovat, že je ovlivněna barevnými preferencemi tohoto směru, ve kterém posledních několik let mimo jiné fialová dominuje.

Žáci se při slovním hodnocení díla pohybují na rozhraní holistického a analytického hodnocení. Až na jednu negativní reakci ze strany dívek (jde o provokaci?)

se žáci ke ztvárněné emoci staví pozitivně. Reagují především na pro ně vhodně zvolenou barevnou paletu. Některé dívky vidí v obraze potenciál pro osobní rozvoj. Považují ho za podnětný a inspirující.

M: líbí se mi to, zejména tečky., líbí se mi barva., krásné barvy., je to výborně barevný., pěkná kompozice a složení barev., hezky barevné., vynikající zbarvení., pěkné barvy., krásně zkombinované barvy.,

Ž: hezké barvy., jsou to nesympatické barvy., **moc se mi to líbí, je to jako báseň, jako hudba.**, je to moc krásný a inspiruje mě to., úžasné barvy., moc krásné spojení a barvy., je to opravdu jako štěstí., moc hezké a barevné., je to moc nádherné – perfektní.,

Díky výčtu hodnotících soudů expertů si můžeme uvědomit, jaké smysly, podílející se na vnímání a konzumaci uměleckého díla, může vnímaný obraz aktivizovat. Zde je důkaz, že to není pouze zrak, ale i „Sluch: „Jako by to cinkalo“ Hmat: „Lehkost, něžnost, tvary jsou oblé“. Je zde také patrné, že na apercepci se podílí jak racionální „tento obrázek určitě malovala holka“, tak iracionální složka „reklama na jednorožce“.

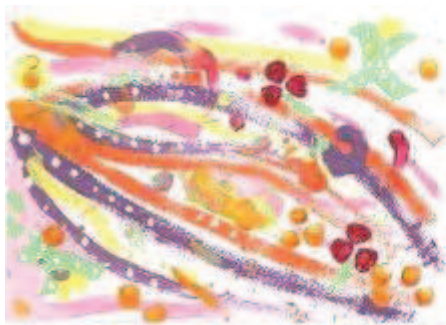
„Veselé, jasné čisté barvy, hodně dynamické, jako by to "cinkalo", práce s barvou by ale mohla být pečlivější., Pastelové barvy a náznak čar – cesty na mě působí jako naděje. Tento obrázek je ale také možná štěstí., Název jsem přiřadila na základě asociace lehkosti a něžnosti v názvu emoce s formou díla., Světlé pastelové barvy proudí přes plochu papíru a vyzařují pozitivní náladu. Nikde žádné násilí, všechny tvary jsou oblé a příjemné. A kdyby náhodou někdo netušil, že ho právě potkalo štěstí, určitě ho o tom ujistí drobné kvítky rozkvetlé na této „reklamě na jednorožce“. ☺, Veselá barevnost, až naivní. Dynamická kompozice, zaměření na detail a kontrast. Využití různých tvarů. Vyjadřující pozitivní emoci., Dobrý výběr barev, příjemná kompozice, obrázek působí energicky., Tlumené přesto příjemné veselé barvy, zdařilé...., Tento obrázek určitě malovala holka, dle použitých barev. Zajímavě používala jak barvy tak hlavně štětec a jeho různé stopy“

Při tvorbě autorka myslela obecně na radost a na barvy, které jí tuto emoci připomínají. Výběr i prožitek radosti měla v době tvorby z těhotenství maminky. Autorka vycházela z aktuálního psychického stavu. Vybírala si tedy mezi emocemi Štěstí a Radost. Při zpětném pohledu jí i tyto dvě emoce dílo evokovalo. Nad tvorbou příliš nepřemýšlela. Volba barev i tahů byla spontánní. Výrazovou hru zahájila fialovou. Dlouhé tahy štětce průběžně doplňovala skvrnami. Zajímavostí je, že do obrazu byla závěrem zapojena malba prsty.

Autorka předpokládala, že spolužáci mohli chválit ve slovním hodnocení volbu barev. Zároveň odhadovala, že někomu mohl být výběr barev nesympatický. Oznámkování tipovala na 2-3.

Podle třídní učitelky se autorka obecně jeví jako inteligentní, houževnatá a dominantní. Mezi spolužáky ovšem není příliš oblíbená především proto, že problém řeší agresivně. Autorka, jak už bylo uvedeno, projevuje zájem o módu.

Možný odkaz na podobnou vizuální kvalitu díla s nějakým ze sféry kulturně uznávaných, můžeme objevit u díla *Without Title*, Vasilije Kandinského. Podobnost byla shledána zejména u totožné volby barevné palety a řešení objektů rozkládajících se na přiznaném bílém pozadí.

Vasilij Kandinskij *Without Title*

Obr. 23 Komparace děl 3

5.5.6.4 Autor č. 9

ZLOST

pohlaví M

Autor s č. 9 se v několika rovinách shoduje s autorem č. 2. Jednak je to námět a položky týkající se hodnocení, které bylo shodné. Námět tohoto reprezentanta byl jako druhý úspěšně rozpoznáván žáky celkově a to zejména dívkami (také na druhém místě).

Námět díla byl pro ostatní žáky velice dobře identifikovatelný a to zejména pro dívky. Toto dílo je v hodnocení známkou nejhorší u žáků celkově a i po dílčím členění na dívky a chlapce. Zároveň byl zaznamenán největší rozdíl mezi hodnocením známkou všemi žáky a experty a i mezi dívkami a chlapci. K podrobnější analýze bylo dílo zapojeno i z osobního zájmu odvozeného nejen od holistického hodnocení, ale i od zájmu o samotného tvůrce.

Při prvním pohledu může dílo evokovat krví potřísněný asfalt. Není pochyb, že autorův záměr byl do důsledku naplněn. Potvrzují to i reakce spolužáků a expertů.

Žáci se podobně jako u předchozích reprezentantů zabývají kompozicí, barevností a s tím spojeným výrazem a dynamikou díla. Spolužačky mimo jiné označují výrazové prvky za nepřitažlivé až velmi zlé. Zajímavostí je fakt, že sami respondenti z řad spolužáků uznávají, že ztvárněná emoce je jasně definovatelná. Těmto soudům ovšem neodpovídá předpokládané kladné hodnocení známkou.

M: čáry., líbí se mi černá barva.,hnusné barvy.,je to málo barevné.,**kompozice, složení barev.**, líbí se mi barvy.,samá černota., pěkné barvy.,

Ž: tmavé barvy.,je to celé černé.,velmi zlé – vůbec mě to nepřitahuje.,vypadá to přesně jako zlost.,moc tmavé barvy.,černá barva a bordová., ukazuje to opravdu zlost., moc tmavé., je to jen dvoubarevné., dobře zkombinované barvy

Experti se u tohoto díla dotýkají z větší části projekce, která je spojena s každým expresivně-tvořivým pojetím, kterým malba emocí bezesporu je. Jak se později z rozhovoru a vyjádření vyučující dovídáme, autor do svého díla vložil a projikoval zřejmě více, než by kdokoliv předpokládal. Experti kladně hodnotí fakt, že dílo odpovídá zvolenému námětu.

Převažující soudy expertů vytvářených na základě velké intenzity díla se vztahují k dalším emocím a reakcím, které v nich dílo evokuje: „deprese, bezmoc, agrese, zoufalství, úzkost, smutek, nenávisť, vztek“.

z toho úplně číší deprese, bezmoc... tmavé smutné barvy, trochu styl Emo (růžovo-červená +černá)., Bezvadně použité barvy. Depresivní černá plocha od kraje do kraje. Červená, naznačující krev a kříže symbolizující agresi., Červené skvrny na černém pozadí vyvolávají pocit nenávisti- pocit umocňuje červený kříž., Na první pohled je jasné, že jde o zápornou emoci, nejsem si však jistá, o jakou jde. Tahy jsou divoké a rudé kaňky také odpovídají spíše vzteku, odstín se však zabarvuje do tmavých temných barev a pozadí je také hodně tmavé. Naznačovalo by to spíše zoufalství nebo úzkost. Kompozice mi přijde poměrně zajímavá a vyvážená., Dobrá kompozice a práce s barvami a stíny., Slušná kompozice, dobrá barevná kombinace., Obrázek působí hodně smutně, zajímavé tu působí kaňky.

Při rozhovoru, který po týdnu následoval, autor o svém díle a silné emoci s ním spojené začal na vyzvání horlivě hovořit. Mluvil o tom, že je mu ve třídě občas ubližováno a na ty, kteří ho poškozují, má zlost. Tuto emoci má spojenou zejména s negativními událostmi ve škole.

V sémantické rovině zastávají barvy jasné významy. Červená barva symbolizuje podle jeho naznačení krev, černá je pozadím. Krev patří, podle slov autora, spolužákovi, který ho občas slovně napadá. Při malbě myslel na tohoto spolužáka a na zlost, kterou vůči němu zažíval. Při otázce, zda by svou malbu nyní změnil, odpověděl, že by pouze změnil vedení tahů červenou barvou. Významy k těmto barvám by byly zachované. I při dalších otázkách sváděl autor konverzaci ke svému týden starému problému se spolužákem, který ho v den tvorby slovně napadal. V poslední chvíli vedeného rozhovoru se nakonec svěřil, že by si nyní k malbě zřejmě zvolil emoci radost, protože je šťastný, že se frekvence ataků ze strany spolužáka snižuje.

Žák odhadoval, že kladně jistě hodnotili spolužáci skutečnost emocionální přesnosti v zobrazení. Naopak negativní reakce byly podle něj směřovány na použití

tmavých a černých barev. Hodnocení známkou odhadoval na 3-5. U této fáze je nutné zhodnotit přesný odhad autora na působící rovinu mezi dílem a konzumentem. Vyjádření tak můžeme metaforicky přenést do běžné sociální komunikace a interakce, kde bychom mohli uvažovat o citové zralosti (přesnosti), což je odvážné vyjádření vzhledem k věku autora.

Tento žák pochopil zadání až po bližším seznámení se s pojmem abstrakce. Podle třídní učitelky je žák tichý, přemýšlivý, sečtělý a samostatný. Žáka také označuje jako líného a nepříliš sebevědomého. S ohledem na výběr a interpretaci díla samotným autorem je k zamyšlení skutečnost, že na předchozí škole byl tento žák šikanovaný.

Z děl abstraktních umělců se můžeme jasně přiklonit k téměř shodné vizuální kvalitě autora díla č. 11 s obrazem Jeana Dubuffeta, Ideoplasme. Reprodukce napovídá, že oba dva autoři si vybrali shodný postup v nanášení barev. Tedy – vytvoření černého pozadí a na něj následné nanášení červené barvy. V kompozici, tvarovosti a sytosti kladení červené ovšem shledáváme odchylky. Název díla Ideoplasme – napovídá, že červené elementy jsou zobrazením plasmy – krve. Podobně je tomu i u autora s obrazem č. 9. Zde bychom tedy mohli zvažovat i podobnou výtvarnou hodnotu.

Jean Dubuffet Ideoplasme

Obr. 24 Komparace děl 4

5.5.6.5 Autor č. 14

NADĚJE

pohlaví Ž

Malba byla vybrána na základě kladného hodnocení žáku empirického vzorku (především dívkami). Průměrné hodnocení známkou těchto recipientek je 1,2. Pro 75% expertů se odhad emoce shoduje s námětem. Dívka se při výrazové hře i při reflexi jevila jako velice aktivní. Malbu zahájila s jasnou intencí. Evidentní byla potřeba emoci vyjádřit tak, aby byla srozumitelná pro okolí. Můžeme předpokládat, že tvůrkyně předvídala jedno z hodnotících kritérií, ačkoliv netušila, že reflexe děl bude po tvorbě následovat. Dokládá to i její slovní sebehodnocení: „*Líbí se mi, že to ukazuje hezky emoci.*“ Přestože se jedná o ambivalentní emoci, autorce se podařilo jednotlivé části vyhranit a vytvořené symboly barevně i tvarově pojmenovat.

Vyjádření žáků k dílu se vztahuje především k formě – výběru a kombinaci barev, tvaru. V neposlední řadě žáci reagují na autorčin smysl pro přesnost ve vyjádření naděje pomocí barev. Velmi překvapující je rozdíl mezi hodnocení známkou u dívek a u chlapců.

Další zajímavost můžeme shledat u hodnocení dívek. Žákyně tohoto vzorku měly častější negativní reakce na tmavé ladění děl, což ovlivňovalo především jejich známkování v neprospěch autora. V případě obr. č. 14 je ale výběr kontrastních barev s dominující černou hodnocen kladně a autorce jsou připsány body za umělecké kvality, kompozici a čitelnost emoce.

M: *barvy., hezké, je to slunce., hnusné a smutné barvy., líbí se mi tmavá a v tom světlá., složení barev., je hezké – má dvě barvy., hezké barvy., dobré barvy k poznání., krásný obrázek, dobré barvy a tvary.,*

Ž: *žlutá barva a černá jdou do sebe., je to zajímavé., je to divné, jako černá obloha, nicota., je to zajímavé., hezké barvy., hezká kombinace., ukazuje to opravdovou naději., líbí se mi, že to ukazuje hezky emoci., je to docela hezké.,*

Slovní hodnocení expertů naznačuje bipolaritu díla. Reakce dokládají smíšenost a protikladnost ztvárněné emoce – naděje, která je sama o sobě ambivalentním citem. Přesnost ve vyjádření emoce naznačuje i trefný odhad v označení emoce. Velký ohlas má výstižné minimalistické pojetí a nepřítomnost centrální kompozice.

Odhaduji, že u tohoto zobrazení záleželo na přepnutí jednoho z prvků (černé nebo žluté) do pozadí. V případě, že byla jako dominantní považována žlutá, byla pravděpodobným odhadem naděje (6 z 8 expertů). U recipientů, kteří preferovali černou, byla považována za ztvárněnou emoci úzkost (2 z 8 expertů).

nepříliš dobrá práce s barvou, tady jsem nevěděla, jestli je to spíš negativní nebo spíš pozitivní, ale nakonec jsem to dala jako pozitivní - je to jako světýlko ve tmě, všude je něco negativního, ale někde v rohu svítá., Přestože tento obrázek bude zcela jistě vyjadřovat nějakou negativní emoci, zřejmě úzkost, na mě žluté světlo uprostřed tmy symbolizuje naději- Skvělá kompozice, skvělé minimalistické barvy. Není zde nic navíc, nic zbytečného., Úzkost jasně číší ze žluté skvrny „zahnané do kouta“. Líbí se mi formálně jednoduchá, výstižná., Příjemné překvapení je, že nebyla použita centrální kompozice, ale že dominantní žlutý bod byl umístěn v rohu. Člověk má pocit, že žlutá skvrna útočí na černé okolí a hodlá ho zničit. ☺., hezká myšlenka i zpracování, neobvyklé a zajímavé uspořádání, více bych propracovala černou plochu, vystínovat apod., Jednoduché, ale výstižné., Malá naděje se topí ve velkém moři beznaděje., Dílo hodně minimalistické ale pro mě hodně zajímavé. Líbí se mi kompozice.

Z rozhovoru s tvůrkyní vyšlo najevo, že malovala naději na konci tunelu. Prezentovala obrázek jako víru v to, že i do tmy se světlo jednou dostane. Emoci k tvorbě volila z důvodu jasné obrazové asociace, který při odkrytí z možných sedmi námětů měla. Okamžitě prý věděla, jak by ji mohla přiblížit a to pro ni bylo stěžejní.

Dívka se svěřila, že s nadějí se jí pojí vzpomínka na soutěž v dlouhém běhu. Myslela si, že závod nedokončí, ale nakonec se jí to podařilo. Podle jejích slov viděla v dálce naději, za kterou šla. Tuto emoci má spojenou s překonáváním překážek a dosahování stanovených cílů, kde se musí poprat s tím, aby nad možným neúspěchem zvítězila její odvaha a houževnatost.

Před tvorbou samotnou se i přes jasnou vizi rozmýšlela nad možnou realizací tvorby emoce radost, štěstí, naděje. Zůstala nakonec u prvotního rozhodnutí, které jí přišlo jako nejlépe realizovatelné. Jak už bylo uvedeno, autorka namalovala obraz s přesným konceptem. Skutečnost, že se snažila, aby pro žáky byla emoce rozeznatelná, ačkoliv nevěděla, že se bude takto hodnotit, bychom mohli považovat za

jasný signál ambice, která naznačuje prožívání naděje přímo při výrazové hře. Jak sama řekla: „Doufala jsem, že by to mohlo vyjít.“ V době rozhovoru by na malbě nic nezměnila. Obraz má dvě dominantní barvy: žlutou, která symbolizuje světlo a černou, jasný symbol tmy.

Autorka považuje svou ztvárněnou emoci za pro ostatní velice dobře definovatelnou. Spolužáci podle ní mohli hodnotit negativně omezenou škálu barev.

Podle třídní učitelky se autorka ve škole jeví jako přátelská, oblíbená, komunikativní, empatická. Je sportovně nadaná. Velký zájem jeví o moderní tanec, četbu a výtvarnou výchovu.

V komparaci autora č. 14 s dílem uznávaného surrealistu Joana Miroa můžeme zvýraznit zejména kompoziční podstatu, kterou využili podobně oba autoři. Stejný je i minimalistický přístup k zobrazení myšlenky a členění ploch pomocí dvou barev.

Joan Miro, Musique, Seine, Michel, Bataille et Moi

Obr. 25 Komparace děl 5

5.5.6.7 Autor č. 17

SMUTEK

Pohlaví Ž

Tento výtvar se po rozboru ukázal jako jeden z nejhůře hodnocených děl obecně žáky - zejména dívkami a taktéž pedagogy. Námět je navíc druhým nejlépe rozpoznávaným pro dívky.

Autorka použila při tvorbě jasné symboliky, která se může zdát jako prvoplánová a s odchylkou od zadání z důvodu nežádoucí popisnosti.

Svým pojetím se jako jedna z mála liší tím, že symbolika nepřipadá barvě jako takové, ale již v použitém tvaru. Tato skutečnost se odrazila i při slovním hodnocení respondentů, kteří označují dílo jako s odchylkou od zadání. Symbol přeškrtnutého srdce ale pomohl autorce k vyjádření rozeznatelné negativní emoce, což se odráží i v dotazníku v sekci „Co je to za emoci?“

Spolužáci se ve slovním hodnocení zmiňují o barevnosti a evidentnímu symbolu srdce. Jedna z hodnotitelek z řad spolužaček se dokonce vyjadřuje k pravděpodobné projekci autorky do díla: „*Líbí se mi, že to vyjadřuje, že usiluje o lásku.*“ Na obraz spolužáci pohlížejí rozporuplně: „*velmi smutné takové 50 na 50.*“ Za stěžejní význam hodnocení případu žáky můžeme označit to, že si všimli odchylky od stanoveného zadání. Vesměs se však potýkají se stanoviskem a označením, zda je dílo v normě vzhledem k zadání či ne. Rozporuplné reakce byly evidentní už při prohlížení děl při tvorbě, kdy jeden z žáků vykřikl: „Ale tohle je špatně, nebo ne?“

M: *čáry., líbí se mi to, protože je tam srdce., je to smutný obrázek., je to celý netečko-čáro., kompozice., je to ošklivé srdce., výborná práce, dobře zbarvená., pestré barvy., krásné barvy.,*

Ž: *nelíbí se mi to, protože je tam málo barev., je to srdce místo zajímavého výtvaru., je to velmi, velmi smutné takové 50 na 50, je to moc zlé., ty barvy by mohly být*

rozmazané., nepřípadá mi to jako abstrakce., hezky to popisuje vybranou emoci., líbí se mi, že to vyjadřuje, že usiluje o lásku., je to docela hezký

U expertů je vyjádření přesnější. Z ohlasů na prvoplánovou a popisnou symboliku můžeme usuzovat, že pro experty hraničí se zadáním. Pro některé je dílo málo propracované, negativně působí centrální kompozice. Zvolená barevnost je pro mnohé z expertů zvláštní a střídání zašedlých barev působí na některé až drasticky.

Kontrastem těchto negativ je reakce poukazující na zajímavou práci s jednotlivými fragmenty. Výrok je důkazem, že ačkoliv osová souměrnost a důmyslná polaritní logika v zobrazení často působí prvoplánově, někteří v takové stavbě spatřují kvality.

symbolika zlomeného srdce, dvě strany proti sobě, osamělost., Přestože jsou barvy převážně veselé, je zde přeškrtnuté srdce, takže se jedná o opak lásky tedy zřejmě smutek., Vadí mi kombinace barev i jasně čitelná symbolika., Kombinace červené, růžové, zelené a černé barvy je velmi zvláštní skoro až brutální/násilnické. Přestože zelená barva není typická pro vztek, v kombinaci s černou působí opravdu hodně temně. Škrtnuté srdce je dost konkrétní a evokuje vztek a nenávisť., nelíbí se mi použitá barevnost, barvy se k sobě nehodí, zároveň kompozice je příliš soustředná, námět konkrétní, ale ne příliš pečlivě propracovaný., Obrázek je moc popisný, ale zajímavá práce se zobrazenými fragmenty., Prvoplánové symbolické vyjádření, špatná volba barev., Zajímalo by mě, zdali byl od první chvíle tvorby záměr autorky nakonec srdíčko přeškrtnout.

Autorka obrazu sama sebe ohodnotila známkou 4. K této skutečnosti dodává, že důvodem je skutečnost, že jí ve finále dílo neuspokojovalo. K takovému hodnocení přispělo vědomí, že nebyla naplněna její představa. Autorka považuje za nejvýznamnější část obrazu srdce rozdělené na dvě části. Uvádí, že barvy míchala hlavně s bílou.

Inspirací pro výběr emoce a vznik tohoto díla byl právě prožívaný smutek nad ztrátou lásky, chlapce, který však v době rozhovoru o dívku znovu jevil zájem. Z toho důvodu zřejmě autorka přehodnotila výběr emoce. V den rozhovoru podotkla, že by nyní vytvořila protikladnou emoci - zřejmě radost. Symbol srdce, v mnohých kulturách označením pro lásku a vše možné s ní spojené, by do díla opět zakomponovala. Ve chvíli rozhovoru by už byl oproštěn od černého kříže a barvy by byly mnohem výraznější a teplejší.

Autorka se s podobným námětem hodiny ve VV nikdy nesešla. Odhadovala, že spolužáci mohli pozitivně ohodnotit výstižnost ztvárněné emoce. Negativní reakce by očekávala na zvolenou kombinaci barev. Sama přitom při slovním hodnocení spolužáků komentovala barevnost a výstižnost emocí.

Třídní učitelka tuto dívku hodnotí jako: dominantní, intrikánskou, nepříliš oblíbenou, bez zájmu o školu (opakuje ročník). Dívka je podle vyučující agresivní, egocentrická a chybí jí rodinné zázemí. Matka údajně dceru zatěžuje svými problémy (zejména v oblasti citových vztahů).

Při vyhledávání podobností tohoto ztvárnění emoce s abstraktními díly „Velkého umění“ se zdá být jako jeden z možných obraz Alana Davie – One cent life, který k tvorbě volil totožnou škálu barev v podobných odstínech. V některých místech se autorka ztotožňuje i s lineárním obrysovým řešením některých prvků. A pointilistických doplňků. Zde není vizuální kvalita na takové úrovni, jako např. u díla č. 9, ale i laickým pohledem intuitivně vnímáme podobnou filozofii minimálně ve zmiňované barevnostní paletě.

Alan Davie, One cent life

Obr. 26 Komparace děl 6

6 Závěr

6.1 Závěr šetření

V úvodu praktické byly vytyčeny níže uvedené otázky, které mohou být po analýze a zpracování informací zodpovězeny.

Otázky:

- „Jak působí na kvalitu žákovské tvorby (reakce) zprostředkovaný model lidské aktivity vztahující se k fungování ve vnějším sociokulturním světě?“
- „Jaké jsou nejčastější volby námětu u dětí a jak korespondují s již dříve získanými daty?“
- „Jaká je úspěšnost při rozpoznávání námětu a jaké jsou její příčiny?“
- „Jaké typy prací jsou hodnoceny nejlépe a jak se dají tyto výběry zdůvodnit?“
- „Jaká hodnotící kritéria jsou dětmi používána nejčastěji?“
- „Jak žáci postupují při zprostředkování významu výrazu netradiční formou projevu?“

Průběh, výsledky tvorby a vyplněné dotazníky napovídají, že žáci zadání a zpracování úlohy úspěšně zvládli. Můžeme tedy říci, že jedenáctileté děti dokázaly z řady forem možných citů, vztahujících se k zadání, vybrat jeden vhodný, který pak navíc nestandardními výrazovými prostředky ztvárnily. Tento fakt je základní zpětnou vazbou výzkumu.

Ačkoliv žákům nebylo v úvodu zmíněno, že budou díla interpretována a hodnocena, přesto bylo dosaženo u většiny intuitivní snahy vyjádřit se pro okolí srozumitelně - naznačit svůj záměr. Tím se dá potvrdit předpoklad, že ačkoliv člověk jedinečně prožívá, považuje za nezbytné vyjádřit svůj zážitek a komunikovat o něm s druhými lidmi.

Operace s expresivní výrazovou strukturou, její interpretování a hodnocení je podstatou celého výzkumu. Žákům nabídnutá učební úloha je didaktickou transformací běžného chování v sociokulturní společnosti. Úloha nabízí skryté kurikulum, které vychází z potřeby jedinců vyznat se ve složitém světě, ve kterém žijí. Výrazy druhých

proto automaticky vnímají, interpretují a hodnotí. Toto skryté kurikulum úloha do detailu nabízí.

Pokud budeme chtít zodpovědět otázku, jaké emoce jsou vybírány k tvorbě nejčastěji, můžeme říci, že v případě vzorku žáků ze ZŠ Zbůch byl nejvíce preferovaný námět Štěstí. V poslední publikované fázi výzkumu Slavíka a Lukavského je tímto námětem Radost. Obecně se dá tedy říci, že ve větší míře žáci volí pozitivní emoce.

Průzkum dále odhalil, že k větším přesnostem docházelo při identifikaci námětu pedagogy. Při komparaci genderové pak jasně převažuje přesnější identifikace dívek. V udělování známek se projevily jako nejpřísnější dívky. Opakem je tomu u oslovené skupiny pedagogů.

V poslední publikované fázi výzkumu Slavíka a Lukavského byla jednoznačně žáky nejlépe hodnocena díla s náměty pozitivních emocí. To se poměrně shoduje i se zkoumaným vzorkem. Nejlépe hodnocené objekty se však oproti poslední publikované fázi výzkumu odlišují formou - mnohem vyšší tvarovou rozmanitostí a stavbou z menších barevných ploch.

Naopak nejhůře hodnocená díla žáky představují zejména negativní emoce s převažujícími tmavými barvami, což absolutně odpovídá výsledkům posledního publikovaného výzkumu. Shodný stav mezi analýzami je i v případě nejhoršího známkování budoucími pedagogy, kde je negativně hodnocena hlavně přiměřená jednoznačnost vyjadřovací a sdělovací formy díla a slabá kvalita barevné kompozice.

Při tvorbě byla sledována i díla s největší rozporuplností. Po vyhodnocení bylo zjištěno, že nejvíce rozporuplných hodnocení se objevuje u negativních emocí. Nejméně rozporuplná hodnocení odpovídají emocím spíše pozitivním.

Pozastavíme-li se u toho, jaké komentáře žáci preferují k hodnocení děl, zjistíme, že se vyjadřují zejména k barevné účinnosti a k emocionálnímu dopadu. Budoucí pedagogové jsou mnohem sdílnější. V hodnocení rozebírají barevnost, kompozici a pečlivost ve zpracování. K vyjádření podstaty díla si pomáhají i použitím různých metafor a přirovnání. Hodnotící komentáře a argumenty pedagogů jsou mnohem přesvědčivější.

Díky hloubkovému rozhovoru, je možné vytvářet představy o tom, jak žáci při abstraktní tvorbě emoce postupují. Bylo zjištěno, že se téměř většina dotazovaných inspirovala událostí ze svého života nebo aktuálním psychickým stavem, který příslušná

emoce doprovází. To znamená, že reflektují hlavně typ znovu zpřítomněného zážitku, který se jim s emocí pojí.

6.2 Podněty pro další výzkum

V této části bych ráda uvedla podstatné informace, ke kterým jsem díky zpracované diplomové práci dospěla. Jelikož jsem již v předcházející kapitole „Závěr šetření“ dostatečně zveřejnila veškeré výsledky analýzy, na základě kterých jsem zodpověděla stanovené otázky, mohu se v úplném konci práce věnovat závěrům, které považuji za klíčové. Tato východiska jsou zároveň odpovědi na vstupní otázky, které jsem si před zahájením výzkumu kladla. (Jak budou žáci reagovat na zadání? Jaké náměty si k tvorbě vyberou? Jak zvládnou vyjádřit emoci abstraktní malbou, když podobné zadání je náročné i pro dospělého jedince? Jaká kritéria a normy se objeví v hodnocení? Zvládnou vhodně pedagogicky a didakticky žákovskou tvorbu provázet?)

Diplomová práce s názvem „Výtvarné vyjádření a reflexe emocí žáků páté třídy“ byla zaměřena na výzkumný experiment, který navazoval na dlouhodobé šetření. Jeho podstatou byl kvantitativní a kvalitativní přístup, díky kterému se zjišťovaly zvláštnosti výtvarného vyjadřování, interpretování a hodnocení žáků stanovené věkové kategorie.

Hlavní cíl navazoval na poslední publikovanou fázi výzkumu Lukavského a Slavíka. Ti se mimo jiné věnovali souvislostem mezi sociálním fungováním výtvarného projevu ve „velké kultuře“ a v malém sociálně-kulturním prostoru třídy.

Všechny dílčí zkoumané kategorie cíle jsou v diplomové práci v různém rozsahu zohledněny. Snažila jsem se o důvěryhodnou komparaci výsledků s poslední publikovanou fází výzkumu Slavíka a Lukavského a zároveň jsem se pokusila v některých částech zapojit nové přístupy, které s poslední publikovanou fází nekorrespondují. Ke komparaci dílčích výsledků v těchto inovativních zónách tudíž nedošlo.

V porovnatelných oblastech jsem měla zájem o to zjistit, zda výsledky malého vzorku budou podobné výsledkům v předešlých výzkumech. Potvrdila se zejména inklinace k volbám pozitivních emocí k tvorbě a dále to, že respondenti mají tendenci nadhodnocovat malby s náměty kladných citů.

Kvalitativní šetření se zaměřovalo především na zvláštnosti týkající se přístupu k tvorbě. Díky této části je možné si vytvořit představu o postupu a doprovodném chování a prožívání jedince, který plní zadanou učební úlohu. Nejvýraznější zvláštností, která byla v této oblasti odhalena, je skutečnost, že téměř všichni oslovení žáci v hloubkovém rozhovoru spontánně mluvili o výtvarném zpracování emoce ve spojení se zážitkem či situací z vlastního života. Jedinci si tedy k orientaci v jednotlivých emocích pomohli odhadem okamžiků, které zažili a jež doprovázel dílčí cit. Tyto prekoncepty se staly základem pro veškeré aktivity v hodině včetně interpretace a hodnocení.

Díky nastavenému postupu při výzkumu jsem měla možnost pohlédnout na proces zaštitěný tvorbou emocí z různých pohledů. Zdánlivě jednoduchý úkol nakonec vyžadoval velké úsilí a koncentraci. Zohlednit jsem musela individualitu žáků a zároveň skupinu jako celek. Nabízelo se také zamyšlení se nad tím, do jaké míry mají žáci potřebu vyjádřit své osobní prožitky a ve kterých případech tento směr přesahuje nutnost se díky svému zveřejněnému zážitku dorozumět s ostatními. Mimo hodnocení třídy muselo dojít k nutné sebereflexi vedené učební jednotky, ve které probíhala sondáž. (Aby prekoncepty dětí byly co možná nejvíce autentické, nesměla být tvorba limitována sekundární motivací. Zadání mělo být laděno neutrálně a já jako vedoucí jsem se tedy musela přizpůsobit omezeným podmínkám.) Tento potřebný nárok jsem v přípravné fázi považovala za lehce zvládnutelný, ale nakonec jsem si při realizaci uvědomila, že je opravdu náročné nastavená pravidla dodržet.

Pokud bych měla povšechně zhodnotit svou aktivitu, myslím si, že jsem díky analýze výsledků dokázala uspokojivě zodpovědět všechny předem zadané otázky a dodržet stanovený cíl.

Za pro mě nejpůsobivější část celé práce považuji již probírané osobní vedení vyučovací jednotky, na základě které proběhla sondáž. Tato oblast je bohužel čtenářem hodnotitelná pouze na základě zveřejněných popisů hodiny a reflektivní bilance. Z toho důvodu bych pro případné opakování výzkumu jistě zvolila videozáznam, který by byl zároveň důkazem vhodné intervence zadavatele. V příští realizaci bych se určitě více zajímala o vztah žáků k výtvarné výchově, který v tomto věku začíná být obecně kritický. V průběhu analýzy a průniku hluboko do problematiky této práce jsem zjistila, že aspirantů na pozvánku k polostrukturovanému rozhovoru je ve zkoumaném vzorku více. Příště bych tedy u podobného počtu žáků zvolila variantu komunikace postupně

se všemi tvůrci. Nyní si uvědomuji, že kdyby byla volba po realizaci vyučovací jednotky a její analýze unáhlená, neměla bych možnost záměny vybraných reprezentantů v kvalitativní části. V případě že bych v budoucnu výzkum opakovala, zvolila bych pro analýzu více vzorků (školních tříd), které by se daly porovnávat. Dále by bylo zajímavé komparovat rozdíly v tvorbě mladších a starších tvůrců. V takovém případě by bylo možné do dotazníku pro experty zapojit i pole, kde by odhadovali příslušnou věkovou kategorii dětského tvůrce.

Téma diplomové práce jsem si zvolila s tím, že jsem znala základní princip výzkumu. Ten byl v krátkosti prezentován na jedné z přednášek předmětu KVK/REEV vedoucím diplomové práce panem Mgr. Jindřichem Lukavským. Posléze jsem tedy využila možnosti inspirovat se již nastíněnou problematikou v absolventské práci.

Zpracovávání diplomové práce pro mě bylo velkou zábavou. Vyhovovalo mi jak po stránce vlastního angažmá při zjišťování dat, tak při jejich analýze a komparaci. Osobní přínos pociťuji zejména v zisku nových vědomostí a dovedností související se všemi fázemi výzkumu. Oceňuji hlavně zkušenosti z výstupu a možnosti analyzovat a zamýšlet se nad výsledky z různých pohledů. Pozměněnou učební úlohu abstraktního výtvarného vyjadřování emocí jsem v průběhu zpracovávání diplomové práce zkoušela zadat v rámci souvislé praxe na střední škole. A stejně jako u žáků páté třídy ZŠ Zbůch jsem se setkala u studentů prvního ročníků sportovního gymnázia s velkým zájmem. Tuto artefietickou aktivitu si tedy zároveň zapojuji do svého metodického zásobníku.

Summary

All the data is based on the facts gathered from the listed sources, researches carried out so far, and the results of analysis. A significant part of the thesis represents the ideas, observations and feelings of the author.

The attempt to follow the research of artistic expressions and reflections of the fifth-grade pupil's emotions is the point of the theses, carried out via qualitative and quantitative analysis. The subjects of the experimental tasks were 7 notions of emotions (joy, sadness, anxiety, despair, hope, anger, happiness). The pupils depicted these emotions via abstract painting. This process was followed by the identification of the author's intention (the subject) as well as the evaluation of the paintings by the pupils.

Thanks to the assigned task and its analysis the author had the opportunity to gain new knowledge about the performance of members of this age group.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie

- CUMMING, Robert. *Slavné obrazy*. 2. vyd. Praha: Knižní klub, 2008. ISBN 978-80-242-2095-6 (váz.).
- DARWIN, Charles. *Výraz emocí u člověka a zvířat*. 1,čes.vyd. Praha: Československá akademie věd, 1964. ISBN 611821-089-64.
- DEBICKI, Jacek, et al. *Dějiny umění - malířství sochařství architektura*. 1. vyd. Praha: Agro, 2001. 319 s. ISBN 80-7203-076-0.
- GAWLIK, Ladislav a Dan STURGIS. *Dějiny výtvarného umění*. Vyd. 1. Ilustrace Natalie Turner. V Plzni: Západočeská univerzita, Ústav celoživotního vzdělávání, 2010, 236 s. ISBN 978-80-7043-909-8.
- GOLDING, John. *Cesty k abstraktnímu umění*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-48-9.
- GRAHAM, Gordon. *Filosofie umění*. 1. vyd. Brno: Barrister, 2000, 251 s. ISBN 80-859-4753-6.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
- HOLEČEK, Václav, Jana MIŇHOVÁ a Jan PRUNNER. *Psychologie pro právníky*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-065-9.
- HROUZEK, Petr. *Arteterapie ve speciální pedagogice: Účinné faktory vývojové arteterapie - integrativní přístup*. Brno, 6.4. 2006. ISBN /th/10957/pedf_d/. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/10957/pedf_d/. Disertační práce. Masarykova univerzita v Brně. Vedoucí práce prof. PhDr. Mgr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
- KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. 2. přeprac a dopl. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2329-7 (váz.).
- LUKAVSKÝ, J. K otázce vizuální podobnosti ve výtvarné výchově. In Aktuální otázky zprostředkování umění. Brno : Masarykova univerzita, 2007, s. 129-133. ISBN: 978-80-210-4371-8

-
- NAKONEČNÝ, Milan. *Lidské emoce*. 1. vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0763-6.
 - OSBORNE, Richard a Dan STURGIS. *Teorie umění*. Vyd. 1. Ilustrace Natalie Turner. Praha: Portál, 2008, 191 s. ISBN 978-80-7367-370-3.
 - REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 184 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.
 - SLAVÍK, Jan a Jindřich LUKAVSKÝ. Didaktická analýza nefigurativního výtvarného vyjádření pojmů emocí u jedenáctiletých dětí. In: *Současné metodologické přístupy a strategie pedagogického výzkumu: sborník anotací 14. konference České asociace pedagogického výzkumu pořádané Katedrou pedagogiky Fakulty pedagogické ZČU v Plzni ve dnech 5.-7. září 2006 : konference je pořádána pod záštitou rektora ZČU v Plzni doc. Ing. J. Průši, CSc. a spolufinancována Evropským fondem a státním rozpočtem České republiky*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 2006, s. 17. ISBN 807043483X. Dostupné z: <http://www.kpg.zcu.cz/capv/HTML/47/47.pdf>
 - SLAVÍK, Jan. *Hodnocení v současné škole: východiska a nové metody pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 190 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8262-9.
 - SLAVÍK, Jan. *Umění zážitku, zážitek umění: teorie a praxe artefietiky*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2001, 281 s. ISBN 80-729-0066-8.
 - SLAVÍK, Jan a Petr WAWROSZ. *Umění zážitku, zážitek umění: teorie a praxe artefietiky 2. díl*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-130-3.
 - STUHLÍKOVÁ, Iva. *Základy psychologie emocí*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-282.
 - VÁGNEROVÁ, Marie a Miroslav ŠAMALÍK. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.12.2009*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 430 s. Psyché (Grada). ISBN 80-246-1074-4.
 - WORRINGER, Wilhelm. *Abstrakce a vcítění: příspěvek k psychologii stylu*. Vyd. 1. Praha: Triáda, 2001, 150 s. Delfín (Triáda), sv. 35. ISBN 80-861-3835-6.

Elektronické zdroje

- *Emoce a sklony* [online]. [cit. 2012-06-16]. Dostupné z: Emoce a sklony www2.tf.jcu.cz/~machula/vyuka/texts/mccabe.doc
- GLENN, Martina. ARTMUSEUM. *Mark Rothko* [online]. 1. vyd. 1999, 2009 [cit. 2012-04-23]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=637
- MPECHAC. *Emoce: Plutchikova teorie emocí*. [online]. 2005 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://ei.czechian.net/webs/emoce/plutchik.php>
- WELLNER-POSPÍŠIL, Michael, PROCHÁZKOVÁ, Aleš PEJCHAL, Milan NAKONEČNÝ a František HOUDEK. *Emoce: Naděje. SANQUIS* [online]. 2009, č.64 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.sanquis.cz/index1.php?linkID=art2105>

Seznam doprovodných materiálů v textu

Seznam tabulek

Tab. 1 Kontingenční tabulka - identifikace žáků.....	43
Tab. 2 Kontingenční tabulka – identifikace žáků (poslední publikovaná fáze výzkumu).....	43
Tab. 3 Kontingenční tabulka – identifikace expertů.....	43
Tab. 4 Úspěšné identifikace námětů žáky (Ž+M).....	45
Tab. 5 Úspěšná identifikace námětů budoucími pedagogy.....	45
Tab. 6 Úspěšná identifikace námětů u dívek (Ž).....	46
Tab. 7 Úspěšná identifikace námětů u chlapců (M).....	47

Seznam grafů

Graf 1 Rozložení četností výběru námětů žáků 5. třídy ZŠ Zbůch (Ž+M)	5
Graf 2 Rozložení četností autorského výběru námětů (poslední fáze výzkumu).....	6
Graf 3 Rozložení četností výběru námětů žáků 5 třídy ZŠ Zbůch (M).....	7
Graf 4 rozložení četností výběru námětů žáků 5 třídy ZŠ Zbůch (Ž).....	8
Graf 5 Průměrné hodnocení známkou u sledovaných skupin	48

Seznam obrázků

Obr. 1 Struktura emocionálního dění (Nakonečný, 2000, s.17).....	6
Obr. 2 Schéma tří klasických kvalit citů podle Wundta (Nakonečný, 2000, s.10)	7
Obr. 3 Plutchikovo těleso emocí.....	8
Obr. 4 Klasifikace úzkostí (Nakonečný, 2000, s. 245).....	11
Obr. 5 Nejlépe rozpoznávané náměty děl žáky (Ž+M).....	45
Obr. 6 Nejlépe rozpoznávané náměty děl budoucími pedagogy.....	46
Obr. 7 Nejlépe rozpoznávané náměty děl dívkami (Ž).....	47
Obr. 8 Nejlépe rozpoznávané náměty děl chlapci (M).....	47
Obr. 9 Nejlépe hodnocená díla žáky (Ž+M).....	50
Obr. 10 Nejlépe hodnocená díla budoucími pedagogy.....	50
Obr. 11 Nejlépe hodnocená díla chlapci (M).....	51
Obr. 12 Nejlépe hodnocená díla dívkami (Ž)	51
Obr. 13 Nejhůře hodnocená díla žáky (Ž+M).....	53
Obr. 14 Nejhůře hodnocená díla budoucími pedagogy.....	53
Obr. 15 Nejhůře hodnocená díla chlapci (M).....	54
Obr. 16 Nejhůře hodnocená díla dívkami (Ž).....	54

Obr. 17 Nejvíce rozporuplná hodnocení děl žáky a budoucími pedagogy.....	55
Obr. 18 Nejméně rozporuplná hodnocení děl žáky a budoucími pedagogy.....	56
Obr. 19 Nejvíce rozporuplná hodnocení děl dívkami a chlapci.....	56
Obr. 20. Nejméně rozporuplná hodnocení děl dívkami a chlapci.....	57
Obr. 21 Komparace děl 1.....	61
Obr. 22 Komparace děl 2.....	65
Obr. 23 Komparace děl 3.....	68
Obr. 24 Komparace děl 4.....	71
Obr. 25 Komparace děl 5.....	74
Obr. 26 Komparace děl 6.....	77

SEZNAM PŘÍLOH:

A. Výzkumné materiály

PŘÍLOHA 1: Vyhodnocené dotazníky žáků 5. třídy ZŠ Zbůch

PŘÍLOHA 2: Reflektivní bilance realizované vyučovací jednotky

PŘÍLOHA 3: Vyplněné dotazníky žáků

PŘÍLOHA 4: Vyplněné dotazníky expertů

B. Obrazové přílohy

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA 2: Galerie maleb emocí žáků 5. třídy ZŠ Zbůch

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA 1: Fotografie dokumentující realizovaný projekt

A. Výzkumné materiály

PŘÍLOHA 1: Vyhodnocené dotazníky žáků 5. třídy ZŠ Zbůch

Obrázek číslo 1: ŠTĚSTÍ

Pohlaví autora

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

radost 5x

štěstí 3x

zoufalství 1x

Ž:

zoufalství 4x

zlost 3x

radost 2x

Co je to za emoci?

EXPERTI

smutek 2x

radost 2x

zoufalství 2x

štěstí 1x

úzkost 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,3,1,2,3,2,2,2 1,8 (1,889)

Ž: 5,3,2,5,2,2,2,1,3 2,7 (2,778)

Hodnocení známkou:

AUTOR

1,1,1,1,1,1,1,1,1,3,1,1,4,1,1,4,1

Hodnocení známkou:

EXPERTI

2,3,4,3,3,1,3,3 2,75

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: krásné., kvalitní., není to moc vybarvené., je to barevné., kompozice., hezký obrázek, ale není poznat., dobře zbarvený., málo barevné., na tomto obrázku se mi nelíbí tmavé barvy
Ž: moc tmavé barvy a málo barev., je tam hodně bílé barvy, takový zmatek a je to smutné ty barvy., mám z toho depresi., zvláštní barvy., bez pozadí., je to moc tmavé., je to šílené., je to docela hezké, ale má to moc tmavé barvy.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

krásné, pavučina, nelíbí se mi kombinace barev, čáry, krásné barvy, moc se mi to nelíbí, tečky se mi líbí, barvy, čáry, máry, líbí se mi to – barvy, čáry, nelíbí, barvy, barvy, čáry, nelíbí se mi čáry

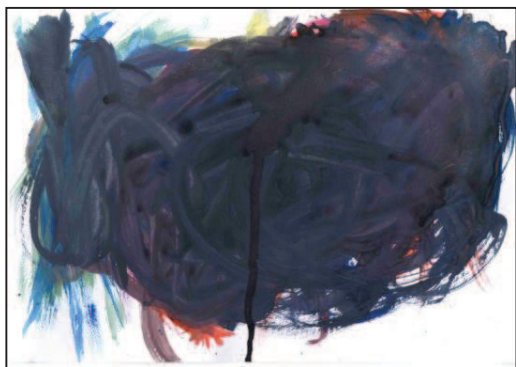
Slovní hodnocení:

EXPERTI

to je takové nic neříkající... ale přijde mi to smutné, malba houbou, málo barvy (prosvítání bílé), černá, hranaté tvary, kříže.,
Obrázek na mě nepůsobí ani negativně ani úplně pozitivně. Kvůli rozporuplnosti a zmatenosti volím průměrnou známku., Obraz nemá jednotný výtvarný styl... vadí mi

symbolické nejasné znaky., Vlastně ani nevím, jak to na mě působí – něco mi přijde příliš násilné, něco naopak radostné., Rozmístění několika objektů nesourodě na čtvrtce Nezaplňená kompozice Použity konkrétní tvary, které ale nic nevyprávějí Nejvíce se mi líbí modré a zelené skvrny V nich je vidět určitá vnímavost detailu., Předměty jsou na ploše dost členité, jako uzavřené do sebe, příjemná kompozice., Barevně na mě působí příliš depresivně., Oceňuji kreativitu žáka, zkoušel různé tahy štětce, ale dohromady je to hodně kostrbaté a nečitelné. Smutek tipuju podle zobrazených křížů a tahů, které připomínají ležícího člověka jakoby v rakvi .

Obrázek číslo 2 : ZLOST

Pohlaví autora

M

Co je to za emoci?

ŽÁCI

M:

zlost 4x
smutek 3x
štěstí 1x
úzkost 1x

Ž:

zlost 7x
zoufalství 2x

Co je to za emoci?

EXPERTI

zoufalství 4x
zlost 2x
smutek 1x
naděje 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,5,5,2,2,2,1,5,1 2,6 (2,667)

Ž: 5,3,5,5,5,4,5,3,1 4

Hodnocení známkou:

AUTOR

1,5,1,1,2,1,1,1,1,1,1,1,1,1,3,1,1,1 1,39

Hodnocení známkou:

EXPERTI

1,2,2,2,2,2,2,4 1,8 (2,125)

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: pavučina., jedna barva a je to černá., je to začmárané., je to málo barevné., složení barev, je to napatlané barva přes barvu., dobře smíchané barvy., moc černé., krásné barvy

Ž: černé barvy – nelíbí se mi to., jsou tam nesympatické barvy., takový zmatek – je to velmi smutné – jako válka., je to nesympatické a divné., hodně tmavé barvy., jen černá barva., mohlo by být více barev., je to hodně tmavé., je to tmavé a špatně smíchané barvy.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

kvalitní, jedna barva a je to černá, je to jako dům, žížaly, málo barev, hodně barev, líbí se mi barva, hodně světlé, barva se mi líbí – černá, hezky barevné, kompozice, jako zvířata, jako hlava, hezky – je to slunce, málo barvy, vlajka, líbí se mi to – protože je tam srdce, pes se mi líbí

Slovní hodnocení:

EXPERTI

temné barvy, "mračno zoufalství", beznaděj, je vidět, že pod tím něco bylo, ale je to začmárané a nedostupné., U tohoto obrázku je jednoznačně vystižena negativní emoce, avšak není zcela jasné která., I přesto, že dílo vypadá jako jedna velká čmáranice, spatřuji

v něm určité výtvarné kvality a vidím jakési „volání o pomoc“. Vyplněn pouze centrální prostor – kompozice v podstatě veškerá žádná – na druhou stranu kumulace všeho dění působí velmi silným dojmem vzteku., Kvalitu spatřuji v zachycení emoce v pohybu štětcem Vyjádření dynamikou Kompozice a barevnost není příliš řešena Nedbalost v pečlivosti provedení, stékající barva, Postupně se horní vrstvy barev ztmavují a pocit je spíše vyjádřen tahy., Příliš prvoplánové (černá)., Domnívám se, že se autorovi dílo nelíbilo a proto, ho nakonec celý zapatlal. Na díle se mi líbí zbytky staré malby, líbí se mi zobrazené barvy.

Obrázek číslo 3: ZOUFALSTVÍ

Pohlaví autora

M

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

štěstí 3x
radost 2x
naděje 2x
zlost 1x
zoufalství 1x

Ž:

radost 3x
zoufalství 2x
úzkost 3x
naděje 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

naděje 3x
štěstí 1x
radost 1x
úzkost 2x
zlost 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 4,1,2,1,3,2,3,3,3 2,4 (2,444)

Ž: 1,3,3,2,1,2,5,2,4 2,5 (2,556)

Hodnocení známkou:

AUTOR

3,5,2,1,1,5,1,5,5,3,1,1,2,5,2,1,2,1 2,5

Hodnocení známkou:

EXPERTI

1, 1,1,1,1,1,1,1 1

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: nelíbí se mi kombinace barev., je to jako dům., hezké barvy., je to hezky pruhované., dobrá kombinace barev., nelíbí se mi barvy., složení barev, je to hezky namalované., není to zbarvené, moc barev., nelíbí se mi barvy a tvary.,

Ž: divné, mám z toho depresi – je to děsivé., jsou tam cesty – jako kdyby se chtěl k něčemu dostat., ty barvy jsou zvláštní., zvláštní kombinace., ukazuje to pozici autora k obrázku., je to tmavé., vypadá to jako silnice

Slovní hodnocení:

AUTOR

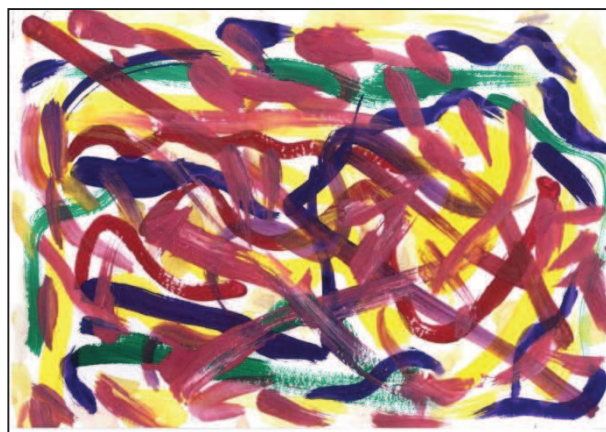
není to moc vybarvené, je to začmárané, hezké barvy, hezké barvy, líbí se mi – protože má hezké barvy, moc začmárané, krásné barvy, začmárané, hnusné barvy, hezké barvy, hezké barvy, vypadá to jako ovoce, připadá mi to jako kameny, hnusné a smutné barvy, hezké barvy, vypadá jako duha ze dvou barev, je to smutný obrázek, krásné barvy

Slovní hodnocení

EXPERTI

vypadá to jako "pole", na kterém roste něco nového a nadějného :)., Domnívám se, že žák zobrazuje cestu, což je pro mě symbol naděje. Barvy jsou příjemně tlumené, ale přitom veselé. Obrázek na mě působí uklidňujícím dojmem., Příjemné barvy, dobře se mi kouká na lineární usazení jednotlivých pruhů., Barvy jsou na sebe naskládány tak, že mi připomínají pohled do vesnické krajiny, kde pás lesa obklopuje pole, které lemují tmavě modrá řeka. Výběr barev na mě působí pestře a živě, přestože je téměř polovina palety v zemitých odstínech., Příjemná barevnost. Vyvážená kompozice .Zajímavé detaily štětcem-dynamické. Podobné jako cesta., Promyšlená kompozice, úzkost mi evokují malé žluté body, které jsou jakoby ztracené v okolní ploše., Výstižné, impulsivní, gradující., Autor zajímavě kombinoval barvy, zaplnil plochu nevšedním způsobem. Zvláště a pro mě velice poutavě doplnil malbu otisky štětce. Právě tyto otisky ve mně evokují emoci zlost, jakoby tyto otisky sám dělal ve zlosti.,

Obrázek číslo 4: RADOST

Pohlaví autora

M

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

- šťěstí 4x
- radost 3x
- úzkost 1x
- naděje 1x

Ž:

- radost 6x
- šťěstí 2x
- naděje 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

- radost 4x
- šťěstí 4x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,1,1,2,5,2,1,1 1,6 (1,667)

Ž: 1,4,1,1,1,2,1,1,1, 1,4 (1,444)

Hodnocení známkou:

AUTOR

1,2,1,1,1,1,1,1,4,1,1,1,1,3,3,2,4 1,6

Hodnocení známkou:

EXPERTI

1, 2,3,2,2,2,2,3 2,1 (2,125)

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: čáry., žížaly., hezké barvy., je to barevné., složení barev., je to barevné., hezké barvy., pestré., krásné barvy a tvary.,

Ž: dobrá kombinace barev. ,připomíná mi to vlny., hezké a moc zajímavé – jako nějací plavci ve vodě., je to barevné a zábavné., nádherné barvy., chaos a zvláštní kombinace barev., je to moc hezky barevné., je to barevné., vypadá to jako žížaly.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

je to barevné, je to málo barevné, je to hezky pruhované, je to barevné, líbí se mi barvy, je to barevné, je to výborné – barevné, je to hezky rozmazané – barevné, je to málo barevné, je to barevné, je to barevné, je to barevné, líbí se mi ty barvy, líbí se mi tmavá a v tom světlá, není to čárovatě/tečkovatě, je to málo barevné, je to celé netečko-čárkovatě, je to málo vybarvené

Slovní hodnocení:

EXPERTI

veselé, rozverně, jasné čisté barvy, pevné tahy., Zde je jednoznačně vystižená pozitivní emoce. Obrázek má energii, proto se domnívám, že jde o radost. Přesto volím známku 2, protože je obrázek trochu chaotický. A žák poměrně mechanicky opakoval tvary tahů i barvy., Poněkud prvoplánový obrázek mi připomíná barevné narozeninové konfety., Barvy vesele poletují po papíře, vytvářejí zajímavou energii. Paleta barev je ve veselých odstínech a přestože je zde nejdominantnější barvou červená a tmavě modrá nepůsobí temně, smutně ani brutálně, naopak velmi živě., Dynamická kompozice, ale neutěšená. Hýří barvami. Méně detailně zpracované. Připomíná mi to rej nebo chaos ., Kompozice není nijak zajímavá, konstantní linie „veselých“ barev vyplňujících plochu., Jásavé, pestré, dynamické., Dílo mi nepřijde moc originální, oceňuji míchání barev.

Obrázek číslo 5: ŠTĚSTÍ

Pohlaví autora

Ž

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

smutek 3x

šťěstí 3x

úzkost 1x

naděje 1x

zlost 1x

Ž:

šťěstí 5x

naděje 1x

úzkost 2x

zoufalství 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

zoufalství 4x

smutek 1 x

úzkost 2x

šťěstí 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,2,1,1,3,1,4,2,2 **1,8 (1,889)**

Ž: 1,3,2,3,4,3,2,2,1 **2,3 (2,333)**

Hodnocení známkou:

AUTOR

5,5,1,1,1,3,2,2,5,1,2,5,2,1,3,4,5,3 **2,83**

Hodnocení známkou:

EXPERTI

1, 2,1,1,2,1,2,1 **1,3 (1,375)**

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: krásné barvy, moc se mi to líbí., málo barev., líbí se mi, protože má hezké barvy., líbí se mi barvy., líbí se mi složení barev., není poznat, co to je., špatně smíchané barvy., líbí se mi použité barvy., moc se mi to nelíbí – smutné barvy v obrázku.,

Ž: kombinace barev jsou krásné, je to celé zelenomodré., myslím, že je to docela zajímavé, ale neláká mě to., je to zajímavé., je to moc tmavé., chaos a zvláštní barvy., na obrázku jsou barvy, které se k sobě nehodí., červená a zelená jsou hezky zvolená kombinace, ale zde se smíchaly hodně dohromady a vznikla tmavá., je to moc podivné, protože jsou tam smutné barvy.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

moc tmavé barvy a málo barev, černé barvy – nelíbí se mi to, dobrá kombinace barev, dobrá kombinace barev, **kombinace barev jsou krásné**, tmavé barvy, hezké barvy, krásná kombinace, tmavé barvy, nádherná kombinace barev – připomíná mi to strom a keře v parku, kombinace barev není pěkná, hnusná kombinace, málo barev, zlatá barva a černá jdou do sebe, málo barev a hodně bílé, málo barev, nelíbí se mi to, protože je tam málo barev, málo barev – dala bych zelenou barvu

Slovní hodnocení:

EXPERTI

je to smutné, ale aktivní, lomené barvy, mazání., Jedná se o negativní emoci. Bák si ale mohl dát větší práci při výběru barev. Nevím, jestli jen zelená je ta pravá pro vyjádřená smutku., Líbí se mi barevnost i tahy štětcem... vidím zbytky krve ve vodě smyté z rukou., Na první pohled je zřejmé, že barvy jsou temnějšího a hlubšího rázu, a přestože jsme na závěr volila jako emoci zoufalství, dobře by tento obrázek šel popsat i jako úzkost. Velká plocha šedozelené barvy zakrývá téměř celý papír. Působí těžce, jako bažina, skrz kterou pronikají krvavé prameny a zase se v ní utápějí. Přestože z tahů se zdá být červená barva nanášená impulzivně, zdá se mi atmosféra obrázku spíše „táhle“ zoufalá než „dynamicky“ zlostná. Centrální kompozice na mě v tomto případě působí téměř příjemně., Skvěle zaplněná celá plocha. Využití několika odstínů. Hezky a přiměřeně použita červená barva. Připomíná mi vodní hladinu., Pocit mi evokují obzvláště ty barvy, obrázek je velmi zajímavý tóny a rozmístěním barev. Velmi příjemné., Pocit hlubokého zoufalství., Můj favorit. Mám ráda kombinace barev. Obrázek vytvořen zvláštním způsobem.

Obrázek číslo 6: RADOST

Pohlaví autora

Ž

SPOLUŽÁCI

Co je to za emoci?

M:

zlost 3x
štěstí 1x
radost 2x
zoufalství 2x
naděje 1x

Ž:

smutek 3x
štěstí 2x
radost 2x
naděje 1x
zlost 1x

EXPERTI

Co je to za emoci?

zlost 6x
štěstí 1x
úzkost 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,5,1,3,3,3,2,1 **2,2 (2,222)**

Ž: 3,2,4,4,1,1,3,1,1, **2,2 (2,222)**

Hodnocení známkou:

AUTOR

3,3,3,4,3,2,2,2,5,1,1,3,2,1,4,4,5,5 **2,94**

Hodnocení známkou:

EXPERTI

2, 2,2,3,2,3,2,2 2,25

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: hodně barev.,moc začmárané., je to barevné., složení barev.,je to málo poznat, je to tmavé.,moc „přeflákané“.,moc barev.,dobře zkombinované barvy.,

Ž: tmavé barvy., **jsou tam sympatické barvy.**,barvy jsou velmi smutné., je to moc tmavé., krásně smíchané barvy., hodně zajímavých barev.,je to hodně tmavé.,je to hezky barevné.,je to hodně tmavé.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

je tam hodně bílé, jsou tam nesympatické barvy, nelíbí se mi barvy, připomíná mi to vlny, je to celé zelenomodré, **jsou tam sympatické barvy**, jsou to nesympatické barvy, hezké barvy, je to celé černé, jsou tam hezké barvy, líbí se mi barvy, nelíbí se mi – připomíná mi to kuchyň, jsou tam hezké barvy, je to zajímavé, připomíná mi to louku a je tam bílá, nelíbí se mi to, připomíná mi to vlajku, je to srdce místo zajímavého výtvoru, je tam více bílé, než barevné

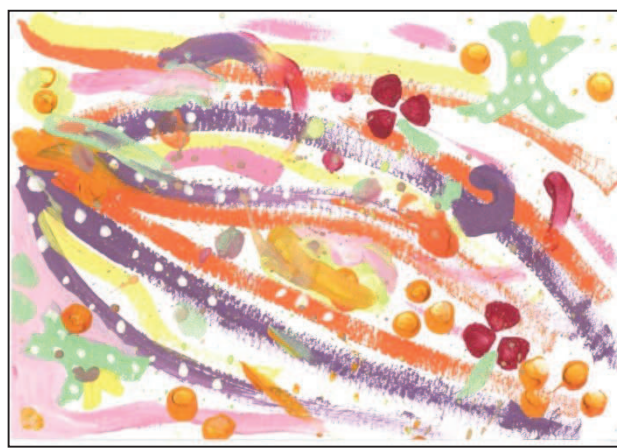
Slovní hodnocení:

EXPERTI

hodně barev, rázné tahy, nelíbí se mi technicky práce s barvou (2 bych ale v reálu dítěti nedala, pokud by mělo snahu a dalo si s tím práci, to tady nevím) (celkově k těm známkám - nedala bych nikomu známku bez toho, abychom se o tom bavili)., Obrázek se mi moc líbí, za 2 dávám proto, že je zde poměrně dost studených barev. A štěstí by si zasloužilo určitě víc teplých barev. Přesto na mě obrázek působí vesele a má příjemnou energii., Název jsem přiřadila na základě asociace lehkosti a něžnosti v názvu emoce s formou díla., Původně barevné čáry překryté čarami tmavými, pochmurnými ve mně evokují zkažený plán, náhlou změnu nálady, rozpoložení., Opět papír zaplňován hlavně ve středu, kde je kumulován veškerý děj. Jako roj

zlosti vycházející z epicentra, ale ve chvílích, kdy zlost kulminuje, ztrácí svou sílu a zůstává lapena na ploše papíru, jako kdyby se bála, že se dostane ven. Tmavé barvy vpředu, zdají se být způsobeny smícháním předchozích vrstev, a spíše než jako úmysl autora působí jako nedopatření. Pod touto vrstvou se totiž nacházejí barvy velmi živé a silné, lépe korespondující se zlostí a vztekem, než neurčitá hnědozelená.,Vhodně použité čisté barvy. Nejhezčí část je horní půlka obrazu. Líbí se mi ponechané kostrbaté okraje v tahu štětcem. Zajímavě působí i barevnost v dolním pravém rohu. Vypadá to jako rozmlžení, hlavní pozornost poutá střed kompozice., Expresivní a dynamický obrázek s použitím všech barev, které celkově vytváří nepříjemný dojem. Je to spíše o tazích než o barevnosti., Ve změti barev působí červená jak barva vzteku a krve.,

Obrázek číslo 7: RADOST

Pohlaví autora

Ž

SPOLUŽÁCI

Co je to za emoci?

M:

radost 6x

štěstí 3x

Ž:

radost 6x

štěstí 3x

EXPERTI

Co je to za emoci?

šťěstí 3x

naděje 3x

radost 2x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,1,1,1,5,1,1,1 1,4 (1,444)

Ž: 2,2,1,1,1,1,1,1 1,2 (1,222)

Hodnocení známkou:

AUTOR

2,5,3,1,2,4,1,1,5,1,3,4,1,2,4,5,5,2 2,83

Hodnocení známkou:

EXPERTI

1,1,1,1,1,1,1,2 1,1 (1,125)

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: líbí se mi to, zejména tečky., líbí se mi barva., krásné barvy., je to výborně barevný.,

pěkná kompozice a složení barev., hezky

barevné., vynikající zbarvení ., pěkné

barvy., krásně zkombinované barvy.,

Ž: hezké barvy., jsou to nesympatické

barvy., **moc se mi to líbí, je to jako báseň, jako**

hudba., je to moc krásný a inspiruje mě to.,

úžasné barvy., moc krásné spojení a barvy., je

to opravdu jako štěstí., moc hezké a

barevné., je to moc nádherné – perfektní.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

takový zmatek a je to smutné – ty barvy,

takový zmatek – je to velmi smutné – jako

válka!, divné – mám z toho depresi – je to

děsivé, hezké – je to moc zajímavé – jako

nějací plavci ve vodě, myslím si, že je to docela

zajímavé, ale neláká mě to, barvy jsou velmi

smutné, **mně se to moc líbí – je to jako báseň,**

jako hudba, je to jako míchanice – umělecké

dílo, mám z toho dobrý pocit, velmi zlé – vůbec

mě to nepřitahuje, takový procházka do parku

– je to zajímavé, moc mě to neláká – takový

chaos, je to jako nějaké ovoce – nějaká

kuchyň, zajímavé velmi – je to hezké, je to

divné – černá obloha – nicota, je to docela

smutné – takové – mám z toho smutek. Je to

vlajka – je to velmi zlostné. Je to velmi, velmi

smutné – takové 50% na 50%, jezdec v autě –

je to zajímavé

Slovní hodnocení:

EXPERTI

veselé, jasné čisté barvy, hodně dynamické,

jako by to "cinkalo", práce s barvou by ale

mohla být pečlivější., Pastelové barvy a náznak

čar – cesty na mě působí jako naděje. Tento

obrázek je ale také možná štěstí., Název jsem

přiradila na základě asociace lehkosti a

něžnosti v názvu emoce s formou díla., Světlé

pastelové barvy proudí přes plochu papíru a

vyzařují pozitivní náladu. Nikde žádné násilí,

všechny tvary jsou oblé a příjemné. A kdyby

náhodou někdo netušil, že ho právě potkalo

šťěstí, určitě ho o tom ujistí drobné kvítky

rozkvetlé na této „reklamě na jednorožce“. ☺,

Veselá barevnost, až naivní. Dynamická

kompozice, zaměření na detail a

kontrast. Využití různých tvarů. Vyjadřující

pozitivní emoci., Dobrý výběr barev, příjemná

kompozice, obrázek působí energicky.,

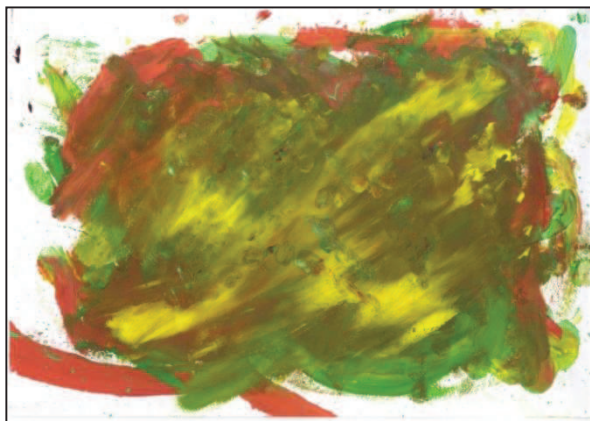
Tlumené přesto příjemné veselé barvy,

zdařilé...., Tento obrázek určitě malovala

holka, dle použitých barev. Zajímavě používala

jak barvy tak hlavně štětec a jeho různé stopy.

Obrázek číslo 8: ŠTĚSTÍ

Pohlaví autora

Ž

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

radost 3x

štěstí 1x

smutek 2x

zoufalství 2x

zlost 1x

Ž:

radost 1x

štěstí 6x

naděje 1x

úzkost 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

zlost 1x

smutek 1x

radost 2x

zoufalství 1x

úzkost 1x

štěstí 2x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,5,1,2,5,1,4,3 2,5 (2,556)

Ž: 2,2,1,1,1,1,2,1,3 1,5 ((1,556)

Hodnocení známkou:

AUTOR

5,5,2,1,3,4,1,1,1,1,2,1,1,1,4,2,3,2 2,22

Hodnocení známkou:

EXPERTI

2,2,3,4,2,2,1,4 2,2 (2,222)

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: barvy., hodně světlé., začmárané., je to hezky rozmazané a barevné.,složení barev.,velmi hezké barvy.,velice zajímavé., nepěkné barvy.,rozmazané barvy

Ž: krásná kombinace barev.,hezky barvy., je to jako míchanice, je to umělecké dílo, mám z toho dobrý pocit., **inspiruje mě to k tomu, aby se mi vrátili rodiče k sobě.**,krásné kombinování barev., hezky barvy.,je to hezky barevné., připomíná mi to čtyřlístek., je to moc vřelé.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

mám z toho depresi, je to nesympatické a divné, jsou tam cesty- jakoby se k něčemu chtěl dostat, je to barevné a zábavné, je to zajímavé, je to moc tmavé, je to krásné a barevné a inspiruje mě, **inspiruje mě k tomu, aby se mi vrátili rodiče k sobě**, vypadá to přesně jako zlost, je to krásné – inspiruje mě to, je mi to trochu nesympatické, krásné a zajímavé – vypadá to jako pulci, je to krásné a barevné, je to zajímavé, není to abstraktní, je to divné, je to moc zlé a je to divné

Slovní hodnocení:

EXPERTI

zlost bublající pod povrchem - vepod jasné, rázné (možná až agresivní) tahy štětcem, zamalováno lomenými barvami, na povrchu patrný rozmazaný kříž (možná symbolický konflikt)., Za 2 dávám opět kvůli nejednoznačnosti a použití teplých barech, díky kterým je emoce rozporuplná., Forma díla (tahy štětcem) ve mně evokuje vztek, zlost, barvy ovšem ve mně zanechávají radostný dojem (možná mám spojeno s rastafariánským- žlutá, zelená, červená).,

Myslím, že žák měl v úmyslu pokrýt papír veselými živými barvami...bohužel se mu smíchaly do hnědozelené. Stejný problém s pokrytím celé plochy vyjma okrajů., Vypadá to, jako když něco špatného překrylo to dobré a celé se to snažilo zakrýt a smazat. Příjemné použití barev., Dobrá volba barev, slušně namícháno.,

Obrázek číslo 9: ZLOST

Pohlaví autora

M

SPOLUŽÁCI

Co je to za emoci?

M:

zlost 4x

smutek 4 x

úzkost 1x

Ž:

zlost 7x

smutek 2x

Co je to za emoci?

EXPERTI

zoufalství 2x

úzkost 2x

zlost 3x

smutek 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,3,3,5,1,4,5,1,1 2,6 (2,667)

Ž: 4,3,3,5,5,1,5,5,5, 4

Hodnocení známkou:

AUTOR

2,2,3,2,3,3,1,2,1,2,1,1,1,2,2,1,3,2 1,88

Hodnocení známkou:

EXPERTI

3,1,2,1,2,2,1,1 1,6 (1,625)

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: čáry., líbí se mi černá barva.,hnsné barvy.,je to málo barevné.,**kompozice, složení barev.**, líbí se mi barvy.,samá černota., pěkné barvy.,

Ž: tmavé barvy.,je to celé černé.,velmi zlé – vůbec mě to nepřitahuje.,vypadá to přesně jako zlost.,moc tmavé barvy.,černá barva a bordová., ukazuje to opravdu zlost., moc tmavé., je to jen dvoubarevné., dobře zkombinované barvy

Slovní hodnocení:

AUTOR

kompozice, složení barev, složení barev, složení barev, líbí se mi složení barev, složení barev, kompozice a složení barev, složení barev, **kompozice a složení barev**, složení barev a kompozice, kompozice, kompozice a složení barev, kompozice a složení barev, složení barev, kompozice, složení barev, kompozice, kompozice

Slovní hodnocení:

EXPERTI

z toho úplně číší deprese, bezmoc... tmavé smutné barvy, trochu styl emo (růžovo-červená +černá)., Bezvadně použité barvy. Depresivní černá plocha od kraje do kraje. Červená, naznačující krev a kříže symbolizující agresi., Červené skvrny na černém pozadí vyvolávají pocit nenávisti- pocit umocňuje červený kříž., Na první pohled je jasné, že jde o zápornou emoci, nejsem si však jistá, o jakou jde. Tahy jsou divoké a rudé kaňky také odpovídají spíše vzteku, odstín se však zabarvuje do tmavých temných barev a pozadí je také hodně tmavé. Naznačovalo by to spíše zoufalství nebo úzkost. Kompozice mi přijde poměrně zajímavá

a vyvážená., Dobrá kompozice a práce s barvami a stíny., Slušná kompozice, dobrá barevná kombinace., Obrázek působí hodně smutně, zajímavé tu působí kaňky.

Obrázek číslo 10: ŠTĚSTÍ

Pohlaví autora

M

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

radost 7x

smutek 1x

úzkost 1x

Ž:

radost 7x

štěstí 2x

Co je to za emoci?

EXPERTI

radost 3x

štěstí 4x

naděje 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 3,1,3,1,2,5,1,3,1 **2,2 (2,222)**

Ž: 1,1,1,1,2,1,1,1,3 **1,3 (1,333)**

Hodnocení známkou:

AUTOR

2,5,1,1,4,1,1,1,5,2,1,1,1,1,3,2,3,2 **2,05**

Hodnocení známkou:

EXPERTI

1,1,3,4,2,1,4,1 **2,1 (2,125)**

Slovní hodnocení:

SOLUŽÁCI

M: čáry., hezké barvy.,hezké barvy., je to barevné.,složení barev, kompozice.,líbí se mi barvy.,dobře zbarvené., hodně barev., krásné barvy a tvary.,

Ž: tmavé barvy., jsou tam hezké barvy., taková procházka do parku – je to zajímavé., je to krásné – inspiruje mě to.,**měly by tam být jiné barvy.**, krásné barvy.,vybírala hezké barvy., je to krásně barevné.,hezky měkké barvy.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

zvláštní barvy., hodně tmavé barvy., ty barvy jsou zvláštní., nádherné barvy., je to moc tmavé., krásně smíchané barvy., úžasné barvy., krásné kombinované barvy., moc tmavé barvy., měly tam být jiné barvy., hezké barvy., hezké kombinování barev., jsou tam krásné barvy., hezké barvy., hodně málo barev., připomíná mi to skříň., ty barvy by mohly být rozmazané., je to stejné jako jiný obrázek

Slovní hodnocení:

EXPERTI

slunečný usměvavý den, všechno kvete, pohoda na těle i na duši., Obrázek působí příjemně jako rozkvetlá louka na jaře., Z tohoto obrázku cítím pocit štěstí, pohody...kazí jej ovšem přesah do figurální tvorby, který je v rozporu se zadáním., Jako by se mi zdálo, že abstraktní obraz se pár tahy štětce mění na obraz ryze konkrétní. Ovocný sad? Park? Květinová louka? To vše bychom mohli v tomto obrázku najít...méně však abstrakci. Na druhou stranu Barvy jsou svěží a „nezpatlané“ do hnědé skvrny., Půjde mi to jako procházka tajenou zahradou s divotvornými květy.příjemný dojem., Působí jako příroda, nadějně, barevně., Připadá mi to jako krajina....obrázku bych dala název „hořící krajina“.Dílo na mě působí hodně agresivně.

Obrázek číslo 11: ŠTĚSTÍ

Pohlaví autora

Ž

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

radost 6 x

naděje 1x

štěstí 1x

zlost 1x

Ž:

radost 5 x

štěstí 3x

naděje 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

radost 3x

štěstí 4x

naděje 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,1,1,1,4,2,2,1 **1,5 (1,556)**

Ž: 2,1,3,2,1,1,3,1,2 **1,7 (1,778)**

Hodnocení známkou:

AUTOR

2,4,2,2,3,1,1,1,5,1,1,1,1,3,1,2,2 **1,8**

Hodnocení známkou:

EXPERTI

1,2,3,3,3,3,2,4 **2,6 (2,625)**

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: líbí se mi to – barvy., kompozice., hezké barvy., je to barevné., kompozice, je to docela poznat.,

dobře nakreslené., je to velmi barevné., líbí se mi pracování s barvami.,

Ž: kombinace barev není pěkná., líbí se mi barvy., moc mě to neláká – je to takový chaos., je mi to trochu nesympatické., hezké barvy., **pěkné barvy.**, je to moc smíchané., líbí se mi, že je to šíleně barevné., líbí se mi to, ale má to mnoho prázdných míst.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

Chybí pozadí., jen černá barva., zvláštní kombinace., chaos a zvláštní kombinace barev., chaos a zvláštní barvy., hodně zajímavých barev., moc krásné spojení barev., hezké barvy., černá barva a bordó., krásné barvy., pěkné barvy., pěkné barvy., krásné fleky barev., hezká kombinace., nepřipadá mi to jako abstrakce – je to jako louka., pěkná kombinace barev., není to abstrakce., bez pozadí.

Slovní hodnocení:

EXPERTI

podobné jako obr.10., Viz. komentář u 010. Za 2 dávám kvůli suchému štětcí, který zanechává nepříjemně kostrbatou cestu., Podobný názor jako na obrázek předešlý, Na můj vkus příliš divoké, opět velmi připomínající spíše květinovou kompozici než abstrakci. Jednotlivé tvary mají mezi sebou bílou konturu, což si nemyslím, že by byl úmysl., Chaotická malba, neutěšená kompozice, neucelená, volná místa na ploše., Obrázek mi připomíná květiny na louce, tudíž mi to evokuje popisnost. Jednoduché ne moc vhodně zvolené barvy a kompozice., Zelená barva života, optimistická., Pokud bych mohla opět přirovnat dílo k něčemu konkrétnímu tak mi to připomíná nějakou pnoucí květinu. Vcelku se mi líbí použité barvy, určitě malované od holky.

Obrázek číslo 12: ŠTĚSTÍ

Pohlaví autora

M

SPOLUŽÁCI

Co je to za emoci?

M:

šťěstí 4x

radost 3x

zoufalství 1x

naděje 1x

Ž:

smutek 1 x

radost 5x

šťěstí 3x

Co je to za emoci?

EXPERTI

šťěstí 1x

naděje 2x

radost 1x

smutek 1x

zlost 1x

zoufalství 2x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,1,1,1,4,1,1,1 1,3 (1,333)

Ž: 5,3,4,1,1,1,2,1,3 2,3 (2,333)

Hodnocení známkou:

AUTOR

3,2,5,5,1,3,5,5,5,4,4,5,5,5,1,1,2 3,66

Hodnocení známkou:

EXPERTI

2,2,4,4,3,2,2,4 2,8 (2,875)

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: čáry., jako zvířata., vypadá to jako ovoce., je to barevný.,kompozice a složení barev.,**je to moc poznat.**, moc dobře zkombinované., pěkné barvy.,krásné barvy.,

Ž: hnusná kombinace.,nelíbí se mi, připomíná mi to kuchyň., je to nějaké ovoce – nějaká kuchyň., krásný a zajímavý – vypadá to jako pulci,hezké kombinování barev., pěkné barvy.,je to barevné., líbí se mi, jak je to barevné.,vypadá to jako sperma.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

hezký obrázek, ale není poznat.,je to natatlané barva přes barvu., je to hezky namalované., je to barevné., není poznat co to je., je to málo poznatelné., hezky barevné., hezké barvy., líbí se mi barvy., líbí se mi barvy., je to docela poznat., je to moc poznat., hezké a barevné., hezky zbarvené., líbí se mi že je poznat., nejdou poznat emoce., srdce je ošklivé., je to skoro stejné.

EXPERTI

Slovní hodnocení:

je to takové rozverné + čtyřlístek nahoře., Za 2 dávám kvůli nejednoznačnosti. Naději symbolizují opět náznaky cest. Přestože je na obrázku čtyřlístek a kobylka, odehrává se tedy vše na louce, nemohla jsem napsat šťastí. Obrázek na mě nepůsobí, jako šťastí, na to je tam moc studených barev. Nejasný obsah i forma- nedokážu zhodnotit, ani snad odhadnout emoci., Dost divoké a nesourodé, ale „radost“ jsem vybrala z důvodu kombinace světlezelené, zelené a modré. Hnědá a červená v tomto případě působí spíše doplňkově, než jako dominantní barva., líbí se mi bordová barevnost a využití detailu štětcem, tvary jsou ale různorodé, izolované, nekompaktní., Nelíbí se mi barevnost a kompozice je dost zmatená, ale něco „špatného“ zasahuje do „dobrého“ a má to myšlenku., Sestupná kompozice, jako nálada., Obrázek obsahuje hodně různých ploch a tahů, pro mě hodně přeplácené.

Obrázek číslo 13: ŠTĚSTÍ

Pohlaví autora

Ž

SPOLUŽÁCI

Co je to za emoci?

M:

štěstí 1x
radost 5x
naděje 1x
smutek 1x
zoufalství 1x

Ž:

radost 5x
štěstí 3x
úzkost 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

naděje 5x
štěstí 1x
úzkost 1x
smutek 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 4,1,2,1,1,5,4,4,1 **2,5 (2,556)**

Ž: 2,2,1,1,1,1,1,1,1 **1,2 (1,222)**

Hodnocení známkou:

AUTOR

2,5,2,1,2,3,1,2,3,1,3,2,1,1,2,2,1,1 **1,94**

Hodnocení známkou:

EXPERTI

1,3,1,1,3,1,3,3 **2**

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: nelíbí se mi to., jako hlava. ,připadá mi to jako kameny., líbí se mi barvy.,kompozice a složení.,hezké a barevné.,nemá dobře smíchané barvy., hnusné barvy.,hezké barvy a krásně zkombinované barvy

Ž: málo barev.,jsou tam divné barvy.,zajímavé – velmi hezké., je to krásný a barevný.,jsou tam krásný barvy.,krásné fleky barev.,**ukazuje to štěstí**, přijde mi, že se obrázek usmívá.,je to moc krásný.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

je to moc tmavé., mohlo tam být více barev., ukazuje to pozici autora k obrázku., je to moc hezky barevné., na obrázku jsou barvy které se k sobě nehodí., hodně moc tmavé., je to opravdové štěstí., hezky barevné., ukazuje to na opravdovou zlost., vybíral hezké barvy., je to moc smíchané., je to barevné., ukazuje to štěstí., ukazuje to opravdovou naději., je tam málo barev., je to moc tmavé., hezky to popisuje vybranou emoci., je to hezky ztvárněné.

EXPERTI

Slovní hodnocení:

optimistické, ale ne příliš křiklavé barvy, oblé tvary., Naději jsem dala spíše jen proto, že nebylo jinak možné. Obrázek je nejednoznačný. Kompozice, ani barvy nejsou jednoznačné. Připomíná mi to bumerang a vajíčka. Pokud by to ale měla být emoce negativní, neodpovídají tomu barvy., Příjemná forma i výběr barev- velké plochy působí kvalitně esteticky a zanechávají pocit vyrovnanosti/ smíření., Barvy jsou ve velkých nesmytých plochách, působí důrazně, ale velmi lehce. Odstíny jsou většinou světlé a pastelové. Celý obraz působí něžně a mladistvě, až dětsky., nepropojené okraje jednotlivých ploch, nevýrazné barvy, viditelné tahy štětcem, působí jako čmáranice., Velmi jemná, příjemná barevnost, jako kdyby se objekty na obrázku rozpínaly do okolního prostředí, dobrá

kompozice., Zoufalé barvy, divná konstrukce, působí zoufale unuděně., S tímto obrázkem si nějak nevím rady, zajímavě namíchané barvy, zvláštní rozmístění barevných ploch, jen mi tyto tvorby k sobě neladí.,

Obrázek číslo 14: NADĚJE

Pohlaví autora

Ž

SPOLUŽÁCI

Co je to za emoci?

M:

radost 3 x

smutek 3x

naděje 1x

šťěstí 1x

zlost 1x

Ž:

smutek 3 x

naděje 3x

zlost 1x

zoufalství 1x

úzkost 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

naděje 6 x

úzkost 2x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,5,1,2,5,1,1,1 2

Ž: 1,1,2,1,1,1,1,1,2 1,2 (1,222)

Hodnocení známkou:

AUTOR

1,3,2,1,2,1,1,1,3,1,1,1,1,1,2,2,1,1 1,44

Hodnocení známkou:

EXPERTI

2,1,1,1,1,2,2,1 1,3 (1,375)

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: barvy., hezké, je to slunce., hnusné a smutné barvy., líbí se mi tmavá a v tom světlá.,složení barev.,je hezké – má dvě barvy.,hezké barvy., dobré k barvy k poznání.,krásný obrázek, dobré barvy a tvary.,

Ž: žlutá barva a černá jdou do sebe., je to zajímavé., je to divné, jako černá obloha, nicota., je to zajímavé.,hezké barvy., hezká kombinace., ukazuje to opravdovou naději., líbí se mi, že to ukazuje hezky emoci., je to docela hezké.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

je to šílené., je to hodně tmavé., je to tmavé., je to barevné., červená a zelená je hezká kombinace, ale když se smíchají dohromady, vznikne tmavá., hezky barevné., moc hezké a barevné., připomíná mi to čtyřlístek., moc tmavé., je to krásně barevné., líbí se mi že je to šíleně barevné., krásné barvy., přijde mi, že se obrázek usmívá., ukazuje hezky emoci., nelíbí se mi bílé pozadí., jsou tam jen tři barvy., líbí se mi že obrázek vyjadřuje úsilí o lásku., je to barevné a vymyšlené fantazií.

EXPERTI

Slovní hodnocení:

nepříliš dobrá práce s barvou, tady jsem moc nevěděla, jestli je to spíš negativní nebo spíš pozitivní, ale nakonec jsem to dala jako pozitivní - je to jako světýlko ve tmě, všude je něco negativního, ale někde v rohu svítá., Přestože tento obrázek bude zcela jistě vyjadřovat nějakou negativní emoci, zřejmě úzkost, na mě žluté světlo uprostřed tmy symbolizuje naději- Skvělá

kompozice, skvělé minimalistické barvy. Není zde nic navíc, nic zbytečného., Úzkost jasně číší ze žluté skvrny „zahnané do kouta“. Líbí se mi forma- jednoduchá, výstižná., Příjemné překvapení je, že nebyla použita centrální kompozice, ale, že dominantní žlutý bod byl umístěn v rohu. Člověk má pocit, že žlutá skvrna útočí na černé okolí a hodlá ho zničit. ☺., hezká myšlenka i zpracování, neobvyklé a zajímavé uspořádání, více bych propracovala černou plochu, vystínovat apod., Jednoduché, ale výstižné., Malá naděje se topí ve velkém moři beznaděje., Dílo hodně minimalistické ale pro mě hodně zajímavé. Líbí se mi kompozice.

Obrázek číslo 15: ŠTĚSTÍ

Pohlaví autora

M

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

úzkost 1x

radost 3x

šťěstí 5x

Ž:

šťěstí 2x

radost 5x

naděje 2x

Co je to za emoci?

EXPERTI

úzkost 1x

zoufalství 2x

naděje 1x

radost 1x

šťěstí 2x

zlost 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,3,2,3,2,5,2,2,1 2,3 (2,333)

Ž: 3,4,4,4,3,3,2,2,1 2,8 (2,889)

Hodnocení známkou:

AUTOR

2,1,3,2,4,3,1,1,3,1,2,1,4,1,2,2,1,2 2

Hodnocení známkou:

EXPERTI

2, 3,3,4,3,2,3,4 3

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: barvy., málo barvy., hezké barvy., není to čarované/ tečkovaté., kompozice., líbí se mi, že je poznat., je tam málo barev., nic moc barvy.,hezké barvy.,krásné tvary, **nic moc barvy.,**

Ž: málo barev – hodně bílé., připomíná mi to louku a je v tom bílá., je to docela smutné – mám z toho smutek., není to abstraktní., hodně málo barev., nepřipadá mi to jako abstrakce – je to jako louka., moc se mi nelíbí, že je bílé pozadí., je to moc pěkné – hezké barvy.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

dobře zbarvený., dobře smíchané barvy., nemá dost zbarvený., hezké barvy., špatně smíchané barvy., moc flekatý., pěkně zbarvený., velice zajímavé., nepřesný., dobře zbarvený., dobře nakreslený., moc dobře nakreslený., dobře smíchané barvy., hezky tmavý., špatné barvy., vypadá jako vlajka., dobře zbarvený., špatně smíchané barvy.

EXPERTI

Slovní hodnocení:

i přes pozitivně laděné barvy to na mě působí spíš úzkostně, hlavně ta červená a rozložení v ploše, je to jako by tam bylo něco utlačované.,

Nedokázala jsem napsat nic jiného než zoufalství. Pro velkou nejednoznačnost a tahy suchým štětcem za 3. červené čáry jsou možná trny nebo plot. Jaksi nedokážu číst z tohoto díla. Není mi sympatická ani forma., Emoci jsme vybrala na základě skladby barev. Syté, ale ne tavé. Velká plocha bílého pozadí naznačuje, že se nejedná o jakkoliv negativní emoci., Nevyváženost kompozice, Prázdňá plocha, horní pás naopak zaplněn, neurčité tvary, barevnost není pestrá, je monotónní, žádné detaily., Nejvíce problematický na určení emoce, pozitivní barvy, jednoduchost, jakási stálost., Zvláštní volba barev a tvarů, nepůsobí dobře., Přemýšlím co k tomu napsat. Přejde mi to hodně kostrbaté, jako nereálná krajina naruby.

Obrázek číslo 16: RADOST

Pohlaví autora

M

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

radost 4x

štěstí 3x

smutek 2x

Ž:

štěstí 2x

radost 2x

úzkost 2x

smutek 1x

naděje 1x

zoufalství 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

úzkost 2x

radost 4x

štěstí 1x

zlost 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,1,2, 1,1,2,3,1 1,4 (1,444)

Ž: 4,4,5,2,2,1,2,2,2 2,6 (2,667)

Hodnocení známkou:

AUTOR

2,5,3,1,2,2,1,4,3,3,2,1,4,1,2,3,4,2 2.5

Hodnocení známkou:

EXPERTI

1, 1,2,1,1,1,1,1 1,1 (1,125)

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: barvy., vlajka., vypadá to jako duha ze dvou barev., je to málo barevné., složení barev., nejsou moc poznat emoce., vypadá to jako vlajka., **pěkné barvy.**, krásné barvy a tvary.,

Ž: málo barev., nelíbí se mi to, připomíná to vlajku., je to vlajka a je to velmi zlostné., je to divné., připomíná mi to skříň., pěkná kombinace barev., je to moc tmavé., jsou tam jen 3 barvy., je to docela hezké.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

málo barevné., moc černé., moc barevné., pestré., líbí se mi použité barvy., moc barevné., pěkné barvy., nepěkné barvy., pěkné barvy., hodně barev., je to velmi barevné., pěkné barvy., hnusné barvy., dobré barvy k poznání., hezké barvy., pěkné barvy., pestré barvy., pěkné barvy.

EXPERTI

Slovní hodnocení:

úzkost přicházející ve vlnách v různé intenzitě - nejdřív je docela klid, pak se něco začne dít a pak to graduje, pak je zase docela klid..., Originální zobrazení s pruhy. Minimální použití barev. Barvy jsou kontrastní, veselé a vodorovné čáry působí zároveň klidně., Připomíná tapetu- prvoplánovou, stálost,...ovšem příjemná kombinace barev., Přestože si nedokážu tipnout, o jakou emoci se jedná, myslím však, že to bude radost, překvapilo mě pojetí celého obrázku, mezi všemi pracemi mi tato přijde nejzajímavější, jak co se týče kompozice, tak i barevné skladby. Výběr dvou červených odstínů prokládaných modrou je zvláštní kontrast k zbylým pracím ve třídě., kompozice rovnovážná, vyrovnané zaplnění plochy, barevnost kontrastní, líbí se mi, že ačkoliv je námět jednotvárný, tak autor ponechal vzniklé nerovnosti a detaily, které obraz oživují., Docela problém přiřadit emoci, ale díky liniím to je něco konstantního, barevnost je vcelku pozitivní, tak jsem zvolila štěstí, líbí se mi barevnost, stínování i kompozice., Dobré vyjádření tepání zlostné emoce., Dobrá kombinace barev, zajímavá lineární kompozice.

Obrázek číslo 17: SMUTEK

Pohlaví autora

Ž

Co je to za emoci?

SPOLUŽÁCI

M:

smutek 4x
zoufalství 3x
radost 1 x
šťěstí 1x

Ž:

zoufalství 4x
zlost 1x
radost 1 x
smutek 2x
úzkost 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

smutek 5x
zlost 3x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 4,1,2,2,3,1,1,4,1 **2,1 (2,111)**

Ž: 5,5,5,3,3,2,1,1,4 **3,2 (3,222)**

Hodnocení známkou:

AUTOR

3,1,4,1,1,1,1,3,4,3,2,3,1,2,1,2,4,1 **2,11**

Hodnocení známkou:

EXPERTI

2,2,4,3,3,2,2,4 **2,75**

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: čáry., líbí se mi to, protože je tam srdce., je to smutný obrázek., je to celý netečko-čáro., kompozice., je to ošklivé srdce., výborná práce, dobře zbarvená., pestré barvy., krásné barvy.,
Ž: nelíbí se mi to, protože je tam málo barev., je to srdce místo zajímavého výtvaru., je to velmi velmi smutné takové 50na 50, je to moc zlé., ty barvy by mohly být rozmazané., nepřipadá mi to jako abstrakce., hezky to popisuje vybranou emoci., líbí se mi, že to vyjadřuje, že usiluje o lásku., **je to docela hezký**

Slovní hodnocení:

AUTOR

docela hezké, ale moc tmavé barvy., je to tmavé a špatně smíchané barvy., vypadá to jako slunce., vypadá to jako řízek., je to moc podivné, protože tam jsou smutné barvy., je to hodně tmavé., je to nádherné, perfektní., je to moc tmavé., je to pouze dvoubarevné., moc hezké., obrázek má mnoho prázdných míst., vypadá to jako sperma., je to moc krásné., je to docela hezké., je to moc pěkné, pěkné barvy., je to docela hezké., je to docela hezké., je to moc pěkné.

Slovní hodnocení:

EXPERTI

symbolika zlomeného srdce, dvě strany proti sobě, osamělost., Přestože jsou barvy převážně veselé, je zde přeškrtnuté srdce, takže se jedná o opak lásky tedy zřejmě smutek., Vadí mi kombinace barev i jasně čitelná symbolika., Kombinace červené, růžové, zelené a černé barvy je velmi zvláštní skoro až brutální/násilnické. Přestože zelená barva není typická pro vztek, v kombinaci s černou působí opravdu hodně temně. Škrtnuté srdce je dost konkrétní a evokuje vztek a nenávisť., nelíbí se mi použitá barevnost, barvy se k sobě nehodí, zároveň kompozice je příliš soustředná, námět konkrétní, ale ne příliš pečlivě propracovaný., Obrázek je moc popisný, ale zajímavá práce se zobrazenými fragmenty., Prvoplánové symbolické vyjádření, špatná volba barev., Zajímalo by mě, zda-li byl od první chvíle tvorby záměr autorky nakonec srdíčko přeškrtnout.

Obrázek číslo 18: NADĚJE

Pohlaví autora

M

SPOLUŽÁCI

Co je to za emoci?

M:

šťěstí 4x
radost 2x
naděje 3x

Ž:

radost 4x
šťěstí 4x
zoufalství 1x

Co je to za emoci?

EXPERTI

šťěstí 4x
radost 3x
naděje 1x

Hodnocení známkou:

SPOLUŽÁCI

M: 1,1,1,2,1,4,2,2,2 1,7 (1,778)

Ž: 3,5,2,2,2,2,1,1,1 2,1 (2,111)

Hodnocení známkou:

AUTOR

2,1,3,1,2,1,1,3,1,1,1,1,1,1,1,1,1 1,33

Hodnocení známkou:

EXPERTI

2, 1,2,3,2,1,1,4 2

Slovní hodnocení:

SPOLUŽÁCI

M: nemá moc smíchané barvy., je to skoro stejné s 15., kompozice., je to málo vybarvené., nelíbí se mi čáry., pěkné barvy., pes se mi líbí., krásné barvy., **líbí se mi barvy.**,
Zvláštní výraz- evokuje lehkost.,

Ž: je to barevné a vymyšlené fantazií., je to moc pěkné., je to hezky ztvárněné., bez pozadí., je to stejné jako jiný obrázek., je to divné., takový jezdec v autě – je to velmi zajímavé., je tam více bílé než barev., málo barev, přidala bych zelenou.,

Slovní hodnocení:

AUTOR

nelíbí se mi tmavé barvy., krásné barvy., nelíbí se mi barvy a tvary., krásné barvy a tvary., nelíbí se mi tmavé barvy na tomto obrázku., dobře zkombinované barvy., krásně zkombinované barvy., rozmazané barvy., dobře zkombinované barvy., krásné barvy a tvary., líbí se mi dobrá práce s barvami., krásné barvy., dobře zkombinované barvy., krásný obrázek, dobré tvary a barvy., krásné barvy a tvary., líbí se mi barvy.

EXPERTI

Slovní hodnocení:

veselé, útržková malba, čisté jasné barvy., Minimalistické zobrazení i výběr barev je mi sympatický. Obrázek na mě působí vesele., Podobnou verzi jsem viděla již několikrát. Čistá plocha pokrytá pouze několika tahy. Výběr barev mi však přijde přiměřený emoci, kterou jsem vybrala. Tahy také působí lehce, nikterak divoce, nebo těžce. Jako celek mi však nepřijde příliš zajímavý., v jednoduchosti je krása, ale pozadí mohlo být více propracované a plocha více zaplněna, barvy jsou veselé živé, ale autor se nesnažil vytvořit nové odstíny, chybí mi stínování či kontrast v barvě., Skvěle použité barvy, tvary, kompozice., Obrázek mi přijde jako papír, na kterém si autor zkouší různé tahy a otisky štětcem. Oceňuji jednoduchost barev.

PŘÍLOHA 2: Reflektivní bilance realizované vyučovací jednotky

Počet žáků: 18 (Ž 9, M 9)

Realizace malby emocí proběhla dne 16. listopadu 2011 v ZŠ Zbůch nedaleko Plzně. Žáci byli o výstupu informováni se čtrnáctidenním předstihem. Seznámení s obsahem proběhlo až v den akce. Abych lehce podpořila svůj záměr a nasměrovala zvědavost žáků, zadala jsem, aby se seznámili s pojmem emoce.

Tvorba proběhla bez přítomnosti třídní vyučující. Tuto skutečnost jsem iniciovala svým rozhodnutím. V úvodu jsem žákům dle plánu naznačila, že se budeme věnovat emocím. Vyptala jsem se na výsledky vyhledávání významu tohoto pojmu a na příklady jednotlivých emocí. Žáci pružně reagovali. Ve třídě zaznělo zhruba deset správných výroků. Po krátkém úvodu následoval výčet hlavních instrukcí směřovaný k technice. Až po té jsem odhalila sedm pojmů, ze kterých si měli žáci vybrat jeden ke ztvárnění. Pozdním odhalením jsem se tak vyhnula komentářům a vzájemným konzultacím žáků. Prostor před zveřejněním výběru emocí jsem využila zejména k opakovanému upozornění, že pokud žáci nebudou pracovat výhradně individuálně, celé kouzlo aktivity se vytratí. Musím konstatovat, že tuto skutečnost každý z žáků důsledně respektoval až do samého konce aktivity.

První reakce ze strany žáků přímo před samotným zahájením malby byly nejisté. Na základě reakcí většiny jsem pochopila, že nejsou příliš zvyklí pracovat spontánně. Žáci vyžadovali jasné instrukce typu: „Jaké barvy máme používat, musíme zaplnit celou plochu, kolik na to budeme mít času, co když se nám to nepovede? Bude se pracovat i s obrázky, které se vám nebudou líbit? Atd.“ Překvapení byli po několikerém opakování skutečnosti, že tento úkol je závislý pouze na jejich fantazii a jejich preferencích.

Několik žáků si během tvorby vyžádalo individuální konzultace. Nejvíce zajímavá byla s chlapcem, který mi šeptem sdělil, že sice maluje štěstí tmavými barvami, ale nikdo ho nešikanuje a doma ho netýrají. Žák věděl o žákovi, který výtvarným projevem upozornil na osobní problémy a měl obavu z toho, aby se i na jeho projev nepohlíželo podobným způsobem. Autora jsem ujistila, že se nemusí obávat toho, že bych obraz tímto směrem rozebírala.

Všechny jsem vždy podporovala v tom, že ačkoliv jejich práci nesmím komentovat, určitě bude spontánní volba správná. Musím uznat, že nejnáročnější bylo vyhnout se instrukcím, které by mohly zaměstnané ovlivňovat. Chybně jsem zareagovala hned v úvodu,

kdy jsem nevhodně okomentovala obraz chlapce při individuální konzultaci: „ Pokračuj dál, líbí se mi, že volíš barvy podle své fantazie a tvůj obraz má zajímavou kompozici.“ Žák se mě pak několikrát dotazoval na slovo kompozice a její význam. Snažila jsem se mu nenápadně naznačit, že jsem reagovala na uspořádání prvků v obraze. Chybu jsem si uvědomila zejména po studiu dotazníků, kde je slovo kompozice častým kritériem hodnocení především u zmiňovaného chlapce. Po většinu času se mi, podle sebereflexe, dařilo být korektní a neutrální.

Na malbu obrazu měli žáci 20 minut, ale i přes to, že nezahláli, projevíli zájem o prodloužení času. Nechala jsem tedy většinu dílo dokončit k osobní spokojenosti.

Po prohlédnutí všech děl, které jsme nashromáždili do galerie na podlaze, měli žáci prostor pro omytí pomůcek a osobní hygienu.

Během další hodiny došlo k vyplňování dotazníku. Žáky jsem povzbuzovala ke spontánnosti i za cenu nevzhledných zápisů s chybami. Vzhledem k vysokému počtu zúčastněných zabral zápis 35 minut. Žáci byli u posledních čísel značně vyčerpaní, ale i přes to jsme společně dokázali udržet intenzivní zájem a soustředěnou úroveň reflexe.

Závěrem se žáci řadili i se svými díly do skupinek podle emocí, které ztvárnili. Bylo pro ně velice zajímavé zjistit poměr preferencí. Ve skupinkách měli porovnat jednotlivá díla. Určit co mají společného a která díla se extrémně liší. Bohužel jsme hodnocení stihli ve zkratce jen u jedné skupiny.

Žáci byli z malby emocí nadšeni a po skončení hodiny projevíli zájem o podobný námět hodiny.

Po projití všech dotazníků musím potvrdit svoje přesvědčení vzniklé v reflexi po akci. Žáci k malbě a k vyplňování dotazníků přistupovali nečekaně zodpovědně. Vybraný vzorek pro sondu považuji za kvalitní.

PŘÍLOHA 3: Vyplněné dotazníky žáků

JMÉNO A PŘÍJMENÍ <i>Tomáš Liška</i>		POHLAVÍ (M - Ž)		SKOLA ZŠ - Zbúch
VĚK (ROKY) 11				TŘÍDA 5.
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE <i>šťastí</i>				

ČÍSLO
1.

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	šťastí	1.	šťastí
2.	šťastí	1.	šťastí
3.	NADEJE	4.	neříkají bombrovačkovat
4.	UZKOSŤ	1.	časy
5.	SMYBĚL	1.	buďto by MOC se mi N. pláby
6.	ŠAUSŤ	1.	
7.	RAZUB	1.	šťastí
8.	RADESE	1.	šťastí
9.	UZKOSŤ	1.	šťastí
10.	ŠAUSŤ	3.	šťastí
11.	RADESE	1.	šťastí šťastí se mi to
12.	RADESE	1.	šťastí
13.	SMYBĚL	4.	neříkají

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	šťastí	1.	šťastí
15.	UZKOSŤ	1.	BAKVI
16.	RADESE	1.	šťastí
17.	SMYBĚL	4.	šťastí
18.	RADESE	1.	neříkají mi časy
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		JOSEF JANDA		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	11	POHLAVÍ	♂	2.
		ŠKOLA	ZŠ - Zbičoh	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCIE		ZLOST		TRÍDA
		5.		

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	ŠTĚSTÍ	1.	Smálovní.
2.	ZLOST	5.	je to špatná věc.
3.	ŠTĚSTÍ	1.	je to špatná věc.
4.	ŠTĚSTÍ	1.	úspěch
5.	ŠTĚSTÍ	2.	malá bolest
6.	ŠTĚSTÍ	1.	společná bolest
7.	ŠTĚSTÍ	1.	líbí se mi sama
8.	ŠTĚSTÍ	1.	hrom. úspěš.
9.	SMUTEK	1.	to je špatná věc pro lidi
10.	RADOST	7.	veselý pocit
11.	NADEJE	1.	konspice.
12.	NADEJE	1.	je to špatná věc
13.	NADEJE	1.	je to špatná věc

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	SMUTEK	1.	bolest je to špatná věc.
15.	RADOST	3.	malá bolest
16.	ŠTĚSTÍ	7.	úspěch.
17.	ZLOST	1.	líbí se mi to protože je špatná věc
18.	NADEJE	1.	je to špatná věc
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Václav Pouch Ošlé		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	POHLAVÍ (M-Z)	SKOLA	ZŠ - Zbičch	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		POHLAVÍ (M-Z)	TRÍDA	
ŠKOLNÍ ZÁZNAM		5.		3

ČÍSLO	COTO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	smutek	5	hloupek a smutek i když
15.	šest	2	hezké barvy
16.	šest	4	vypadá to jako by byla to nová
17.	smutek	2	je to smutek hned je to
18.	šest	2	hezké barvy
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

ČÍSLO	COTO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	šest	3	není to moc vtipné
2.	smutek	5	je to začíná barvy
3.	šest	2	hezké barvy
4.	šest	2	hezké barvy
5.	šest	1	líbí se mi protože má hezké barvy
6.	šest	5	hezké barvy
7.	šest	2	hezké barvy
8.	šest	5	hezké barvy
9.	šest	5	hezké barvy
10.	šest	3	hezké barvy
11.	šest	1	hezké barvy
12.	šest	1	vypadá to jako by byla
13.	šest	2	vypadá to jako by byla

JMÉNO A PŘÍMENÍ		LUKÁŠ		HEŽAŘKA		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	11	POHLAVÍ (M-Ž)	M	ŠKOLA	ZŠ - Zbich	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		RADOST		TRÍDA	5.	4.

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	šestř	1	JE TO BAREVNÝ
2.	smutek	2	JE TO MÁLO BAREVNÝ
3.	šestř	1	JE TO HEZKY PŘÍHOVAVÝ
4.	radost	1	JE TO BAREVNÝ
5.	šestř	1	LÍBÍ SE MI BARVY
6.	radost	1	JE TO BAREVNÝ
7.	radost	1	JE TO VÍBOVNÝ - BAREVNÝ
8.	radost	1	JE TO HEZKY ROZMÁZANÝ - BAR
9.	smutek	4	JE TO MÁLO BAREVNÝ
10.	radost	1	JE TO BAREVNÝ
11.	radost	1	JE TO BAREVNÝ
12.	radost	1	JE TO BAREVNÝ
13.	radost	1	LÍBÍ SE MI TY BARVY

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	radost	1	LÍBÍ SE MI TMAVÁ A V TOM SVĚTLA
15.	radost	3	NEMÍ TO ČA'ROVATÝ/TEČKOVATÝ
16.	smutek	3	JE TO MÁLO BAREVNÝ
17.	smutek	2	JE TO CELÝ NE TEČKOVANÝ
18.	šestř	4	JE TO MÁLO VTBAREVNÝ
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

MÉNO A PŘÍJMENÍ	Hrušková		Demisa	ČÍSLO 5
VĚK (ROKY)	11	POHLAVÍ (M-Ž)	SKOLA ZŠ - Zbičoh	
NAZEV VYBRANÉ EMOCE	šlápl'		TRÍDA 5.	

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	šlápl'	5	moc smutné barvy a málo barvy
2.	podobná	5	čím je barvy nelíbí se mi to dobrá kombinace barvy
3.	radost	1	dobrá kombinace barvy
4.	radost	1	barvy jsou krásné
5.	šlápl'	1	barvy jsou krásné
6.	radost	3	smutné barvy
7.	radost	2	krásné barvy
8.	radost	2	krásná kombinace
9.	šlápl'	5	smutné barvy
10.	radost	1	krásná kombinace barvy všechno mi to pěkně všechno mi to pěkně všechno mi to pěkně
11.	radost	2	kombinace barvy nem pěkně
12.	smutek	5	smutná kombinace
13.	radost	2	málo barvy

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	smutek	1	blůžka barva a černá do do sebe
15.	šlápl'	3	málo barvy a hodně šlápl'
16.	šlápl'	4	málo barvy
17.	šlápl'	5	nelíbí se mi to protože je samé malé barvy
18.	radost	3	málo barvy volala bych relaxovat barvy
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ ELIŠKA MILOTOVÁ		ČÍSLO 6.	
VĚK (ROKY) 10	POHLAVÍ (M - Ž) Ž	ŠKOLA ZŠ - Zbých	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE RADOST		TŘÍDA 5.	

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	x ZOUFALSTVÍ	3	JE TAM HODNĚ BÍLÉ BARVY
2.	x ZLOST	3	JSOU TAM NESYMPATICKE BARVY
3.	x UZKOST	3	NEĽIBÍ SE MI BARVY
4.	x RADOST	4	PŘIPOMÍNÁ MI TO PLNY
5.	x ŠTĚSTÍ	3	JE TO CELE ZELENOHODRÉ
6.	x RADOST	2	JSOU TAM SYMPATICKE BARVY
7.	x ŠTĚSTÍ	2	JSOU TO NESYMPATICKE BARVY
8.	x ŠTĚSTÍ	2	JSOU TAM HEZKÉ BARVY
9.	x ZLOST	5	JE TO CELE ČERNÉ
10.	x RADOST	1	JSOU TAM HEZKÉ BARVY
11.	x RADOST	1	ĽIBÍ SE MI BARVY
12.	x RADOST	3	NEĽIBÍ SE MI, PŘIPOMÍNÁ MI TO LOUCY
13.	x RADOST	2	JSOU TAM DIVNÉ BARVY

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	x ZLOST	1	JE TO ZAJÍMAVÉ
15.	x RADOST	4	PŘIPOMÍNÁ MI TO LOUCY A JE TAM BÍLÁ
16.	x SMUTEK	4	NEĽIBÍ SE MI TO, PŘIPOMÍNÁ MI TO HANU
17.	x RADOST	5	JE TO SROUJE NIŠTO ZAJÍMAVÉHO VTRNU
18.	x RADOST	5	JE TAM VÍC BÍLÉ NEŽ DAREVNÉ
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		NATKALIE		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	11	POHLAVÍ (M-Ž)	ŽENA	7.
		ŠKOLA	ZŠ - Zhitich	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		Rádost		
		TRÍDA	5.	

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	zoufalství	2	horký zmatek a ústo smytné ty baroy.
2.	zloust	5	TAKOVÝ ZMATEK JE TO VELMI SMUTNÉ JAKO UÁLKA!
3.	úzkost	3	DIVNĚ MAM Z TOHO DEPRESI JE TO DESIBĚ
4.	Naděje	1	HEZKĚ MOC ZAJÍMAVE JAKO NEJATY, PLAVCI VE VOI
5.	Naděje	2	myslel jsem si že se dovedu vysvětlit ^{ale nechtěl}
6.	SHUCK	4	barvy jsou velmi SMUTNÉ!!!
7.	RÁDOST	1	ME JE TO MOC LÍBÍ JE TO JAKO KAŠTEN JAKO HEALBOA
8.	ŠTĚSTÍ	1	je to jako míchanice je to umělého dítě má to je to
9.	zloust	5	VELMI ZLE VŮBEC DOBRY MI TO NEPŘÍTAHYJE.
10.	RÁDOST	1	TAKOVÁ PROCHAŽKA DO PARIGU. JE TO ZAJÍMAVÉ
11.	ŠTĚSTÍ	3	musí mě být melohat a je to horký CHAOS!
12.	ŠTĚSTÍ	4	JE TO JAKO NEJATE DOUCE JE TO JAKO NEJAKÁ KUCHYNĚ
13.	úzkost	1	ZAJÍMAVĚ VELMI. JE TO HEZKĚ.

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	ZOUFALSTVÍ	2	JE TO DIVNĚ JAKO ČERNA OBLOHA. NICODŮA
15.	NADĚJE	4	JE TO DOCELA SMUTNĚ TAKOVĚ MAM Z TOHO SMU
16.	NADĚJE	5	JE TO VLÁJKA, JE TO VELMI ZLOSTNĚ
17.	SMUTEK	5	JE TO VELMI VELMI SMUTNĚ TAKOVĚ 50% NA
18.	ŠTĚSTÍ	2	TAKOVY JEZDEC V AUTĚ JE TO VELMI ZAJ
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Michaela Pechová		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	11	ŠKOLA	ZŠ - Zblich	
POHLAVÍ (M - Ž)		TRÍDA		8.
NÁZEV VYBRANÉ EMOCIE		Štěstí		

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1. ^x	Zoufalství	5	Mám z toho deprese.
2. ^x	Zlost	5	Je to nesimpatičké a divně chvilí dobat.
3. ^x	nadeje	2	Jsou tam cesty jako kdyby se knížem
4. ^x	radost	1	Je to barevné a zábavné
5. ^x	šěstí	3	Je to zajímavé.
6. ^x	smutek	4	Je to moc tmavé.
7. ^x	radost	1	Je to krásný a barevný a inspirovan
8. ^x	vládní štěstí	1	inspiroje mě k tomu aby se mi mohlo radice k sobě
9. ^x	Zlost	1	Vypadá to přesně jako zlost
10. ^x	radost	1	Je to krásný protože mě to inspiroje
11. ^x	radost	2	Troška mi je to nesimpatičké
12. ^x	radost	1	krásný a zajímavý vypadá to jako pulce
13. ^x	radost	1	Je to krásná a barevná

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14. ^x	Úzkost	1	Je to zajímavé.
15. ^x	Radost	4	Není to ambistartkní.
16. ^x	Zoufalství	2	Je to divné
17. ^x	Zoufalství	3	Je to moc zlé.
18. ^x	Zoufalství	2	Je to divný
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Věstěň		SLOŽENÁ		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	11	POHLAVÍ (M - Ž)	muž	ŠKOLA	ZŠ - Zbich	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE			Zlost	TRÍDA	5.	9.

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1. ^x	Rádost	2	Kompozice
2. ^x	šťěstí	2	složení barev
3. ^x	Naděje	3	složení barev
4. ^x	šťěstí	7	složení barev
5.	NADEJE	3	líčí se mi složení barev
6. ^x	zoufalství	3	složení barev
7.	Rádost	1	Kompozice a složení barev
8.	Zoufalství	2	složení barev
9.	Zlost	1	Kompozice a složení barev
10. ^x	Rádost	2	složení barev a kompozice
11. ^x	šťěstí	1	kompozice
12. ^x	šťěstí	1	Kompozice a složení barev
13. ^x	Rádost	1	Kompozice a složení barev

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14. ^x	Naděje	2	složení barev
15. ^x	šťěstí	2	Kompozice
16. ^x	Rádost	1	složení barev
17. ^x	Zoufalství	3	Kompozice
18. ^x	šťěstí	2	Kompozice
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ Anna Šmejkalová		ČÍSLO 10.	
VĚK (ROKY) 10	POHLAVÍ (M-Ž) Ž	ŠKOLA ZŠ - Zlích	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE Úševání		TRÍDA 5.	

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	šťastek	1	hudební lavice
15.	Radost	3	hoda mátožství
16.	Radost	2	připomenutí mi to slavně
17.	zavlaštění	3	Aby lavice by měla být k rozvozu
18.	šťastí	2	je to jediný fakt jing opozice
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Radost	2	Mladosti lavice
2.	Zlost	5	hoda mátožství
3.	radost	1	by lavice jsou zvláštní
4.	šťastí	1	mátožství lavice
5.	úševání	4	je moc krásná
6.	šťastí	1	hoda mátožství lavice
7.	šťastí	1	úševání lavice
8.	šťastí	1	hoda mátožství lavice
9.	Zlost	5	moc krásná lavice
10.	šťastí	2	hoda mátožství lavice
11.	šťastí	1	hudební lavice
12.	Radost	1	hoda mátožství lavice
13.	šťastí	1	je moc krásná lavice

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Kristína Bednářová		ČÍSLO	11.
VĚK (ROKY)	10	POHLAVÍ (M - Ž)	žena	ŠKOLA	ZŠ - Zbůch
				TŘÍDA	5.
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE				Štěstí	

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	zvládnutí	2	bez práce
2.	zlost	4	jen černá barva
3.	radost	2	zvládnutí kombinace
4.	radat	2	chaos a zvládnutí kombinace barev
5.	čistost	3	chaos a zvládnutí barvy
6.	naděje	1	chodně zajímavých barev
7.	štěstí	1	max. krápné spojení a barvy
8.	naděje	1	hezke barvy
9.	smutek	5	černá barva a bordová
10.	štěstí	1	krápné barvy
11.	štěstí	1	pěkné barvy
12.	štěstí	1	pěkné barvy
13.	radost	1	krápné fléky barev

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	naděje	1	hezka kombinace
15.	radost	3	neříká mi to jako abstrakce, je to jako běha
16.	štěstí	1	pěkná kombinace barev
17.	zocelování	2	neříká mi to jako abstrakce
18.	štěstí	2	bez práce
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		LEOŠ MARTIŇEK		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	11	POHLAVÍ (M-Z)	MUŽ	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		SKOLA	ZŠ - Zblich	12.
		TŘÍDA	5.	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		RADE ŠKOLNÍ		

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	RADOST	3	HEZKÝ OBRAZEK ALE MENÍ POZNAT
2.	ZLOST	2	JE TO NAPATLAVÉ BARVA PŘES BARVU
3.	RADOST	5	JE TO HEZKÝ VYMALOVANÉ
4.	RADOST	5	JE TO BAREVNÉ
5.	SMUTEK	1	NENÍ POZNAT CO JE TO
6.	NADĚJE	3	JE TO MÁL POZNAT A JE TO THA
7.	RADOST	5	HEZKÝ BAREVNÉ
8.	RADOST	5	VELNÍ HEZKÉ BARVI
9.	ZLOST	5	LÍBÍ SEMI BARVI
10.	RADOST	5	LÍBÍ SEMI BARVI
11.	RADOST	4	JE TO DOČELA POZNAT
12.	ŠTĚSTÍ	4	JE TO MŮŽ POZNAT
13.	RADOST	5	HEZKÉ A BAREVNÉ

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	ŠTĚSTÍ	5	JE HEZKÉ MA BARVI
15.	RADOST	5	LÍBÍ SEMI ŽE JE PŮ
16.	SMUTEK	1	NEVŠOV MŮŽ POZNAT EMOC
17.	ZDŮRASTVÍ	1	JE OSŤKIVĚ TO SRDCE
18.	ŠTĚSTÍ	2	JE TO SKORO ŠTĚSTÍ
19.			515
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JÉNO A PŘÍJMENÍ		Eva Pomajbíková		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	11	POHLAVÍ (M - Ž)	Z	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		Štěstí		ŠKOLA TRÍDA

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	Naděje	1	Ukazuje to opravdovou naději.
15.	Naděje	2	Je tam málo barev.
16.	Úzkost	2	Je to moc tmavé.
17.	Úzkost	1	Hezky to popisuje vybarvenou emoci
18.	Štěstí	1	Je to hezky zbarvené.
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Zlost	2	Je to moc tmavé.
2.	Zlost	5	Mohlo tam být více barev
3.	Zoufalství	2	Ukazuje to pozici autora k situaci
4.	Štěstí	1	Je to moc hezky barevné
5.	Štěstí	2	Na obrázku jsou barvy, které se k sobě nehodí.
6.	Zlost	3	Je to hodně moc tmavé
7.	Štěstí	1	Je to opravdové štěstí.
8.	Štěstí	2	Je to hezky barevné,
9.	Zlost	3	Ukazuje to na opravdovou zlost.
10.	Radost	1	Vybírala hezké barvy.
11.	Naděje	3	Je to moc smíchané.
12.	Radost	2	Je to barevné.
13.	Štěstí	1	Ukazuje to štěstí

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Linda Žalutová		ČÍSLO	14.
VĚK (ROKY)	10. let	POHLAVÍ (M-Ž)	Ž	ŠKOLA	ZŠ - Zbich
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		Naděje		TRÍDA	5.

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1. ^x	radost	1	Je to šikovné.
2. ^x	rozpaluje	3	Je to hezké a zlaté.
3. ^x	úsměv	2	Je to krásně barevné.
4. ^x	radost	1	Je to barevné.
5. ^x	sládky	2	Je to sladké a barevné. Je to sladké a barevné. Je to sladké a barevné.
6. ^x	sládky	1	Je to krásné barevné.
7. ^x	radost	1	Je to krásně barevné.
8. ^x	sládky	1	Je to krásně barevné.
9. ^x	sládky	3	Je to krásně barevné.
10. ^x	radost	1	Je to krásně barevné.
11. ^x	radost	1	Je to krásně barevné.
12. ^x	radost	1	Je to krásně barevné.
13. ^x	radost	1	Je to krásně barevné.

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14. ^x	radost	1	Je to krásně barevné.
15. ^x	sládky	2	Je to krásně barevné.
16. ^x	radost	2	Je to krásně barevné.
17. ^x	rozpaluje	1	Je to krásně barevné.
18. ^x	radost	1	Je to krásně barevné.
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Janis Kováč		ČÍSLO 15.
VĚK (ROKY)	11	POHLAVÍ (M-Ž)	Ž	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		ŠKOLA	ZŠ - Zlích	
		TRÍDA	5.	

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	smutek	1.	lesný kůň
15.	šok	2	nic moc správně
16.	smutek	2	spokojen a je to správně
17.	smutek	1	spokojen přečtením knihy
18.	šok	2	neodice s druhým kůň
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	spokojen	2	dobře zvládl ?
2.	smutek	1	dobře namlouval kůň
3.	šok	3.	neodice s druhým kůň
4.	radice	2.	lesný kůň
5.	smutek	4	spokojen přečtením ?
6.	spokojen	3.	neodice s druhým kůň
7.	šok	1.	radice s druhým kůň
8.	spokojen	1	klid s druhým kůň
9.	smutek	3x	neodice s druhým kůň
10.	radice	1x	dobře namlouval
11.	spokojen	2x	dobře namlouval
12.	šok	1x	neodice s druhým kůň
13.	radice	4	neodice s druhým kůň

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Middel		ŠKOLA		ZŠ - Zbich	
VĚK (ROKY)		10	POHLAVÍ (M - Ž)	M	TRÍDA	5.	ČÍSLO
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		radost					
		16.					

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	plod	1	dobré kousky k poznání
15.	šelák	2	krásná barva
16.	radost	3	pekná barva
17.	radost	4	pekná barva
18.	radost	2	pekná barva
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	radost	2	málo barvy
2.	plod	5	moc černá
3.	šelák	3	moc barvy
4.	radost	1	pevná
5.	šelák	2	líbí se mi barva. Líbí se mi 1A
6.	radost	2	moc barvy
7.	radost	1	pevná barva
8.	smutek	4	pevná barva
9.	smutek	3	pevná barva
10.	radost	3	hodně barvy
11.	radost	2	je to velmi krásná.
12.	radost	1	pevná barva
13.	šelák	4	krásná barva

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Karel Čech		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	19	POHLAVÍ (M - Ž)	Ž	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		smutek		17.
		ŠKOLA	ZŠ - Zlích	
		TŘÍDA	5.	

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	sladk	3	je to docela hezké ale má to mor smavní barvy.
2.	sladk	1	je to smavní a špatně smíchavé barvy.
3.	zafarbn	4	vypadá to jako schůze.
4.	radost	1	vypadá to jako křivky
5.	troufalost	1	je to moc pěkný pocit smíchavé barvy
6.	smutek	1	je to hodně smavní
7.	radost	1	je to moc radostně pofuková
8.	zefarbn	2,5	je to moc krásné
9.	smutek	4	je to jen z barvné
10.	radost	3	je to moc hezký smavní barvy
11.	radost	2	to se mi to ale má to mor praktický míst.
12.	smutek	3	vypadá to jako smavní
13.	šiška	1	je to moc krásný

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	smutek	2	je to docela hezký
15.	zradost	1	je to moc pěkné a hezké barvy
16.	úsměv	2	je to docela hezký
17.	smutek	4	je to docela hezký
18.	zradost	1	je to moc pěkné
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Donat Boudík		ČÍSLO
VĚK (ROKY)	M	POHLAVÍ (M - Ž)	M	
NÁZEV VYBRANÉ EMOCE		ŠKOLA	ZŠ - Zbich	18.
naděj		TRÍDA	5.	

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	radost	2	na tomto obrázků se mi nelíbí to krásné barvy
2.	šťastí	1	krásné barvy
3.	radost	3	miluji se mi barvy a barvy
4.	šťastí	1	krásné barvy a barvy mne se mi nelíbí tmavé barvy na tomto obrázků
5.	šťastí	2	dobře nasobinovaní barvy
6.	šťastí	1	krásné nasobinovaní barvy
7.	radost	1	krásné nasobinovaní barvy
8.	šťastí	3	normální barvy
9.	šťastí	1.	dobře nasobinovaní barvy
10.	radost	1	krásné barvy a barvy
11.	radost	1	líbí se mi dobré nasobinovaní p. barvami
12.	radost	1	krásné barvy
13.	radost	1	krásné barvy a krásné nasobinovaní barvy

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
14.	radost	1.	krásný obrátek dobrí barvy a krásné barvy
15.	šťastí	1.	krásné barvy a barvy
16.	šťastí	1.	krásné barvy
17.	šťastí	1	krásné barvy
18.	naděj	1.	líbí se mi barvy
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

PŘÍLOHA 4: Vyplněné dotazníky expertů

Hodnocení maleb emocí žáků pátých tříd

Do dotazníku vyplňte své **jméno a příjmení, věk, pohlaví**. Do rámečku k **zaměření v oblasti umění** napište, čemu se v umění věnujete – designér, pedagog, fotograf, student VŠ (doplň obor)... Do závorok uveďte, kolik let se pohybujete v oboru.

Každý obrázek je označen číslem (001-018) a přísluší mu stejně označené pole v dotazníku. Vaším úkolem je prohlédnout si všechny obrázky a ke každému do dotazníku zapsat hodnocení.

- Do pole s označením „**CO JE TO ZA EMOCI?**“ vyberte z následující nabídky sedmi emocí tu, kterou považujete za nejvíce odpovídající příslušné malbě:
smutek, úzkost, zoufalství, zlost, naděje, štěstí, radost.
- Do pole s označením „**HODNOCENÍ ZNÁMKOU (1-5 jako ve škole)**“ запиšte podle svého úsudku a osobních preferencí známku. (Pro některé bude tato část nelogická, ale věřím, že se s tím nějak poperete.)
- Do pole s označením „**DŮVOD HODNOCENÍ (slovně)**“ odůvodněte vaše hodnocení (např. v čem spatřujete kvality, v čem nedostatky, co vám obrázek připomíná... cokoliv, co je možné hodnotit z vaší pozice).

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Martina Zubačová	
VĚK	26	POHLAVÍ (M – Ž)	Ž
ZAMĚŘENÍ			
Grafický design 9 let, Učitelství VV - ŠŠ / 1,5 roku studia			

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Radost	3	Obrázek na mě nepůsobí ani negativně ani úplně pozitivně. Kvůli rozporuplnosti a zmatčnosti volím průměrnou známku.
2.	Zoufalství	2	U tohoto obrázku je jednoznačně vyjádřena negativní emoce, avšak není zcela jasné proč.
3.	Naděje	1	Dominují se, že žák zobrazuje cestu, což je pro mě symbolem naděje. Barvy jsou příjemně tlumené, ale přitom veselé. Obrázek na mě působí uspokojivým dojmem.
4.	Radost	2	Zde je jednoznačně vyjádřena pozitivní emoce. Obrázek má energii, proto se domnívám, že jde o radost. Přesto volím známku 2, protože je obrázek trochu chaotický. A tak poměrně mechanicky opakoval barvy tabulí barvy.
5.	Smutek	2	Jedná se o negativní emoci. Líbí si ale mohlo být větší práci při výběru barev. Nevím, jestli jen zelená je ta pravá pro vyjádření smutku.
6.	Štěstí	2	Obrázek se mi moc líbí, za 2 dávám proto, že je zde poměrně dost studených barev. A štěstí by si zasloužilo určitě víc teplých barev. Přesto na mě obrázek působí veselě a má příjemnou energii.
7.	Naděje	1	Pastelové barvy a náznak čar – cesty na mě působí jako naděje. Tento obrázek je ale také trochu šití.
8.	Smutek	2	Za 2 dávám opět kvůli nejednoznačnosti a použití teplých barev, díky kterým je emoce rozporuplná.
9.	Úzkost	1	Bezvadně použité barvy. Depresivní černá plocha od kraje do kraje. Červená, naznačující krev a křize symbolizující agresí.
10.	Štěstí	1	Obrázek působí příjemně jako rozsvětlená louka na jaře.
11.	Štěstí	2	Viz komentář u 10. Za 2 dávám kvůli suchému štětcu, který zanechává nepřijemně kontrastní čáry.
12.	Naděje	2	Za 2 dávám kvůli nejednoznačnosti. Naději symbolizují opět náznaky cest. Přestože je na obrázku žlutá a kobylika, odehrává se tedy vše na louce, nemohla jsem napsat štěstí. Obrázek na mě nepůsobí jako štěstí, na to je tam moc studených barev.
13.	Naděje	3	Nadějí jsem měla spíše jen proto, že nebylo výběr. Obrázek je nejednoznačný. Kompozice, ani barvy nejsou jednoznačné. Připomíná mi to burmanská vajlička. Pokud by to ale měla být emoce negativní, neodpovídají tomu barvy.

14.	Naděje	1	Přestože tento obrázek bude zcela jistě vyjadřovat nějakou negativní emoci, zřejmě úzkost, na mě širší světlo uprostřed trny symbolizuje naději. Světlá kompozice, akvélle minimalistické barvy. Není zde nic navíc, nic zbytečného.
15.	Zoufalství	3	Nedokázala jsem napsat nic jiného než zoufalství. Pro velkou nejednoznačnost a taky suchým štětcem za 3. Červené čáry jsou možná trny nebo plot.
16.	Radost	1	Originální zobrazení s pruhy. Minimální použití barev. Barvy jsou kontrastní, veselé a vodorovné čáry působí zároveň klidně.
17.	Smutek	2	Přestože jsou barvy převážně veselé, je zde přeskřítnuté srdce, takže se jedná o opak lásky tedy zřejmě smutek.
18.	Radost	1	Minimalistické zobrazení i výběr barev je mi sympatický. Obrázek na mě působí veselě.
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Martina Vaněčková	
VĚK (ROKY)	23	POHLAVÍ (M - Ž)	Ž
ZAMĚŘENÍ	Student vŠ (prez. Fakulta - ov pro ŠS a ZUŠ, UUD multimediální design-specializace multimediální)		

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Štěstí	3	Vlastně ani nevím, jak to na mě působí - něco mi přijde nájsně, něco nespok radostně
2.	Zlost	2	Vyplněn pouze centrální proutek - kompozice v podstatě velkera žánra - na druhou stranu kumulace všeho dění působí velmi silným dějenem vztoku
3.	Radost	1	Barvy jsou na sebe naskládány tak, že mi připomínají pohled do vesničky krajiny, kde pak leza obklopuje pole, které lemují tmavě modrý řeka. Vyběr barev na mě působí pesně a živě, přestože je téměř celá paleta v zemních odstínech
4.	Štěstí	2	Barvy veselé polehují na papíře, vytvářejí zajímavou energii, pakta barvy je ve veselých odstínech, a přestože je zde neharmonizováno barvou červená a tmavě modrá nepůsobí temně, smutně ani tuždně, nespok velmi živě
5.	Zoufalství	1	Na první pohled je zřejmé, že barvy jsou temnějšího a hlubšího řádu, a přestože jsem na závěr volila jako emoci zoufalství, došlo by tento obrátek si popsat i jako úzkost. Velká plocha ledově zelené barvy zahrývá téměř celý papír. Působí těžce, jako bažina, skrz kterou pronikají křavé prameny a zase se v ni utápějí. Přestože z tanu se zdá být červená barva narážena impulzivně, zdá se mi atmosféra obrázku spíše „jahně“ - zoufalá než „dynamicky“ - složitá. Centrální kompozice na mě v tomto případě působí téměř příjemně
6.	Zlost	3	Opač napří zaplněním hlavní ve středě, kde je kumulován velkový obě, jako roz slosti vyčerpání i excentricita, ale ve chvílích, kdy zlost kumuluje, stráci svou sílu a účinně lepeza na gloše papíru, jako kdyby se ball, že se dostane ven. Tmavé barvy vzhledu zdají se být způsobem zneklamením předchozích vztoků, a spíše než jako úmysl autora působí jako nedopatření. Pod touto vtrnou se totiž nachází barvy velmi živé a světlé, ipe korespondující se slosti a vztakem, než neurčitě indikovatelní
7.	Štěstí	1	Světlé pastelové barvy proudí přes plochu papíru a vztávají pozitivní náladu. Kvalita žánre násti, všechny tvary jsou obé a příjemné. A každý nehmouu náleto neruší, že ho právě pokrulo slosti, určitě ho o tom upřes drobné křivky rozkvetlé na této „reklamě na jednohoce“.
8.	Radost	4	Myslím, že jak má v úmyslu pokrýt papír veselými živými barvami... bohužel se mu smíchaly do hlédzetení. Stejný problém s pokrýváním celé plochy vyřna okrajů
9.	Radost	2	Na první pohled je jasné, že jde o zápornou emoci, nejsem si však jistá, o jakou jde. Taky jsou drobké a ručé křivky také odpovídají spíše vztaku, odstín se však zabarvuje do tmavých zemných barev a pozadí je také hodně tmavé. Naznačovalo by to spíše zoufalství nebo úzkost. Kompozice mi přijde poměrně zajímavá a vyzážená
10.	Radost	4	Jako by se mi zdálo, že abstraktní obraz se pak taky ličíte mně na obraz nize konkrétní. Cočny šat? Pavk? Květinová louka? To vše bychom mohli v tomto obrázku najít...měně však abstrakci. Na druhou stranu Barvy jsou světlé a „neapatané“ do měkké skvrny.
11.	Radost	3	Na můj vkus příliš dvoce, což velmi připomíná spíše květinovou kompozici než abstrakci. Jednotlivé tvary mají mezi sebou bílou konturu, což si nemyslím, že by byl úmysl.
12.	Radost	4	Dost drobké a neapatané, ale „radost“ jsem vybrala z důvodu kombinace světlezelené, zelené a modré. Modrá a červená v tomto případě působí spíše doplnkově, než jako dominantní barva

13.	Štěstí	1	Barvy jsou ve velkých nesmyšlných plochách, působí důrazně, ale velmi lehně. Odstíny jsou většinou světlé a pastelové. Celý obráz působí něžně a mladistvě, až dětsky.
14.	Naděje	1	Příjemně překvapení je, že nebyla použita centrální kompozice, ale, že dominantní (bluž) bod byl umístěn v řehu. Člověk má pocit, že bludá skrzva útočí na černé okoli a hotilá ho znit. ©
15.	Radost	4	Emoci jsem vybrala na základě skladby barve. Štěstí, ale ne tenké. Velká plocha bílého pozadí naznačuje, že se nejedná o jakoukoliv negativní emoci.
16.	Radost	1	Přestože si nedokážu tipnout, o jakou emoci se jedná, myslím však, že to bude radost, přeskupilo mě podletí celého obrázku, mezi těmi pracemi mi zato přijde nejupínající. Jak co se týče kompozice, tak i barevné skladby. Vyběr okou čerýchých odstínů prokládaných modrou je viditelně kontrastní k blvým pracím ve třídě.
17.	Zlost	3	Kombinace červená, růžová, zelená a černé barvy je velmi zvláštní skore až bružání/nalulické. Přestože zelená barva není typické pro vztak, v kombinaci s černou působí opravdu hodně temně. Škrtnuté srstce je dost konkrétní a evokuje vztak a nenávisť.
18.	Štěstí	3	Podobnou vzezi jsem viděla již několikrát. Čistá plocha pokrývá pouze několika tany. Vyběr barev mi však přijde průměrný emoci, kterou jsem vybrala. Taky také působí lehně, některak dvoce, nebo štěstí. Jako celek mi však nepříjde příliš zajímavý.
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Barbora Uchytílová	
VĚK (ROKY)	26	POHLAVÍ (M – Ž)	Ž
ZAMĚŘENÍ	1,5.roku pedagóg VV/ 4,5. Studium VŠ		

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Smutek	3	Oceňuji kreativitu žáka, zkoušel různé tahy štětce ale dohromady je to hodně kostrbaté a nechtělě. Smutek tipuju podle zobrazených křivky a tahů, které připomínají ležícího člověka jakoby v rakvi.
2.	Naděje	4	Domnívám se, že se autorovi dílo nelíbilo a proto, ho nakonec celý započal. Na díle se mi líbí zbytky staré malby, líbí se mi zobrazené barvy.
3.	Zlost	1	Autor zajímavě kombinoval barvy, zaplnil plochu nevědeckým způsobem. Zvláště a pro mě velice poutavé doplnil malbu otisky štětce. Právě tyto otisky ve mně evokují emoci zlost, jakoby tyto otisky sám dělal ve zlosti.
4.	Radost	3	Dílo mi nepříjde moc originální, oceňuji míchání barev.
5.	Štěstí	1	Můj favorit. Mám ráda kombinace barev. Obrázek vytvořen zvláštním způsobem.
6.	Úzkost	2	Na mě až moc použitých barev a tvarů, ale působí to vcelku zajímavě. Líbí se mi velká škála odstínů zelené barvy.
7.	Úzkost	2	Tento obrázek určitě malovala holka, díle použitých barev. Zajímavě používala jak barvy tak hlavně štětec a jeho různé stopy.
8.	Štěstí	4	Zase to vypadá tak jakoby se autorovi obrázek nakonec nelíbil a tak to přepatřil.
9.	Smutek	3	Obrázek působí hodně smutně, zajímavě tu působí kaňky.
10.	Štěstí	4	Připadá mi to jako krajina...obrázku bych dala název „hořící krajina“.Dílo na mě působí hodně agresivně.
11.	Radost	4	Pokud bych mohla opět přirovnat dílo k něčemu konkrétnímu tak mi to připomíná nějakou prouci květinu. Vcelku se mi líbí použité barvy, určitě malované od holky.
12.	Zoufalství	4	Obrázek obsahuje hodně různých ploch a tahů, pro mě hodně přeplácané.

13.	Naděje	3	S tímto obrázkem si nějak nevím rady, zajímavě namíchané barvy, zvláštní rozmístění barevných ploch, jen mi tyto tvorby k sobě nelíbí.
14.	Naděje	1	Dílo hodně minimalistické ale pro mě hodně zajímavé. Líbí se mi kompozice.
15.	Štěstí	4	Přemýšlím co k tomu napsat. Přijde mi to hodně kostrbaté, jako neresání krajina naruby.
16.	Radost	1	Dobrá kombinace barev, zajímavá lineární kompozice.
17.	Smutek	4	Zajímalo by mě, zda-li byl od první chvíle tvorby záměr autorky nakonec srdíčko přeškrtnout.
18.	Radost	4	Obrázek mi přijde jako papír, na kterém si autorka zkouší různé tahy a otisky štětce. Oceňuji jednoduchosť barev.
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Katerina Švecová	
VĚK (ROKY)	23	POHLAVÍ (M – Ž) Ž	
	ZAMĚŘENÍ		
Studentka VV pro SŠ, učitelka v MŠ			

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Zoufalství	3	Rozmístění několika objektů nesourodě na čtverce. Nezaplněná kompozice. Použity konkrétní tvary, které ale nic nevyprávějí. Nejvíce se mi líbí modrá a zelené škrvy. V nich je vidět určitá vlnavost detailů.
2.	Zlost	2	Kvalita spartůji v zachycení emoce v pohybu štětce. Vyjádření dynamikou. Kompozice a barevnost není příliš řešena. Nedbalost v pečlivosti provedení, stékající barva.
3.	Naděje	1	Příjemná barevnost. Vytvářená kompozice. Zajímavé detaily štětce. Dynamické. Podobné jako cesta.
4.	Štěstí	2	Dynamická kompozice, ale neutušená. Hříby barvami. Méně detailně zpracované. Připomíná mi to rej nebo chaos.
5.	Úzkost	2	Skvěle zaplněná celá plocha. Využití několika odstínů. Hezky a přiměřeně použita červená barva. Připomíná mi to vodní hladinu.
6.	Zlost	2	Vhodně použité čisté barvy. Nejhezčí část je horní polka obrazu. Líbí se mi ponechané kostbaté okraje v tahu štětce. Zajímavé působí i barevnost v dolejších pravém rohu. Vypadá to jako rozmiřené, hlavní pozorost poutá střed kompozice.
7.	Radost	1	Veselá barevnost, ať malou. Dynamická kompozice, zaměřeni na detail a kontrast. Využití různých tvarů. Vyjadřující pozitivní emoci.
8.	Zoufalství	2	Soustředění barvy pouze na střed. Nanášení několik vrstev přes sebe. Výstup zajímavé barevné kombinace žlutozelena. Chybí mi kontrast.
9.	Smutek	1	Hezky barevně zpracováno. Kontrastní, ačkoliv použito jen několik barev. Efektivně namíchané barvy. Zachování a zvýraznění detailů.
10.	Naděje	1	Jemná barevnost, méně výrazná. Líbí se mi, že nejsou použity kontury. A i tak to působí jako jednotlivé objekty. Malba mi připomíná krajinu s květinami.
11.	Naděje	3	Chaotická malba, neutušená kompozice, neurčená, volná místa na ploše
12.	Smutek	3	líbí se mi bordová barevnost a využití detailu štětce, tvary jsou ale různorodé, izolované, nekompaktní.

13.	Úzkost	3	neproplněné okraje jednotlivých ploch, nevyrazné barvy, viditelné tahy štětce, působí jako čmáranice
14.	Naděje	1	hezky myšlenka i zpracování, neobvyklé a zajímavé uspořádání, více bych zpracovala černou plochu, vysvětlit apod
15.	Zoufalství	3	nevýváženost kompozice.Prázdňá plocha, horní pás maopak zaplněn, neurčité tvary, barevnost není pestrá, je monotónní, žádné detaily
16.	Úzkost	1	kompozice rovnovážná, vyrovnané zaplnění plochy, barevnost kontrastní, líbí se mi, že ačkoliv je námět jednotvárný, tak autor ponechal vzmiklé nerovnosti a detaily, které obraz ožívují
17.	Smutek	3	nelíbí se mi použitá barevnost, barvy se k sobě nehodí, zároveň kompozice je příliš soustředná, námět konkrétní, ale ne příliš pečlivě zpracovaný
18.	Štěstí	2	v jednoduščnosti je krása, ale pozadí mohlo být více zpracované a plocha více zaplněna, barvy jsou veselě živé, ale autor se nesnažil vytvořit nové odstíny, chybí mi stínování či kontrast v barvě
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Barbora Finková	
VĚK (ROKY)	25	POHLAVÍ (M – Ž)	Ž
ZAMĚŘENÍ			
Studentka VŠ - učitelství VV pro SŠ a ZUŠ (5. rokem)			

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Radost	3	Barevné na mě působí příliš depresivně
2.	Smutek	2	Příliš prvoplánové (černá)
3.	Radost	1	Výstřední, impulzivní, gradující
4.	Štěstí	2	Jásavé, pestré, dynamické
5.	Zoufalství	2	Pocit hlubokého zoufalství
6.	Zlost	2	Ve ztinění barev působí červená jak barva vzteku a krve
7.	Naděje	1	Tlumené přesto příjemně veselé barvy, zadržlé...
8.	Úzkost	1	Dobrá volba barev, slušně namíchano
9.	Úzkost	1	Slušná kompozice, dobrá barevná kombinace
10.	Naděje	1	Působí jako příroda, nadějně, barevně
11.	Štěstí	2	Zelená barva života, optimistická
12.	Zoufalství	2	Sestupná kompozice, jako nálada

13.	Smutek	3	Zoufalé barvy, divná konstrukce, působí zoufale unuděně
14.	Úzkost	2	Malá naděje se topí ve velkém moři beznaděje
15.	Zlost	3	Zvláštní volba barev a tvarů, nepůsobí dobře
16.	Zlost	1	Dobré vyjádření tepání zlostné emoce
17.	Zlost	2	Prvoplánové symbolické vyjádření, špatná volba barev
18.	Štěstí	1	Zajímavé barvy, jásavá kompozice
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Jitka Řihová	
VĚK (ROKY)	23	POHLAVÍ (M – Ž)	Ž
ZAMĚŘENÍ			
Studentka VŠ- učitelství VV pro SŠ a ZUŠ (5. rokem)			

ČÍSLO	CO TO JE?*	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Úzkost	1	Předměty jsou na písce dost členité, jako uzavřené do sebe, příjemná kompozice
2.	Zoufalství	2	Postupně se horní vrstvy barev ztmavují a pocit je spíše vyjádřen tahy
3.	Úzkost	1	Promyšlená kompozice, úzkost mi evokují malé žluté body, které jsou jakoby ztracené v okolní ploše
4.	Štěstí	2	Kompozice není nijak zajímavá, konstantní linie „veselých“ barev vyplňujících plochu
5.	Zoufalství	1	Pocit mi evokují obzvláště ty barvy, obrázek je velmi zajímavý tónama a rozmístěním barev. Velmi příjemné
6.	Zlost	3	Expresivní a dynamický obrázek s použitím všech barev, které celkově vytváří nepřijemný dojem. Je to spíše o tazích než o barevnosti
7.	Radost	1	Dobrý výběr barev, příjemná kompozice, obrázek působí energicky
8.	Zoufalství	2	Vypadá to, jako když něco špatného překrylo to dobré a celé se to snažilo zakrýt a smazat. Příjemné použít barev
9.	Zlost	1	Dobrá kompozice a práce s barvami a stíny
10.	Štěstí	2	Přijde mi to jako procházka tlenou zahradou s divotvornými květy, příjemný dojem
11.	Štěstí	3	Obrázek mi připomíná květiny na louce, tudíž mi to evokuje popliskost. Jednoduché ne moc vhodné zvolené barvy a kompozice
12.	Zlost	2	Neľbí se mi barevnost a kompozice je dost zmatená, ale něco „špatného“ zasahuje do „dobrého“ a má to myšlenku

13.	Naděje	1	Velmi jemná, příjemná barevnost, jako kdyby se objekty na obraze rozpínaly do okolního prostředí, dobrá kompozice
14.	Naděje	2	Jednoduché, ale výstižné
15.	Štěstí	2	Nejvíc problematický na určení emoce, pozitivní barvy, jednoduchost, jakási stálost
16.	Štěstí	1	Dobrá problém přiřadit emoci, ale díky liniím to je něco konstantního, barevnost je vcelku pozitivní, tak jsem zvolila štěstí, líbí se mi barevnost, stínování i kompozice
17.	Zlost	2	Obrázek je moc popisný, ale zajímavá práce se zobrazenými fragmenty
18.	Radost	1	Světle použité barvy, tvary, kompozice
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			

JMÉNO A PŘIJMENÍ		Dagmar Pelesná	
VĚK (ROKY)	23	POHLAVÍ (M – Ž)	Ž
ZAMĚŘENÍ			
Studentka VŠ- učitelství VV pro SŠ a ZUŠ (5. rokem)			

ČÍSLO	CO TO JE?	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Zoufalství	4	Obraz nemá jednotný výtvarný styl...vadí mi symbolické nejasné znaky
2.	Zoufalství	2	I přesto, že dílo vypadá jako jedna velká čmáranice, spatřuji v něm určité výtvarné kvality a vidím jakési „volání o pomoc“
3.	Štěstí	1	Příjemné barvy, dobře se mi kouká na lineární usazení jednotlivých pruhů
4.	Radost	3	Poněkud prvoplánový obrázek mi připomíná barevné narozeninové komičky
5.	Úzkost	1	Líbí se mi barevnost i tahy štětcem... vidím zbytky krve ve vodě smyté z rukou
6.	Zlost	2	Původně barevné čáry překryté čarami tmavými, pochmurnými ve mně evokují zkažený plán, náhlou změnu nálady, rozpoložení
7.	Naděje	1	Název jsem přiřadila na základě asociace lehkosti a něžnosti v názvu emoce s formou díla
8.	Radost	3	Forma díla (tahy štětcem) ve mně evokuje vztek, zlost, barvy ovšem ve mně zanechávají radostný dojem (možná mám spojeno s rastafránským- žlutá, zelená, červená)
9.	Zlost	2	Červené skvrny na černém pozadí vyvolávají pocit nenávisti- pocit umečtuje červený kříž
10.	Štěstí	3	Z tohoto obrázku cítím pocit štěstí, pohody...kazí jej ovšem přesah do figurální tvorby, který je v rozporu se zadáním
11.	Štěstí	3	Podobný názor jako na obrázek předeslý
12.	Naděje	4	Nejasný obsah i forma- nedokážu zhodnotit, ani snad odhadnout emoci

13.	Naděje	1	Příjemná forma i výběr barev- velké plochy působí kvalitně esteticky a zanechávají pocit vyrovnanosti/ smíření
14.	Úzkost	1	Úzkost jasně číří ze žluté skvrny „zahnané do kouta“. Líbí se mi formálně jednoduchá, výstřední
15.	Naděje	3	Jaksi nedokážu číst z tohoto díla. Nemí mi sympatická ani forma.
16.	Radost	2	Připomíná tapetu- prvoplánovou, stálost...ovšem příjemná kombinace barev
17.	Smutek	4	Vadí mi kombinace barev i jasně čitelná symbolika
18.	Naděje	2	Zvláštní výraz- evokuje lehkost
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			

JMÉNO A PŘÍJMENÍ		Petra Hinnerová	
VĚK (ROKY)	23	POHLAVÍ (M – Ž)	Ž
ZAMĚŘENÍ			
Student VŠ (navazující Mgr. Učitelství VV – PS pro SŠ (ZČU FPE))			

ČÍSLO	CO TO JE?*	HODNOCENÍ	DŮVOD HODNOCENÍ
1.	Smutek	2	to je takové nic nefukující... ale přijde mi to smutné, malba houbou, málo barvy (prosvítání bílé), černá, hrnáté tvary, křivé
2.	Zoufalství	1	temné barvy, "mračno zoufalství", beznaděje, je vidět, že pod tím něco bylo, ale je to začmárané a nedostupné
3.	Naděje	1	vypadá to jako "pole", na kterém roste něco nového a nadějněho.:
4.	Radost	1	veselé, rozverně, jasné čisté barvy, pevně tahy
5.	Zoufalství	1	je to smutné, ale aktivní, lomené barvy, mazání
6.	Zlost	2	hodně barev, různé tahy, nelíbí se mi technicky práce s barvou (2 bych ale v realu dítěti nedala, pokud by mělo snahu a dalo si s tím prací, to tady nevím) (celkově k těm známikám - nedala bych nikomu známku bez toho, abychom se o tom bavili)
7.	Štěstí	1	veselé, jasné čisté barvy, hodně dynamické, jako by to "cinkalo", práce s barvou by ale mohla být pečlivější
8.	Zlost	2	zlost bublající pod povrchem - vepod jasné, rázné (možná až agresivní) tahy štětcem, zamalováno lomenými barvami, na povrchu patrný rozmazaný kříž (možná symbolický konflikt)
9.	Zoufalství	1	z toho úplně číši deprese, bezmoc... tmavé smutné barvy, trochu styl emo (růžovo-červená + černá)
10.	Radost	1	slunečný usměvavý den, všechno kvete, pohoda na těle i na duši
11.	Radost	1	podobné jako obr.11
12.	Štěstí	2	je to takové rozverně + čtyřlístek nahore

13.	Naděje	1	optimistické, ale ne příliš křiklavé barvy, oblé tvary
14.	Naděje	2	ne příliš dobrá práce s barvou, tady jsem moc nevěděla, jestli je to spíš negativní nebo spíš pozitivní, ale nakonec jsem to dala jako pozitivní - je to jako světyčko ve tmě, všude je něco negativního, ale někde v rohu svítá
15.	Úzkost	2	i přes pozitivně laděné barvy to na mě působí spíš úzkostně, hlavně ta červená a rozložení v ploše, je to jako by tam bylo něco utlačované
16.	Úzkost	1	úzkost přicházející ve vlnách v různé intenzitě - nejvířiv je docela klid, pak se něco začne dít a pak to graduje, pak je zase docela klid....
17.	Smutek	2	symbolika zlomeného srdce, dvě strany proti sobě, osamělost
18.	Štěstí	2	veselé, útržková malba, čisté jasné barvy
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			

B. Obrazové přílohy

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA 1: Fotografie dokumentující realizovaný projekt

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA 2: Galerie maleb emocí žáků 5. třídy ZŠ Zbůch

č. 1

č. 2

č. 3

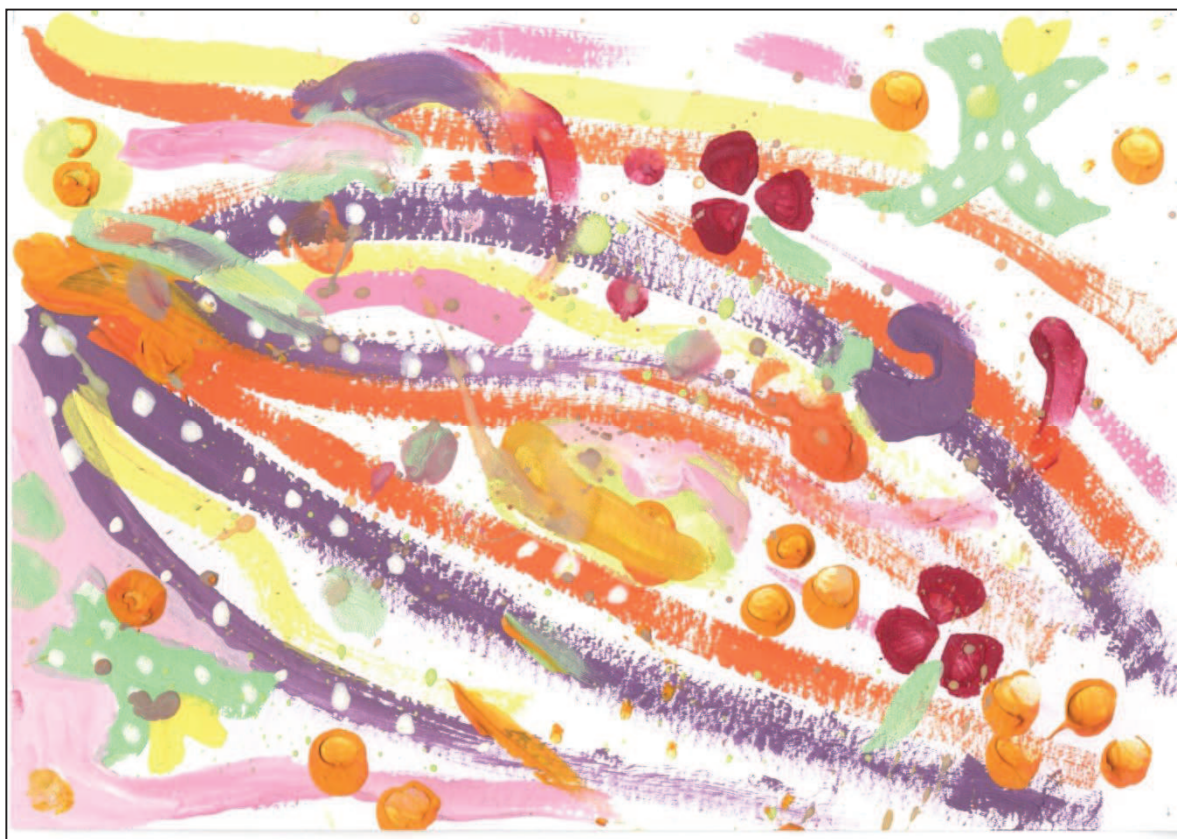
č. 4

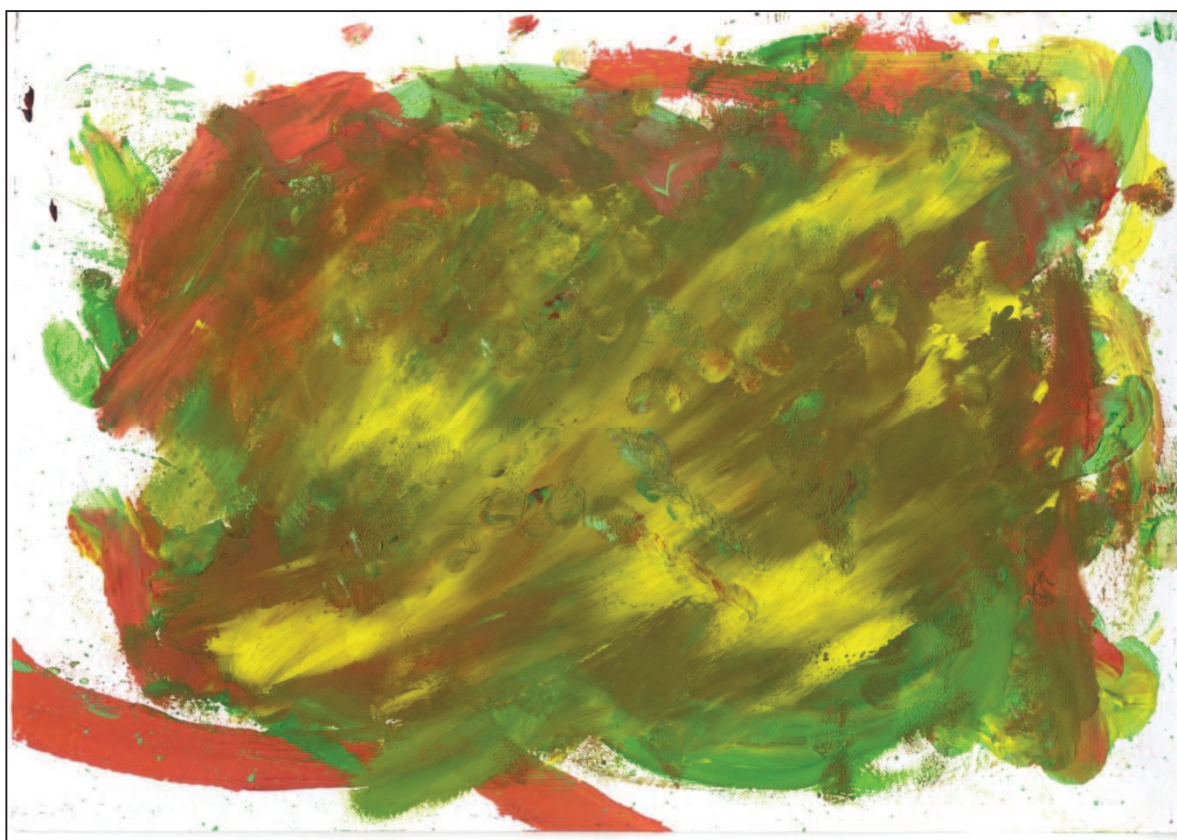
č. 5

č. 6

č. 7

č. 8

č. 9

č. 10

č. 11

č. 12

č. 13

č. 14

č. 15

č. 16

č. 17

č. 18